

**ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ
НОВИ САД**

**АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА
ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2013. ГОДИНИ**

НОВИ САД, 2014. година

УВОД

Јужнобачки округ, као највећи округ на територији АП Војводине и Републике Србије, простире се на површини од 4018 км². Према последњој процени за 2013. годину, у Јужнобачком округу живи 616.111 становника и административно је подељен на 13 општина (11 општина и Град Нови Сад) са укупно 77 насељених места.

Анализа здравственог стања становништва представља основу за објективну идентификацију здравствених проблема и приоритета, организовање и спровођење адекватне, ефективне и ефикасне здравствене заштите избор и примену стратегија, мера и активности у здравственој заштити, праћење промена здравственог стања становништва током времена очување и унапређење здравља становништва.

За анализу здравственог стања становништва Јужнобачког округа коришћени су подаци витално-демографске статистике, подаци о регистрованом морбидитету, раду и коришћењу здравствене службе и условима животне средине:

- регистри виталних догађаја (рађање, умирање)
- медицинска документација (рутинске евиденције и извештаји здравствене службе)
- епидемиолошка истраживања
- извештаји о квалитету ваздуха, намирница, воде за пиће, воде за пиће јавних бунара, површинских и отпадних вода, квалитета животне средине и др.

За потребе анализе демографске ситуације (броја и структуре становништва) и у анализе индикатора виталне статистике (наталитет, фертилитет, морталитет, природни прираштај) коришћени званични подаци Републичког завода за статистику.

1. ВИТАЛНО-ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЈА

1.1 БРОЈ И СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА

Према подацима процене за 2013. годину број становника на територији Јужнобачког округа је износио **616.111** и у односу 2009. годину се незнатно повећао за око 1,5% (табела бр. 1).

Табела бр. 1 Број становника према полу у Јужнобачком округу 2009. и 2013. године

Пол	Број становника према процени 2009. године	Број становника према процени 2013. године	Индекс 2009/2013. (%)
Мушки	292.075	296.900	101,7
Женски	315.207	319.211	101,3
Укупно	607.282	616.111	101,5

Извор: Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

Маскулинитет је показатељ полне структуре становништва и представља број мушкараца на 1.000 жена. Ниже вредности маскулинитета говоре у прилог бољег здравственог стања становништва, јер су последица смањене смртности жена фертилне доби и продужења животног века. У Јужнобачком округу у 2013. години маскулинитет је био негативан (**930 мушкараца на 1.000 жена**)(табела бр. 2).

Табела бр. 2 Стопе маскулинитета 2009. и 2013. године

Територија	Стопа маскулинитета 2009. година	Стопа маскулинитета 2013. година
Јужнобачки округ	927	930

Извор: Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

Значајан показатељ здравственог стања становништва је **очекивано трајање живота** и у Јужнобачком округу је достигло вредност од 77,7 година за жене и 72,2 године за мушкарце и у односу на 2009. годину се повећало за скоро једну годину код оба пола (табела бр. 3).

Табела бр. 3 Очекивано трајање живота (2009-2013. година)

Територија	Очекивано трајање живота (године) 2009-2011		Очекивано трајање живота (године) 2011-2013	
	мушкарци	жене	мушкарци	жене
Јужнобачки округ	71,2	76,8	72,2	77,7

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2011 и 2013. године.

Старосна структура становништва се процењује на основу више индикатора. **Биолошки тип становништва** показује учешће појединих старосних категорија (0-14, 15-49, 50 и више година) у укупном броју становника. Са 36,9% особа старости 50 и више година и са свега 15,3% млађих од 15 година, становништво Јужнобачког округа спада у **регресивни** тип становништва, који карактерише висок удео старог становништва и мало учешће младих (табела бр. 4).

Табела бр. 4 Биолошки тип становништва Јужнобачког округа у 2009. и 2013. години

Старост	2009.		2013.	
	Број	%	Број	%
0 - 14 година	95.974	15,8	94.182	15,3
15 - 49 година	296.631	48,8	294.859	47,9
50 и више година	214.677	35,4	227.070	36,9
Укупно	607.282	100,0	616.111	100,0

Извор: Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

Просечна старост је још један показатељ старосне структуре становништва чија вредност изнад 30 година указује да је становништво старо. Према подацима последњег пописа, просечна старост становништва Јужнобачког округа у 2011. години износила је **40,6** година, при чему је просечна старост жена већа од просечне старости мушкараца за око 3 године (табела бр. 5).

Табела бр. 5 Просечна старост становништва према попису 2011. године

Територија	Просечна старост мушкараца	Просечна старост жена	Просечна старост становништва - укупно -
Јужнобачки округ	39,0	42,0	40,6
Војводина	40,2	43,3	41,8

Извор: Републички завод за статистику Србије. Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. у Републици Србији. Београд, 2012.

Индекс старости представља однос броја особа старости 60 и више година и младих до 19 година. Гранична вредност за тај индикатор је 0,4, а вредност већа од 0,4 указује на процес демографског старења који је присутан и у популацији Јужнобачког округа с обзиром да индекс старости износи **1,09** и бележи пораст у односу на 2009. годину (табела бр. 6).

Табела бр. 6   Индекс старости у 2009. и 2013. години

Територија	Индекс старости у 2009. години	Индекс старости у 2013. години
Јужнобачки округ	0,95	1,09

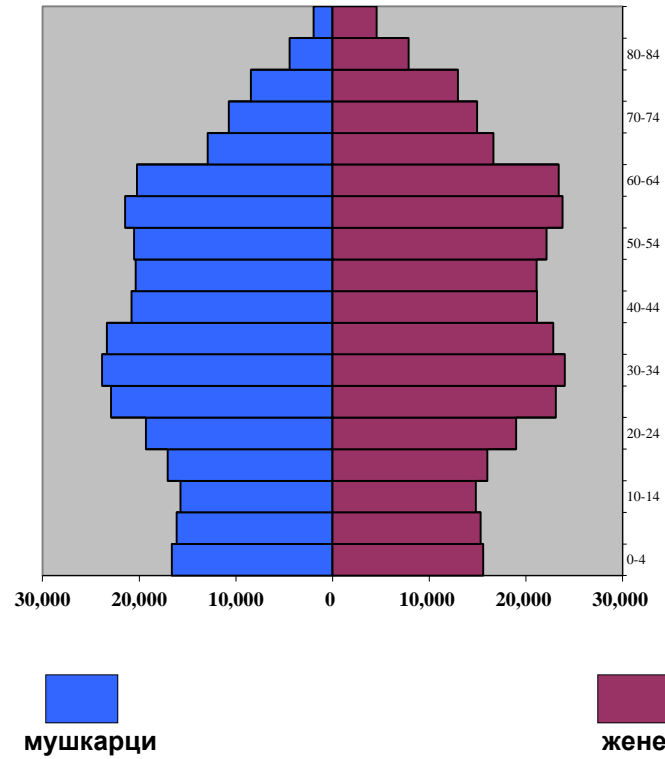
Извор: Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

Зрелост становништва говори о процентуалном учешћу особа старих 65 и више година у укупној популацији и уколико је већа од 10% становништво се сматра старим. У становништву Јужнобачког округа удео лица старих 65 и више година у 2013. години је био **15,5%** и повећао се у односу на 2009. годину када је износио 14,7%.

Старосна пирамида (дрво живота) је графички приказ полне и старосне структуре становништва. Изглед графикана са узаном базом која представља најмлађе категорије становништва и најширим делом у средишњем делу графикана указује на старење становништва Јужнобачког округа (графикон бр. 1).

Графикон бр. 1

Становништво Јужнобачког округа према полу и старости у 2013. години

Извор: Процена становништва за 2013. годину Републичког завода за статистику

1.2. НАТАЛИТЕТ

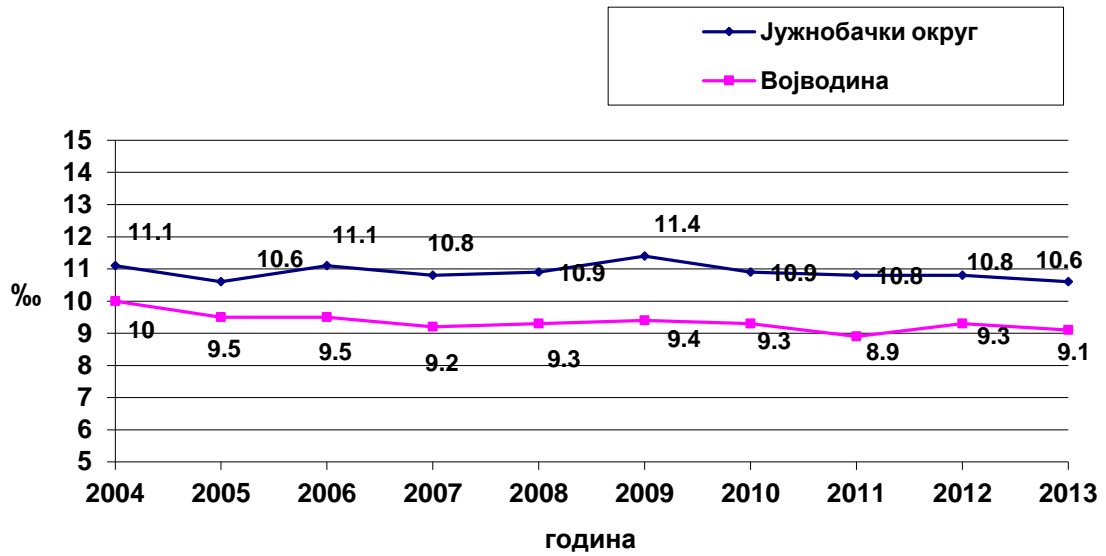
Стопа наталитета је основни показатељ позитивног природног кретања становништва и представља број живорођене деце на 1000 становника. У Јужнобачком округу у 2013. години рођено је **6.537** деце, а стопа наталитета је износила **10,6‰** и може се оценити као ниска, иако су њене вредности нешто веће у односу на Војводину у целини (табела бр. 7, графикон бр. 2). У односу на 2009. годину, стопа наталитета је у паду у већини општина, изузев у општинама Бачки Петровац и Жабаљ. Релативан пад стопе наталитета у периоду 2009-2013. година највећи је у општини Темерин (-28,8%). Највећу стопу наталитета у 2013. години је имао Град Нови Сад (12,1‰), а најмању Бачка Паланка (7,7) (табела бр. 7).

Табела бр. 7 Стопе наталитета у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Општина	2009. година			2013. година			% промене 2013/2009
	Број становника 30.06.2009.	Број живорођених	Стопа наталитета (%)	Број становника 30.06.2013.	Број живорођених	Стопа наталитета (%)	
БАЧ	14.850	140	9,4	14.097	115	8,2	-12,8
БАЧКА ПАЛАНКА	57.000	529	9,3	54.631	420	7,7	-17,2
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	13.935	107	7,7	13.222	122	9,2	19,5
БЕОЧИН	15.682	147	9,4	15.551	137	8,8	-6,4
БЕЧЕЈ	38.587	380	9,8	36.663	338	9,2	-6,1
ВРБАС	43.516	471	10,8	41.378	365	8,8	-18,5
ЖАБАЉ	26.502	271	10,2	25.873	275	10,6	3,9
СРБОБРАН	16.658	158	9,5	16.073	142	8,8	-7,4
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	8.845	95	10,7	8.645	81	9,4	-12,1
ТЕМЕРИН	28.283	334	11,8	28.244	236	8,4	-28,8
ТИТЕЛ	16.249	169	10,4	15.571	123	7,9	-24,0
ГРАД НОВИ САД	327.175	4.094	12,5	346.163	4.183	12,1	-3,2
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	607.282	6.895	11,4	616.111	6.537	10,6	-7,0
ВОЈВОДИНА	1.968.356	18.590	9,4	1.912.095	17.439	9,1	-3,2

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији 2009 и 2011.

Графикон бр. 2 Кретање стопе наталитета у Јужнобачком округу и Војводини у периоду од 2004-2013. године

1.3. ФЕРТИЛИТЕТ

Општа стопа фертилитета представља број живорођене деце на 1.000 жена фертилног периода (од 15-49 година) и у 2013. години је износила **44,4%**. Највиша општа стопа фертилитета се бележи у општини Жабаљ (47,9‰), а најнижа у општини Бачка Паланка (36,2‰). У односу на 2009. годину, општа стопа фертилитета се смањила за 4,1% (табела бр. 8).

Табела бр. 8 Општа стопа фертилитета у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Општина	2009. година			2013. година			% промене 2013/2009
	Број жена фертилног периода ¹	Број живорођених ²	Стопа фертилитета (‰)	Број жена фертилног периода ¹	Број живорођених ²	Стопа фертилитета (‰)	
БАЧ	3.363	140	41,6	3.018	115	38,1	-8,4
БАЧКА ПАЛАНКА	12.913	529	41,0	11.613	420	36,2	-11,7
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	3.075	107	34,8	2.786	122	43,8	25,9
БЕОЧИН	3.653	147	40,2	3.391	137	40,4	0,5
БЕЧЕЈ	8.596	380	44,2	7.938	338	42,6	-3,6
ВРБАС	10.281	471	45,8	9.283	365	39,3	-14,2
ЖАБАЉ	6.111	271	44,3	5.743	275	47,9	8,1
СРБОБРАН	3.832	158	41,2	3.527	142	40,3	-2,2
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	2.057	95	46,2	1.923	81	42,1	-8,9
ТЕМЕРИН	6.863	334	48,7	6.478	236	36,4	-25,3
ТИТЕЛ	3.755	169	45,0	3.375	123	36,4	-19,1
ГРАД НОВИ САД	84.580	4.094	48,4	88.137	4.183	47,5	-1,9
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	149.079	6.895	46,3	147.212	6.537	44,4	-4,1
ВОЈВОДИНА	459.171	18.590	40,5	428.964	17.439	40,7	0,5

Извор: ¹ Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

² Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији 2009. и 2013.

У периоду од 2004. до 2013. године опште стопе фертилитета у Јужнобачком округу су константно више у односу на стопе у Војводини. Значајнија промена стопе фертилитета у Јужнобачком округу догодила се 2009. године када је порасла за 5,2% у односу на 2004. годину, да би се у наредним годинама опет приближила вредностима у 2004. години (табела бр. 9).

Табела бр. 9 Кретање опште стопе фертилитета у Јужнобачком округу у периоду 2004-2013. године

Година	Јужнобачки округ		Војводина	
	Стопа фертилитета (‰)	% промене у односу на 2004. годину	Стопа фертилитета (‰)	% промене у односу на 2004. годину
2004	44,0	-	41,5	-
2005	42,4	-3,6	39,6	-4,6
2006	44,6	1,4	40,2	-3,1
2007	43,6	-0,9	39,1	-5,8
2008	44,4	0,9	39,5	-4,8
2009	46,3	5,2	40,5	-2,4
2010	44,5	1,1	39,5	-4,8
2011	44,6	1,4	38,8	-6,5
2012	44,7	1,6	41,2	-0,7
2013	44,4	0,9	40,7	-1,9

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији 2004-2013.

Специфичне стопе фертилитета представљају број живорођене деце које су родиле жене одређене старости, исказане на 1.000 жена те старости. Највишу специфичну стопу фертилитета у 2013. години су имале жене старости 25-29 година, 30-34 године и 20-24 године, док су у осталим старосним категоријама стопе знатно ниже. У односу на 2009. годину, дошло је до значајног пада специфичне стопе фертилитета у старосној категорији 20-24 године (табела бр. 10).

Табела бр. 10 Специфичне стопе фертилитета у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Старост	2009. година			2013. година		
	Број жена фертилног периода ¹	Број живорођених ²	Стопа фертилитета (‰)	Број жена фертилног периода ¹	Број живорођених ²	Стопа фертилитета (‰)
<15 год.	46.306	5	0,1	45.694	8	0,2
15-19	16.995	309	18,2	15.997	259	16,2
20-24	20.342	1.304	64,1	19.000	948	49,9
25-29	24.269	2.339	96,4	23.108	2.109	91,3
30-34	23.561	2.011	85,4	24.031	2.154	89,6
35-39	21.298	717	33,7	22.835	901	39,5
40-44	20.748	102	4,9	21.138	150	7,1
45-49	21.866	8	0,4	21.103	2	0,1

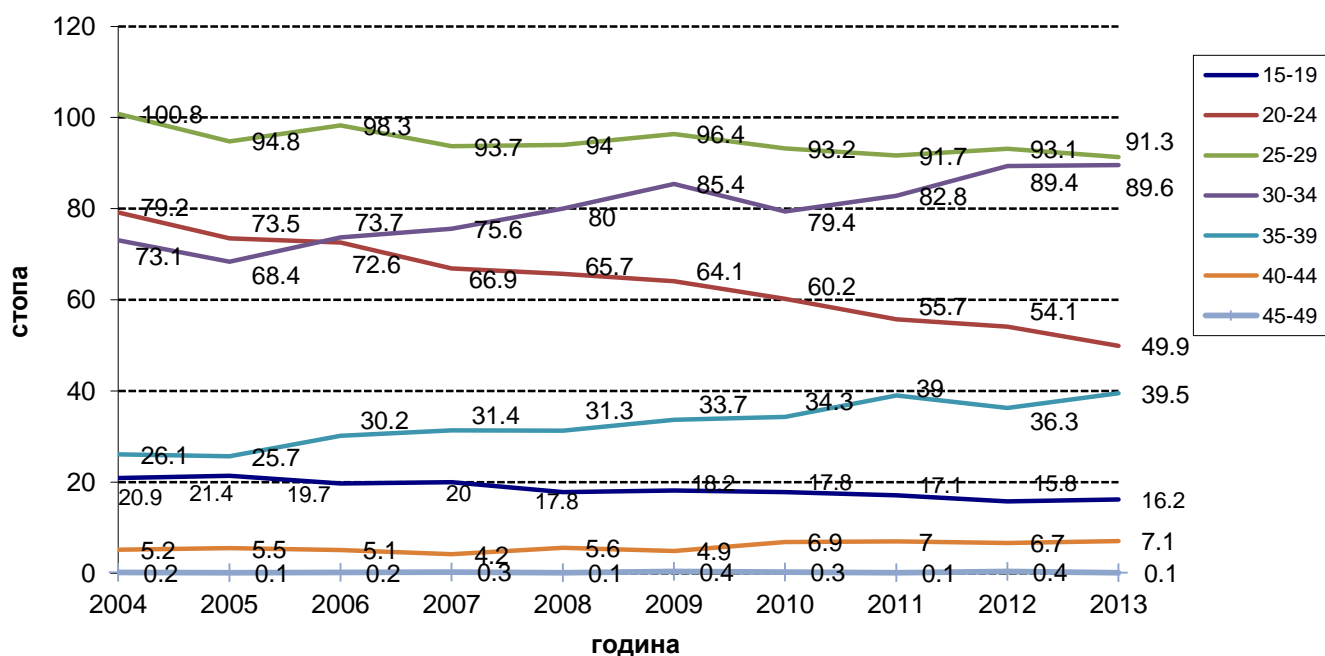
Напомена: Није укључено 99 живорођених из 2009. године и 6 живорођених из 2013. године које су родиле жене непознате старости

Извор: ¹ Процена становништва за 2009. и 2013. годину Републичког завода за статистику

² Радне табеле Републичког завода за статистику за 2009. и 2013. годину

Специфичне стопе фертилитета у 2013. години су у односу на претходне године опале код жена старости 20-24 и 25-29 година, док су код жена старости 30-34 и 35-39 година наставиле да расту. Највећа разлика у односу на претходне године запажа се у стопи фертилитета жена старости 20-24 године која је у односу на 2004. годину опала за 37% (графикон бр. 3).

Графикон бр. 3 Специфичне стопе фертилитета у периоду 2004-2013. године

Стопа укупног фертилитета говори о просечном броју живорођене деце на једну жену фертилног доба и у Јужнобачком округу у 2013. години је износила **1,47** (табела бр. 11).

Бруто стопа репродукције представља број женске деце које ће родити жена у току свог фертилног периода и у округу је **мања од 1** (табела бр. 11). Ниске бруто стопе репродукције показују да жене у фертилном периоду не могу да обезбеде себи биолошку замену рађањем једног женског детета.

Табела бр. 11 Стопа укупног фертилитета и бруто стопа репродукције у Јужнобачком округу у периоду 2004-2013. година

Година	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Стопа укупног фертилитета	1,53	1,45	1,50	1,46	1,47	1,51	1,46	1,47	1,48	1,47
Бруто стопа репродукције	0,74	0,66	0,73	0,69	0,70	0,72	0,72	0,70	0,72	0,71

1.4. МОРТАЛИТЕТ

1.4.1. ОПШТА И СПЕЦИФИЧНЕ СТОПЕ МОРТАЛИТЕТА

Смртност становништва представља негативну компоненту природног кретања становништва и најчешће се изражава **општом стопом морталитета** која представља број умрлих особа на 1.000 становника и сматра се високом уколико је њена вредност изнад 12‰. Према подацима Републичког завода за статистику, у 2013. години на територији Јужнобачког округа је умрло **7.538** особа, при чему је општа стопа морталитета износила **12,2‰**. Највишу стопу морталитета је имала општина Србобран (17,0‰), док је најнижа стопа била у Новом Саду (10,5‰). У поређењу са 2009. годином, на нивоу Округа се бележи благ пад опште стопе морталитета, за око 5% (табела бр. 12).

Табела бр. 12 Општа стопа морталитета у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Општина	2009. година			2013. година			% промене 2013/2009
	Број становника 30.06.2009.	Број умрлих	Стопа морталитета (‰)	Број становника 30.06.2013.	Број умрлих	Стопа морталитета (‰)	
БАЧ	14.850	264	17,8	14.097	213	15,1	-15,2
БАЧКА ПАЛАНКА	57.000	861	15,1	54.631	746	13,7	-9,3
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	13.935	216	15,5	13.222	218	16,5	6,5
БЕОЧИН	15.682	215	13,7	15.551	197	12,7	-7,3
БЕЧЕЈ	38.587	590	15,3	36.663	607	16,6	8,5
ВРБАС	43.516	591	13,6	41.378	563	13,6	0,0
ЖАБАЉ	26.502	382	14,4	25.873	349	13,5	-6,3
СРБОБРАН	16.658	279	16,7	16.073	273	17,0	1,8
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	8.845	137	15,5	8.645	106	12,3	-20,6
ТЕМЕРИН	28.283	336	11,9	28.244	369	13,1	10,1
ТИТЕЛ	16.249	238	14,6	15.571	252	16,2	11,0
ГРАД НОВИ САД	327.175	3653	11,2	346.163	3.645	10,5	-6,2
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	607.282	7762	12,8	616.111	7.538	12,2	-4,7
ВОЈВОДИНА	1.968.356	28252	14,4	1.912.095	27.035	14,1	-2,1

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2009. и 2013.

У периоду 2004-2013. године није било значајних промена у кретању општих стопа морталитета у округу и у односу на 2004. годину стопа је опала за 10,3%. У свим посматраним годинама стопе морталитета у Јужнобачком округу су биле ниже од стопа у Војводини (табела бр. 13).

Табела бр. 13 Кретање опште стопе морталитета у Јужнобачком округу у периоду 2004-2013. године

Година	Јужнобачки округ		Војводина	
	Стопа морталитета (‰)	% промене у односу на 2004. годину	Стопа морталитета (‰)	% промене у односу на 2004. годину
2004.	13,6	-	14,7	-
2005.	13,5	-0,7	15,0	2,0
2006.	13,0	-4,4	14,5	-1,4
2007.	12,8	-5,9	14,5	-1,4
2008.	12,6	-7,4	14,2	-3,4
2009.	12,8	-5,9	14,4	-2,0
2010.	12,6	-7,4	14,5	-1,4
2011.	12,8	-5,9	14,4	-2,0
2012.	12,6	-7,4	14,3	-2,7
2013.	12,2	-10,3	14,1	-4,1

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2004-2013.

Посматрано по општинама Јужнобачког округа, врло високу општу стопу смртности (15‰ и више) је имало пет општина (Бач, Бачки Петровац, Бечеј, Србобран и Тител (картограм бр. 1).

Картограм бр. 1 Општа стопа морталитета по општинама у 2013. години

Специфична стопа морталитета по старости/полу представља број умрлих особа одређене старости/пола на 1.000 или 10.000 становника одређене старости/пола и прецизније описују смртност од опште стопе морталитета.

У односу на пол, смртност жена је мања од смртности мушкараца у свим старосним категоријама. Након 50-те године разлике у специфичним стопама морталитета постају посебно уочљиве (табела бр. 14).

Табела бр. 14 Специфичне стопе морталитета по старости и полу у Јужнобачком округу у 2013. години

Старост	Број становника ¹		Број умрлих ²		Специфична стопа морталитета (‰)	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж
0-4 године	16.616	15.566	13	12	0,8	0,8
5-14	31.872	30.128	5	3	0,2	0,1
15-24	36.360	34.997	19	8	0,5	0,2
25-34	46.768	47.139	61	27	1,3	0,6
35-44	44.160	43.973	94	42	2,1	1,0
45-49	20.359	21.103	95	50	4,7	2,4
50-54	20.532	22.130	183	101	8,9	4,6
55-64	41.686	47.200	829	427	19,9	9,0
65-74	23.673	31.574	900	693	38,0	21,9
75-84	12.915	20.843	1.194	1.494	92,5	71,7
85 и више	1.959	4558	399	885	203,7	194,2
УКУПНО	296.900	319.211	3.792	3.742	12,8	11,7

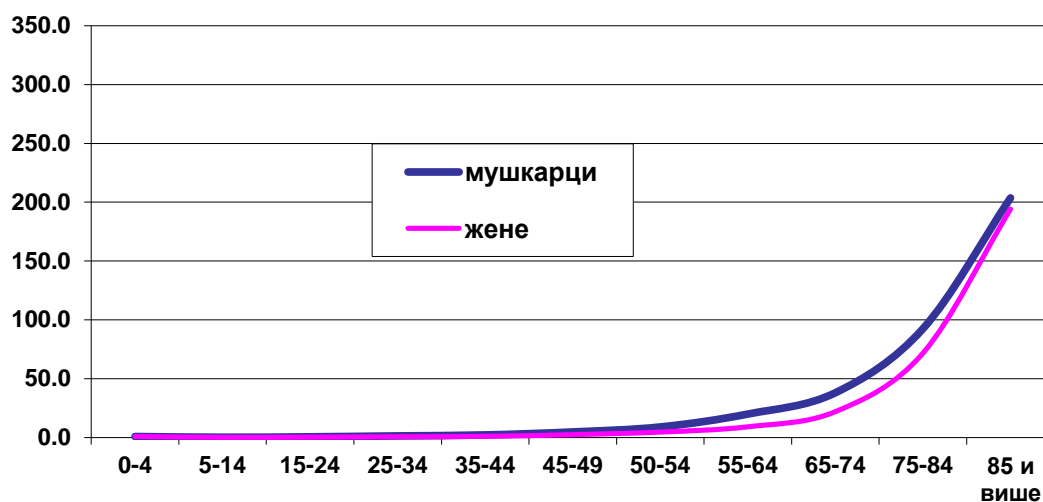
Напомена: У укупан број умрлих нису урачуната 4 мушкарца непознате старости

Извор: ¹ Процена становништва за 2013. годину Републичког завода за статистику

² Радне табеле Републичког завода за статистику за 2013. годину

Специфичне стопе морталитета, приказане графички имају облик латиничног слова „У“. Што је мањи леви крак криве то указује на мању стопу смртности одојчади и мале деце што је случај и у Јужнобачком округу и карактеристичан је за развијене земље. Интензивнији раст стопа смртности по старости се запажа након 65-те године живота (графикон бр. 4).

Графикон бр. 4 Специфичне стопе смртности по полу и старости у 2013. години

Просечна старост умрлих се у периоду од 2004-2013. године повећала за 2,1 годину и у 2013. години је износила **72,7 година** (просечна дужина живота) (табела бр. 15).

Табела бр. 15 Просечна старост умрлих у Јужнобачком округу

Година	Просечна старост умрлих (године)
2004.	70,6
2005.	70,7
2006.	70,8
2007.	71,0
2008.	71,4
2009.	71,9
2010.	72,2
2011.	72,6
2012.	72,8
2013.	72,7

Извор: Радне табеле Републичког завода за статистику за 2004 и 2005. годину Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2006-2013.

1.4.2. СТРУКТУРА УЗРОКА СМРТИ

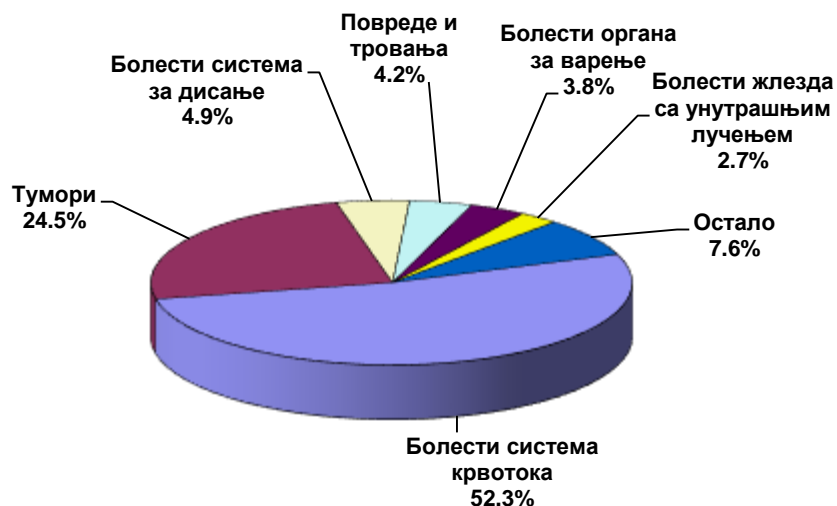
Структура узрока смрти представља процентуално учешће појединих узрока смрти у односу на укупан број умрлих. Водећи узроци смрти становништва Јужнобачког округа су хроничне незаразне болести: болести система крвотока од којих је умрла свака друга особа (52,3%), код сваке четврте особе узрок смрти је био тумор (24,5%), болести система за дисање (4,9%), повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (4,2%). Структура узрока смрти се није значајније мењала у односу на 2009. годину (табела бр. 16, графикон бр. 5).

Табела бр. 16 Структура узрока смрти становништва Јужнобачког округа у 2009. и 2013. години

Група болести	Шифра	2009		2013	
		Број умрлих	%	Број умрлих	%
БОЛЕСТИ СИСТЕМА КРВОТОКА	I00-I99	3.944	50,8	3.944	52,3
ТУМОРИ	C00-D48	1.818	23,4	1.846	24,5
БОЛЕСТИ СИСТЕМА ЗА ДИСАЊЕ	J00-J99	432	5,6	368	4,9
ПОВРЕДЕ, ТРОВАЊА И ПОСЛЕДИЦЕ ДЕЛОВАЊА СПОЉНИХ ФАКТОРА	S00-T98	352	4,5	319	4,2
БОЛЕСТИ ЖЛЕЗДА СА УНУТРАШЊИМ ЛУЧЕЊЕМ, ИСХРАНЕ И МЕТАБОЛИЗМА	E00-E88	298	3,8	201	2,7
БОЛЕСТИ СИСТЕМА ЗА ВАРЕЊЕ	K00-K92	280	3,6	285	3,8
СИМПТОМИ, ЗНАЦИ И НЕНОРМАЛНИ КЛИНИЧКИ И ЛАБОРАТОРИЈСКИ НАЛАЗИ	R00-R99	212	2,7	163	2,2
БОЛЕСТИ МОКРАЋНО-ПОЛНОГ СИСТЕМА	N00-N98	121	1,6	143	1,9
ДУШЕВНИ ПОРЕМЕЋАЈИ И ПОРЕМЕЋАЈИ ПОНАШАЊА	F00-F99	96	1,2	69	0,9
БОЛЕСТИ НЕРВНОГ СИСТЕМА	G00-G98	89	1,1	110	1,5
ОСТАЛО	-	120	1,5	90	1,2
УКУПНО	A00-T98	7.762	100,0	7.538	100,0

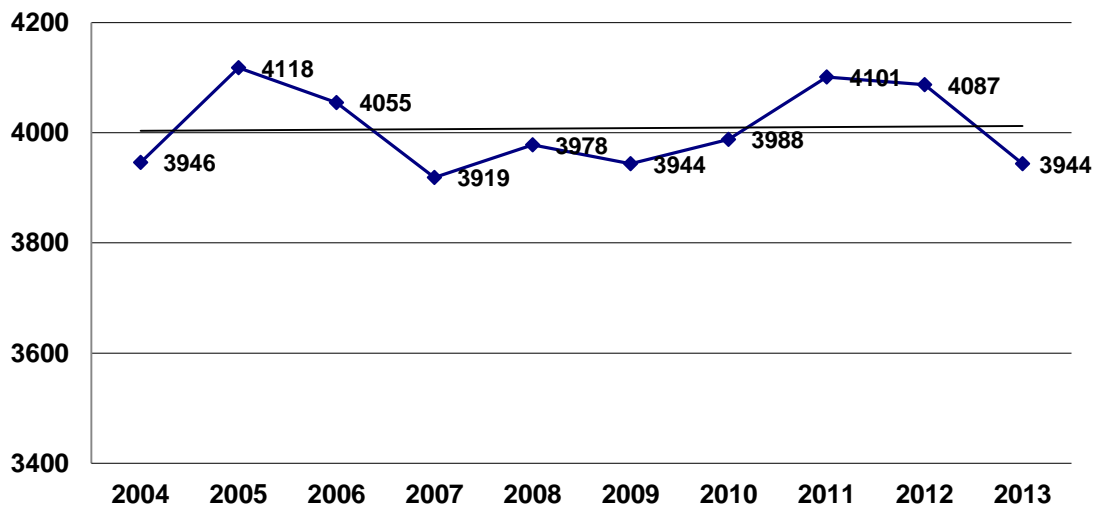
Извор: Радне табеле Републичког завода за статистику за 2009. и 2013. годину

Графикон бр. 5 Водећи узроци смрти становништва Јужнобачког окуга у 2013. години

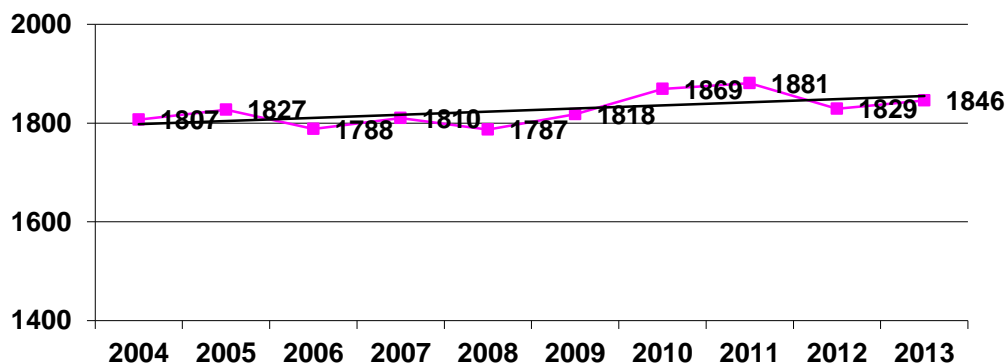
У 2013. години од кардиоваскуларних болести је умрло 3.944 особа. Међу болестима система крвотока најзаступљеније су исхемијске болести срца, од којих је умрло 913 особа и болести крвних судова мозга, од којих је умрла 831 особа. У периоду 2004-2013. година број умрлих од кардиоваскуларних болести се није значајније мењао (графикон бр. 6).

Графикон бр. 6 Број умрлих од кардиоваскуларних болести у периоду 2004-2013 године

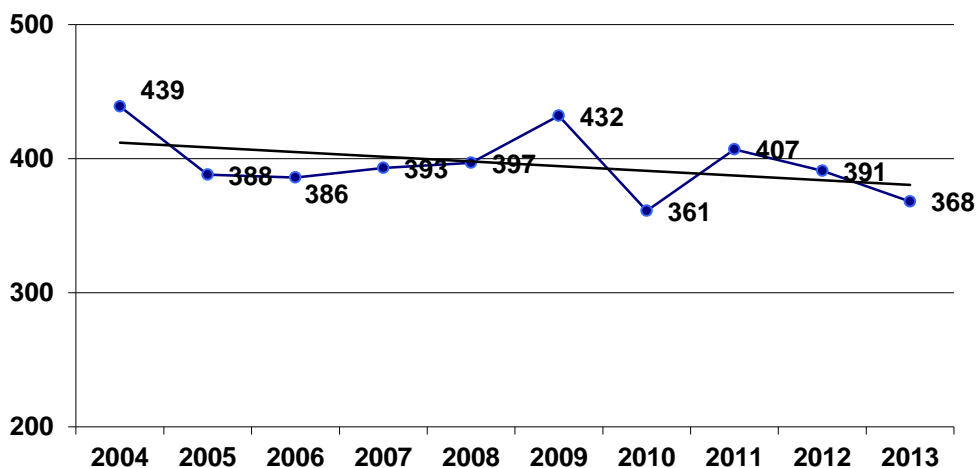
У 2013. години од **малигних тумора** је умрло 1.846 особа. У периоду од 2004-2013. године број умрлих од малигних тумора показује благо растући тренд (графикон бр. 7). Међу малигним болестима код мушкараца као узроци смрти најчешћи су били карцином душника, душница и плућа (339 умрлих особа), дебелог црева (147 умрлих особа) и простате (77 умрлих особа), док су код жена умрлих од малигних болести најчешћи били карцином дојке (146 умрле особе), душника, душница и плућа (137 умрлих особа) и дебелог црева (111 умрлих особа).

Графикон бр. 7 Број умрлих од неоплазми у периоду 2004-2013 године

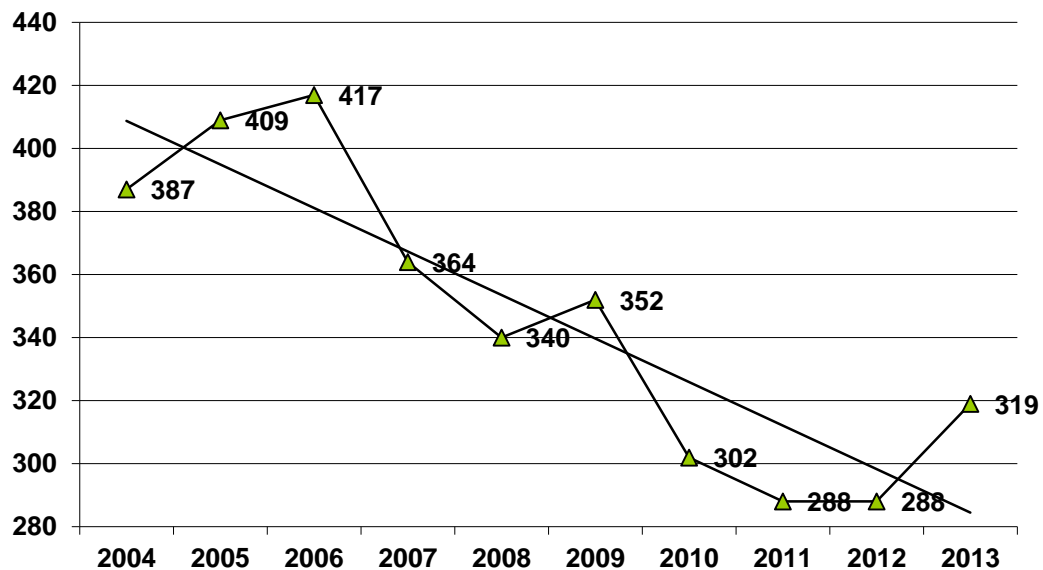
На трећем месту у структури узрока смрти у 2013. години су **болести система за дисање** које су биле узрок смрти код 368 особа. У периоду од 2004-2013. године број умрлих од болести из ове групе показује опадајући тренд (графикон бр. 8). Међу болестима дисајних органа као узрок смрти су биле најзаступљеније хроничне болести доњих дисајних путева од којих је умрло 213 особа.

Графикон бр. 8 Број умрлих од болести система за дисање у периоду 2004-2013 године

Од повреда, тровања и последица деловања спољних фактора у 2013. години је умрло 319 особа и у последњих десет година се бележи пад броја умрлих насилном смрћу (графикон бр. 9).

Графикон бр. 9 Број умрлих од повреда и тровања у периоду 2004-2013 године

Најбројнији из ове групе узрока смрти су били несрећни случајеви (37,9%), затим следе самоубиства са уделом од 36,4%, чији се број није значајније мењао у односу на 2009. годину, док се број умрлих од саобраћајних повреда смањило за око 30%. Остале несреће односе се на падове, задесна дављења и утапања, излагање диму, ватри и пламену и случајна тровања, док се под осталим спољним узроцима подразумевају: излагање неживим и живим механичким силама, други удеси који угрожавају дисање, излагање електричној струји, зрачењу и превисоким температурама и притисцима ваздуха, излагање топлим и врелим материјалима, догађаји са неодређеном намером (табела бр. 17).

Табела бр. 17 Умрли од повреда и тровања према спољном узроку смрти у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

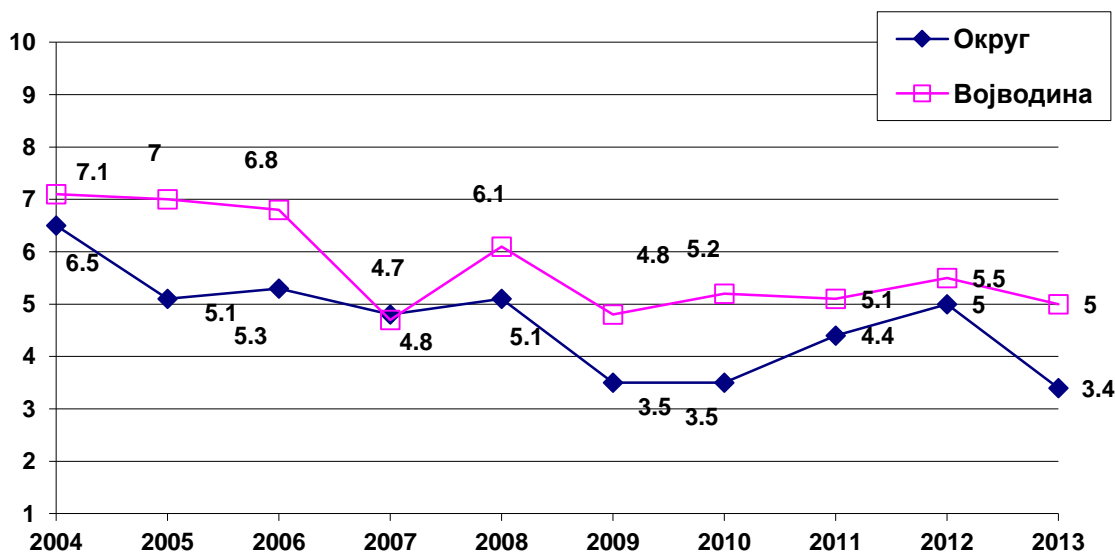
Врста насилне смрти	2009		2013	
	Број умрлих	%	Број умрлих	%
Самоубиства	118	33,5	116	36,4
Саобраћајне повреде	93	26,4	66	20,7
Остале несреће	48	13,6	55	17,2
Убиства	11	3,1	10	3,1
Остали спољни узроци	82	23,3	72	22,6
УКУПНО	352	100,0	319	100,0

Извор: Радне табеле Републичког завода за статистику за 2009. и 2013. годину

1.4.3. СМРТНОСТ ОДОЈЧАДИ

Веома значајан и осетљив индикатор здравственог стања становништва представља **стопа смртности одојчади** (број умрле одојчади на 1.000 живорођене деце у једној години). Циљ СЗО за европски регион је да до 2020. године смртност одојчади буде испод 20‰, а у земљама у којима је тај циљ достигнут тежити стопи од 10‰ и мање. У 2013. години у Јужнобачком округу је умрло 22 одојчади и стопа смртности је износила **3,4‰**. У периоду 2004-2013. године у Јужнобачком округу су стопе смртности одојчади углавном биле ниже него у Војводини (графикон бр. 10).

Графикон бр. 10 Кретање смртности одојчади у Јужнобачком округу и Војводини у периоду 2004-2013. године

Посматрано по општинама Округа, све општине, осим општине Бач, су имале стопу смртности одојчади испод 10‰ (табела бр. 18, картограм бр. 2).

Табела бр. 18 Смртност одојчади у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Општина	2009. година			2013. година		
	Број живорођених	Умрла одојчад	Стопа смртности одојчади (‰)	Број живорођених	Умрла одојчад	Стопа смртности одојчади (‰)
БАЧ	140	0	0	115	2	17,4
БАЧКА ПАЛАНКА	529	2	3,8	420	2	4,8
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	107	1	9,3	122	-	-
БЕОЧИН	147	0	0	137	1	7,3
БЕЧЕЈ	380	1	2,6	338	1	3,0
ВРБАС	471	1	2,1	365	1	2,7
ЖАБАЉ	271	2	7,4	275	2	7,3
СРБОБРАН	158	2	12,7	142	-	-
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	95	0	0	81	-	-
ТЕМЕРИН	334	0	0	236	-	-
ТИТЕЛ	169	1	5,9	123	1	8,1
ГРАД НОВИ САД	4.094	14	3,4	4.183	12	2,9
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	6.895	24	3,5	6.537	22	3,4
ВОЈВОДИНА	18.590	90	4,8	17.439	87	5,0

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији 2009. и 2013.

Картограм бр. 2 Стопа смртности одојчади у 2013. години

1.4.4 МАТЕРНАЛНИ МОРТАЛИТЕТ

Један од најзначајнијих показатеља здравља жена, здравственог стања становништва уопште и квалитета пружене здравствене заштите је **матернални морталитет** и исказује се стопом која представља број умрлих жена услед компликација трудноће, порођаја и бабиња на 100.000 живорођене деце. Национални миленијумски циљ развоја у Републици Србији је смањити стопу матерналне смртности испод 5 умрлих жена на 100.000 живорођених. У Јужнобачком округу у 2013. години није умрла ниједна жена услед компликације трудноће, порођаја и пуерперијума, што указује на добру здравствену заштиту жена и висок квалитет пружене здравствене заштите (табела бр. 19).

Табела бр. 19 Број умрлих жена услед компликација трудноће, порођаја и бабиња и стопе матерналног морталитета у 2009. и 2013. години

Територија	Број умрлих жена		Стопа матерналног морталитета (‰)	
	2009.	2013.	2009.	2013.
Јужнобачки округ	0	0	0	0
Војводина	2	2	29,0	30,6

Извор: Радне табеле Републичког завода за статистику за 2009. и 2013. годину

1.5. ПРИРОДНИ ПРИРАШТАЈ

За процену природног кретања становништва користи се и **стопа природног прираштаја**, која представља разлику између броја рођених и броја умрлих изражену на 1.000 становника. Уколико природни прираштај има негативну вредност долази до смањења броја становника (денаталитет или депопулација). Стопа природног прираштаја испод 5‰ се сматра ниском. У Јужнобачком округу, стопа природног прираштаја је у 2013. години била негативна и износила је **-1,6‰**. Природни прираштај је био негативан у свим општинама округа, осим у општини Нови Сад где је износио 1,6‰ и такође се може сматрати неповољним. У односу на 2009. годину, највећа промена у стопи природног прираштаја је забележена у општинама Темерин и Тител (табела бр. 20)

Табела бр. 20 Природни прираштај по општинама Јужнобачког округа у 2009. и 2013. години

Општина	2009		2013		разлика 2013/2009 (‰)
	Природни прираштај	Стопа природног прираштаја (‰)	Природни прираштај	Стопа природног прираштаја (‰)	
БАЧ	-124	-8,4	-98	-7,0	1,4
БАЧКА ПАЛАНКА	-332	-5,8	-326	-6,0	-0,2
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	-109	-7,8	-96	-7,3	0,5
БЕОЧИН	-68	-4,3	-60	-3,9	0,4
БЕЧЕЈ	-210	-5,4	-269	-7,3	-1,9
ВРБАС	-120	-2,8	-198	-4,8	-2,0
ЖАБАЉ	-111	-4,2	-74	-2,9	1,3
СРБОБРАН	-121	-7,3	-131	-8,2	-0,9
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	-42	-4,7	-25	-2,9	1,8
ТЕМЕРИН	-2	-0,1	-133	-4,7	-4,6
ТИТЕЛ	-69	-4,2	-129	-8,3	-4,1
ГРАД НОВИ САД	441	1,3	-538	1,6	0,3
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	-867	-1,4	-1001	-1,6	-0,2
ВОЈВОДИНА	-9662	-4,9	-9.596	-5,0	-0,1

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2009 и 2013.

Посматрано по општинама Јужнобачког округа 4 општине (Нови Сад, Беоцин, Жабаљ и Сремски Карловци) су имале вредности стопе природног прираштаја више од -4‰, док је у свим преосталим општинама ова вредност била -4‰ или мања (картограм бр. 3).

Картограм бр. 3 Стопа природног прираштаја у 2013. години

1.6. ВИТАЛНИ ИНДЕКС

Витални индекс је индикатор који служи за процену рационалности природног прираштаја и представља број живорођених на 100 умрлих. У Јужнобачком округу је у 2013. години имао вредност од 86,7% и сматра се неповољним, а природни прираштај нерационалним. Највиши је био у општини Нови Сад (114,8%), а најнижи у општини Србобран (52,0%) (табела бр. 21).

Табела бр. 21 Витални индекс по општинама Јужнобачког округа у 2013. години

Општина	Број живорођених	Број умрлих	Витални индекс (%)
БАЧ	115	213	54,0
БАЧКА ПАЛАНКА	420	746	56,3
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	122	218	56,0
БЕОЧИН	137	197	69,5
БЕЧЕЈ	338	607	55,7
ВРБАС	365	563	64,8
ЖАБАЉ	275	349	78,8
СРБОБРАН	142	273	52,0
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	81	106	76,4
ТЕМЕРИН	236	369	64,0
ТИТЕЛ	123	252	48,8
ГРАД НОВИ САД	4.183	3.645	114,8
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	6.537	7.538	86,7
ВОЈВОДИНА	17.439	27.035	64,5

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији, 2013.

У периоду од 2004. до 2013. године вредности виталног индекса у Јужнобачком округу су биле више у односу на стопе у Војводини, а највећи пораст виталног индекса у односу на 2004. годину је забележен 2009. године (9,1%) (табела бр. 22).

Табела бр. 22 Кретање виталног индекса у Јужнобачком округу у периоду 2004-2013. година

Година	Јужнобачки округ		Војводина	
	Витални индекс (%)	% промене у односу на 2004. годину	Витални индекс (%)	% промене у односу на 2004. годину
2004.	81,4	-	67,9	-
2005.	78,5	-3,6	63,3	-6,8
2006.	85,2	4,7	65,6	-3,4
2007.	84,5	3,8	63,8	-6,0
2008.	86,5	6,3	65,0	-4,3
2009.	88,8	9,1	65,8	-3,1
2010.	86,3	6,0	63,9	-5,9
2011.	84,6	3,9	62,2	-8,4
2012.	85,6	5,2	65,3	-3,8
2013	86,7	6,5	64,5	-5,0

1.7. ЗАКЉУЧЕНИ И РАЗВЕДЕНИ БРАКОВИ

Према подацима за 2013. годину **стопа нупцијалитета** (број закључених бракова на 1000 становника) у Јужнобачком округу је износила **5,7‰** што је више него у Војводини (5,1‰). Највиша стопа нупцијалитета је била у Сремским Карловцима (6,8‰), а најнижа у општини Бач (4,3‰). Највиша **стопа диворцијалитета** (број разведених бракова на 1000 становника) је забележена у општини Бечеј (2,2‰), а најнижа у Сремским Карловцима и Тителу (0,5‰) (табела бр. 23). У 2009. години на сваких седам закључених бракова један је разведен и због повећања броја разведених бракова овај однос је значајно другачији у 2013. години када је на четири закључена брака регистрован један разведени (табела бр. 24).

Табела бр. 23 Закључени и разведени бракови у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Закључени бракови	Стопа нупцијалитета (‰)	Разведени бракови	Стопа диворцијалитета (‰)	Стопа разведених на 1000 закључених бракова (‰)
БАЧ	61	4,3	26	1,8	426,2
БАЧКА ПАЛАНКА	261	4,8	115	2,1	440,6
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	63	4,8	14	1,1	222,2
БЕОЧИН	77	5,0	9	0,6	116,9
БЕЧЕЈ	187	5,1	79	2,2	422,5
ВРБАС	207	5,0	77	1,9	372,0
ЖАБАЉ	166	6,4	24	0,9	144,6
СРБОБРАН	80	5,0	19	1,2	237,5
СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ	59	6,8	4	0,5	67,8
ТЕМЕРИН	152	5,4	55	1,9	361,8
ТИТЕЛ	80	5,1	8	0,5	100,0
ГРАД НОВИ САД	2.113	6,1	400	1,2	189,3
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	3.506	5,7	830	1,3	236,7
ВОЈВОДИНА	9.799	5,1	3.305	1,7	337,3

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН50, Статистика становништва, Закључени и разведени бракови у Републици Србији, 2013.

Табела бр. 24 Закључени и разведени бракови у Јужнобачком округу у 2009. и 2013. години

Општина	Закључени бракови	Стопа нупцијалитета (‰)	Разведени бракови	Стопа диворцијалитета (‰)	Стопа разведених на 1000 закључених бракова (‰)
2009	3.570	5,9	484	0,8	135,6
2013	3.506	5,7	830	1,3	236,7

Извор: Републички завод за статистику Србије. Саопштење СН50, Статистика становништва, Закључени и разведени бракови у Републици Србији, 2009. и 2013.

ЗАКЉУЧЦИ

- ❖ Према свим демографским критеријумима становништво Јужнобачког округа спада у демографски старо становништво. Висока стопа mortalитета од 12,2‰ и ниска стопа natalитета (10,6‰) доводе до веома неповољног природног прираштаја (-1,6‰).
- ❖ Стопа смртности одојчади као једног од најзначајнијих индикатора здравственог стања становништва је имала ниску вредност (3,4‰) и указује на добру здравствену заштиту мајке и детета.
- ❖ У 2013. години у Јужнобачком округу није умрла ниједна жена услед компликација трудноће, порођаја и бабиња, што говори у прилог добре здравствене заштите жена.
- ❖ Водећи узроци смртности становништва Јужнобачког округа су хроничне незаразне болести (кардиоваскуларне болести, малигне болести и болести система за дисање) чинећи преко 80% укупног mortalитета.

ПРЕПОРУКЕ

- Низак natalитет у Јужнобачком округу захтева јасно дефинисање и спровођење пронаталитетних мера и активности у циљу повећања рађања.

2. МОРБИДИТЕТ (ОБОЛЕВАЊЕ)

2.1. ВАНБОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ

2.1.1. СЛУЖБА ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ

Током 2013. године у служби опште медицине у Јужнобачком округу укупно регистрован морбидитет износио је 711.000 обољења и за 5,1% је мањи него у 2009. години. У структури морбидитета редослед пет водећих група болести је исти у 2013. као и 2009. години.

Водећа група болести била је **болести система крвотока** са учешћем од 17,8% у укупном морбидитету у 2013. години. У односу на 2009. годину број регистрованих обољења из ове групе смањено се за 6,6%. Водећа дијагноза из ове групе болести, уједно и најчешћа у овој служби, је *есенцијална артеријска хипертензија* са учешћем од 10,8% у укупном морбидитету ове службе у 2013. години (табеле бр. 25-28).

На другом месту на листи водећих група болести се налазе **болести система за дисање**, чије је учешће у укупном морбидитету службе у 2013. години 13,8%. У односу на 2009. годину број обољења из ове групе се смањено за 14,9%. И поред високе учесталости регистрованих дијагноза из ове групе, оне немају већи социјално–медицински значај јер се најчешће ради о акутним респираторним обољењима са кратким током и могућношћу ефикасног лечења. Најчешћа дијагноза из ове групе болести је *акутно запаљење ждрела и крајника* и налази се на трећем месту водећих дијагноза (5,4%) у 2013. години, док је у 2009. години заузимала друго место у укупном морбидитету ове службе (6,6%) (табеле бр. 25-28).

На трећем месту је група **болести мишићно-коштаног система и везивног ткива** које су чест узрок радне неспособности и апсентизма (одсуствовања са посла). У 2013. као и 2009. години свака десета дијагноза регистрована у служби опште медицине припада овој групи. Најчешћа дијагноза из ове групе, уједно друга на листи водећих дијагноза у 2013. години је *друга обољења леђа* (5,5%) (табеле бр. 25-28).

Следећа на листи у 2013. односно 2009. години је група **фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом** (7,2% односно 8,4%). Дијагнозе из ове групе суштински не представљају део морбидитета, али су често разлог посете лекарима ради нпр. систематских прегледа, издавања уверења, контроле клицоноштва, имунизације итд. Водећа у овој групи, а пета на листи водећих дијагноза у 2013. години је *лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања* са учешћем од 4,0% у укупном морбидитету Службе (табеле бр. 25-28).

На петом месту се налазе **болести мокраћно полног система** са учешћем од 6,5% у 2013. односно 5,9% у 2009. години. Водећа дијагноза у овој групи, а десета на листи водећих дијагноза у обе посматране године је *запаљење мокраћне бешике* (табеле бр. 25-28).

Табела бр. 25 Водеће групе болести у служби опште медицине у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система крвотока	135271	18,0
2.	Болести система за дисање	115600	15,4
3.	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	75366	10,1
4.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	62965	8,4
5.	Болести мокраћно-полног система	44085	5,9
6.	Остало	316220	42,2
Укупно		749507	100,0

Табела бр. 26 Водеће групе болести у служби опште медицине у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система крвотока	126388	17,8
2.	Болести система за дисање	98346	13,8
3.	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	68671	9,7
4.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	51379	7,2
5.	Болести мокраћно-полног система	45942	6,5
6.	Остало	320274	45,0
Укупно		711000	100,0

Табела бр. 27 Водеће дијагнозе у служби опште медицине у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Есенцијална артеријска хипертензија	84639	11,3
2.	Акутно запаљење ждрела и крајника	49336	6,6
3.	Друга обољења леђа	45917	6,1
4.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	37220	5,0
5.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	26899	3,6
6.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	26831	3,6
7.	Инфекције горњих респираторних путева	20778	2,8
8.	Друге болести коже и поткожног ткива	20545	2,7
9.	Неуротски, стресогени и соматоформни поремећаји	20503	2,7
10.	Запаљење мокраћне бешике	18745	2,5
11.	Остало	398094	53,1
Укупно		749507	100,0

Табела бр. 28 Водеће дијагнозе у служби опште медицине у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Есенцијална артеријска хипертензија	76560	10,8
2.	Друга обољења леђа	39054	5,5
3.	Акутно запаљење ждрела и крајника	38545	5,4
4.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	30242	4,3
5.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	28419	4,0
6.	Неуротски, стресогени и соматоформни поремећаји	25041	3,5
7.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	22729	3,2
8.	Друге болести коже и поткожног ткива	20431	2,9
9.	Инфекције горњих респираторних путева	20330	2,9
10.	Запаљење мокраћне бешике	16767	2,4
11.	Остало	392882	55,3
Укупно		711000	100,0

2.1.2. СЛУЖБА МЕДИЦИНЕ РАДА

Примарну здравствену заштиту радно активном становништву обезбеђује служба медицине рада. Укупно регистрован морбидитет у овој служби у 2013. години у Јужнобачком округу износио је 84.119 и није се значајније мењао у односу на 2009. годину.

Болести система за дисање налазе се на првом месту са учешћем у укупном морбидитету од 18% у обе посматране године. Најчешћа дијагноза у овој групи, уједно друга на листи водећих дијагноза је *акутно запаљење ждрела и крајника* са учешћем од 6,9% у 2013. односно 8,7% у 2009. години. *Инфекције горњих респираторних путева* заузимају четврто место међу водећим дијагнозама ове службе у обе посматране године (табеле бр. 29-32).

Група **болести мишићно-коштаног система и везивног ткива** су са трећег места у 2009. години дошле на друго место у 2013. години, са укупним учешћем у структури морбидитета од 11,8%. Најчешћа дијагноза из ове групе *друга обољења леђа* је са трећег места у 2009. години (7,9%), постала водећа дијагноза у 2013. години са учешћем од 7,1% у укупном морбидитету ове службе (табеле бр. 29-32). Ове болести су значајан узрок одсуствовања са посла, али и захтева за стварањем оптималних здравствено-безбедоносних услова за рад у радној и животној средини.

Група **болести система крвотока**, налазе се на трећем месту у 2013. години и свака девета дијагноза забележена у овој служби припада овој групи (11,6%). У односу на 2009. годину број регистрованих обољења из ове групе смањило се за 20,8%. У укупном морбидитету ове службе *есенцијална артеријска хипертензија* је са места водеће дијагнозе у 2009. години (9,9%) дошла на треће место (6,9%) у 2013. години (табеле бр. 29-32).

Група **болести система за варење** налазе се на четвртом месту у укупном морбидитету службе медицине рада у обе посматране године. У односу на 2009. годину број регистрованих обољења из ове групе повећао се за 4,5% (табеле бр. 29-32).

Болести мокраћно - полног система преузеле су пето место на листи водећих група болести у овој служби, са учешћем од 6,7% у укупном морбидитету у 2013. години. У 2009. години пета међу водећим групама болести је била група **повреде, тровања и последице деловања спољних фактора**. Најчешћа дијагноза из ове групе друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде у 2013. години заузима високо шесто место на лествици водећих дијагноза у укупном морбидитету Службе са учешћем од 3,3% (табеле бр. 29-32).

Табела бр. 29 Водеће групе болести у служби медицине рада у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	15532	18,5
2.	Болести система крвотока	12378	14,7
3.	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	10382	12,3
4.	Болести система за варење	5901	7,0
5.	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	5278	6,3
6.	Остало	34628	41,2
Укупно		84099	100,0

Табела бр. 30 Водеће групе болести у служби медицине рада у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	15390	18,3
2.	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	9923	11,8
3.	Болести система крвотока	9797	11,6
4.	Болести система за варење	6168	7,3
5.	Болести мокраћно-полног система	5670	6,7
6.	Остало	37171	44,2
Укупно		84119	100,0

Табела бр. 31 Водеће дијагнозе у служби медицине рада у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Есенцијална артеријска хипертензија	8346	9,9
2.	Акутно запаљење ждрела и крајника	7312	8,7
3.	Друга обољења леђа	6618	7,9
4.	Инфекције горњих респираторних путева	3632	4,3
5.	Друге вирусне болести	3411	4,1
6.	Неуротски, стресогени и соматоформни поремећаји	3385	4,0
7.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	3056	3,6
8.	Друге болести коже поткожног ткива	2396	2,8
9.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	2181	2,6
10.	Други поремећаји жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	2076	2,5
11.	Остало	41686	49,6
Укупно		84099	100,0

Табела бр. 32 Водеће дијагнозе у служби медицине рада у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Друга обољења леђа	5982	7,1
2.	Акутно запаљење ждрела и крајника	5838	6,9
3.	Есенцијална артеријска хипертензија	5826	6,9
4.	Инфекције горњих респираторних путева	5308	6,3
5.	Друге вирусне болести	3270	3,9
6.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	2783	3,3
7.	Неуротски, стресогени и соматоформни поремећаји	2716	3,2
8.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	2648	3,1
9.	Друге болести коже и поткожног ткива	2572	3,1
10.	Други поремећаји жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	2223	2,6
11.	Остало	44953	53,4
Укупно		84119	100,0

2.1.3. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ (0-6 ГОДИНА)

У служби за здравствену заштиту предшколске деце у Јужнобачком округу у 2013. години укупно регистровани морбидитет износио је 194.092 обољења и за 4,7% је мањи него у 2009. години. У структури морбидитета, редослед пет водећих група болести је у 2013. години исти као и 2009. години.

Болести система за дисање налазе се на првом месту, при чему је готово половина регистрованих дијагноза у укупном морбидитету Службе из ове групе болести. У оквиру групе доминира дијагноза *акутно запаљење ждрела и крајника*, уједно и најчешћа дијагноза у укупном морбидитету Службе, која је у 2009. години била свака четврта, а у 2013. години свака пета дијагноза. На другом месту у оквиру

групе, као и листи водећих дијагноза укупног морбидитета Службе, у обе посматране године, су *инфекције горњих респираторних путева* (табеле бр. 33-36).

Група **заразне и паразитарне болести** које се налазе на другом месту, са учешћем у укупном морбидитету Службе од 15,2% у 2013. односно 14,1% у 2009. години, има посебан социјално-медицински значај због масовности и контагиозности у дечијим колективима. Водећа дијагноза у овој групи болести, а трећа регистрована дијагноза у морбидитету ове службе је *друге вирусне болести* која чини 10% од укупно регистрованих дијагноза (табеле бр. 33-36).

Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом налазе се на трећем месту по учесталости међу водећим групама болести ове Службе, у обе посматране године, иако се број регистрованих случајева из ове групе смањило за петину у анализираном периоду. Најчешћа дијагноза у оквиру групе, а четврта на листи водећих дијагноза, је *лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања* (табеле бр. 33-36).

На четвртом месту се налазе **болести ува и мастоидног наставка** које учествују са 7,0% у 2013. односно 6,5% у 2009. години, у укупном морбидитету. Водећа дијагноза у оквиру групе је *болести средњег ува и болести мастоидног наставка* (табеле бр. 33-36).

На петом месту у структури укупног морбидитета ове службе су **болести коже и поткожног ткива** са око 5% и водећом дијагнозом *друге болести коже и поткожног ткива* (табеле бр. 33-36).

Табела бр. 33 Водеће групе болести у служби здравствене заштите деце (0-6 година) у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	100853	49,5
2.	Заразне и паразитарне болести	28765	14,1
3.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	19163	9,4
4.	Болести ува и мастоидног наставка	13188	6,5
5.	Болести коже и поткожног ткива	9936	4,9
6.	Остало	31654	15,6
Укупно		203559	100,0

Табела бр. 34 Водеће групе болести у служби здравствене заштите деце (0-6 година) у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	93559	48,2
2.	Заразне и паразитарне болести	29472	15,2
3.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	15157	7,8
4.	Болести ува и мастоидног наставка	13646	7,0
5.	Болести коже и поткожног ткива	10140	5,2
6.	Остало	32118	16,5
Укупно		194092	100,0

Табела бр. 35 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите деце (0-6 година) у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Акутно запаљење ждрела и крајника	53693	26,4
2.	Инфекције горњих респираторних путева	25302	12,4
3.	Друге вирусне болести	20739	10,2
4.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	15886	7,8
5.	Болести средњег ува и болести мастоидног ткива	9828	4,8
6.	Акутно запаљење бронха и бронхиола	8484	4,2
7.	Друге болести коже и поткожног ткива	6789	3,3
8.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	5423	2,7
9.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	4889	2,4
10.	Акутно запаљење гркљана и душника	4387	2,2
11.	Остало	48139	23,6
Укупно		203559	100,0

Табела бр. 36 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите деце (0-6 година) у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Акутно запаљење ждрела и крајника	40248	20,7
2.	Инфекције горњих респираторних путева	32711	16,9
3.	Друге вирусне болести	20802	10,7
4.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	10196	5,3
5.	Акутно запаљење бронха и бронхиола	9949	5,1
6.	Болести средњег ува и болести мастоидног наставка	9940	5,1
7.	Друге болести коже и поткожног ткива	7252	3,7
8.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	5977	3,1
9.	Друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде	3956	2,0
10.	Акутно запаљење гркљана и душника	3864	2,0
11.	Остало	49197	25,3
Укупно		194092	100,0

2.1.4. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Током 2013. године у служби за здравствену заштиту деце школског узраста укупно регистрован морбидитет у Јужнобачком округу био је 160.176 обољења, што је за 19% мање у односу на 2009. годину.

Највећи удео у регистрованом морбидитету у 2013. као и у 2009. години има група **болести система за дисање** (41,7% односно 45,5%), у оквиру којих доминира дијагноза *акутно запаљење ждрела и крајника*, чинећи 17,2% свих дијагноза регистрованих у овој служби у 2013. години. У односу на 2009. годину број оболелих од ове дијагнозе се смањио за 42,9%. Друга на листи, у оквиру групе, као и у укупном

морбидитету у 2013. години, је дијагноза *инфекције горњих респираторних путева* са 15,3% (табеле бр. 37-40).

Заразне и паразитарне болести се налазе на другом месту у обе посматране године са учешћем око 15% у укупно регистрованом морбидитету ове службе. Водећа дијагноза у оквиру групе, а која је са другог у 2009. години пала на треће место у 2013. години на листи водећих дијагноза у укупном морбидитету, је *друге вирусне болести* (табеле бр. 37-40).

Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази са четвртог места у 2009. години (5,9%) долазе на треће место у 2013 години, са учешћем од 7,1% у укупном морбидитету Службе. Најчешћа дијагноза у оквиру групе је *други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази*, која се у укупном морбидитету ове Службе са учешћем око 4% налази на шестом месту у обе посматране године (табеле бр. 37-40).

Група која има изразит социјално-медицински значај јер може довести до трајног оштећења организма и инвалидитета, али и због могућности превенције, су **повреде, тровања и последице деловања спољних фактора**. Ова група учествује са око 6% у укупном морбидитету Службе и са петог места у 2009. години долази на четврто место. Водећа дијагноза у оквиру групе, а пета на листи водећих дијагноза са учешћем од 4,7% у укупном морбидитету ове Службе, у обе анализиране године, је *друге специфичне, неспецифичне и вишеструке повреде* (табеле бр. 37-40).

Група **фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом** је у 2013. години са учешћем од 6,3% заузела пето место у укупном морбидитету Службе, док се у 2009. години налазила на трећем месту (8,8%). Водећа дијагноза *лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања*, налази се на четврто место у обе посматране године у укупној структури дијагноза ове Службе. Висок ранг ове групе дијагноза у регистрованом морбидитету указује на неопходност побољшања дијагностике, квалитета рада, као и евидентирања у овој служби (табеле бр. 37-40).

Табела бр. 37 Водеће групе болести у служби здравствене заштите школске деце у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	89920	45,5
2.	Заразне и паразитарне болести	28273	14,3
3.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	17329	8,8
4.	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	11672	5,9
5.	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	11309	5,7
6.	Остало	39210	19,8
Укупно		197713	100,0

Табела бр. 38 Водеће групе болести у служби здравствене заштите школске деце у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести система за дисање	66798	41,7
2.	Заразне и паразитарне болести	24028	15,0
3.	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	11423	7,1
4.	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	10244	6,4
5.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	10117	6,3
6.	Остало	37566	23,5
Укупно		160176	100,0

Табела бр. 39 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите школске деце у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Акутно запаљење ждрела и крајника	48174	24,4
2.	Друге вирусне болести	23774	12,0
3.	Инфекције горњих респираторних путева	22285	11,3
4.	Лица која траже здрав. услуге ради прегледа и испитивања	14795	7,5
5.	Друге специфичне и неспецифичне и вишеструке повреде	9298	4,7
6.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	7290	3,7
7.	Друге болести коже и поткожног ткива	6334	3,2
8.	Акутно запаљење бронха и бронхиола	5083	2,6
9.	Друге болести црева и потрбушнице	4666	2,4
10.	Болести средњег уа и болести мастоидног наставка	4622	2,3
11.	Остало	51392	26,0
Укупно		197713	100,0

Табела бр. 40 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите школске деце у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Акутно запаљење ждрела и крајника	27516	17,2
2.	Инфекције горњих респираторних путева	24559	15,3
3.	Друге вирусне болести	19520	12,2
4.	Лица која траже здрав. услуге ради прегледа и испитивања	7848	4,9
5.	Друге специфичне и неспецифичне и вишеструке повреде	7509	4,7
6.	Други симптоми, знаци и ненормални клинички и лабораторијски налази	7357	4,6
7.	Друге болести коже и поткожног ткива	5716	3,6
8.	Акутно запаљење бронха и бронхиола	4793	3,0
9.	Друге болести црева и потрбушнице	4182	2,6
10.	Бол у трбуху и карлици	3570	2,2
11.	Остало	47606	29,7
Укупно		160176	100,0

2.1.5. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

У служби за здравствену заштиту жена у Јужнобачком округу у 2013. години укупно регистровани морбидитет износио је 63861 обољења и за 6,2% је мањи него у 2009. години.

Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом у 2013. години налазе се на првом месту и чине скоро половину укупно регистрованих дијагноза у морбидитету ове службе (46,5%). Најчешћа дијагноза у оквиру групе, а истовремено и најзаступљенија дијагноза у укупном морбидитету у обе анализиране године је *лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања* (табеле бр. 41-44).

Болести мокраћно-полног система су са првог места у 2009. години (44,6%) дошле на друго место у 2013. години са учешћем од 40,6% у укупном морбидитету. Најчешћа дијагноза у овој групи болести, а истовремено и друга међу водећим дијагнозама у укупном морбидитету у обе посматране године је *друга запаљења женских карличих органа* (11,9% односно 14,1%), док је дијагноза *поремећаји менструације* са трећег места у 2009. години (8,0%) дошла на четврто место у 2013. години у укупно регистрованом морбидитету Службе (7,4%) (табеле бр. 41-44).

У обе анализиране године **трудноћа, рађање и бабиње** налазе се на трећем месту са око 5%, а водећа дијагноза у овој групи, уједно и девета дијагноза у укупном морбидитету службе су *друге компликације трудноће и порођаја* са 3% (табеле бр. 41-44).

На четвртом месту у 2013. години са уделом од 2,9% се налазе **тумори**, који су у 2009. години заузимали пето место са уделом од 2,4%. У анализираном периоду

број обољења из ове групе увећао се за 11,2%. Следе их **заразне и паразитарне болести** са уделом од 1,9% у 2013. години (табеле бр. 41-44).

Табела бр. 41 Водеће групе болести у служби здравствене заштите жена у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Болести мокраћно-полног система	30378	44,6
2.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	29403	43,2
3.	Трудноћа, рађање и бабиње	3834	5,6
4.	Заразне и паразитарне болести	2029	3,0
5.	Тумори	1644	2,4
6.	Остало	823	1,2
Укупно		68111	100,0

Табела бр. 42 Водеће групе болести у служби здравствене заштите жена у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Група болести	Број	%
1.	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здр. службом	29690	46,5
2.	Болести мокраћно-полног система	25958	40,6
3.	Трудноћа, рађање и бабиње	3735	5,8
4.	Тумори	1828	2,9
5.	Заразне и паразитарне болести	1208	1,9
6.	Остало	1442	2,3
Укупно		63861	100,0

Табела бр. 43 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите жена у 2009. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	17751	26,1
2.	Друга запаљења женских карличних органа	9585	14,1
3.	Поремећаји менструације	5423	8,0
4.	Препорођајни прегледи и друге контроле трудноће	5371	7,9
5.	Контрацепција	3298	4,8
6.	Болести менопаузе-климактеријума	3152	4,6
7.	Друга обољења полно-мокраћног пута	2839	4,2
8.	Запаљење грлића материце	2780	4,1
9.	Друге компликације трудноће и порођаја	2285	3,4
10.	Нега и преглед после порођаја	1906	2,8
11.	Остало	13721	20,1
Укупно		68111	100,0

Табела бр. 44 Водеће дијагнозе у служби здравствене заштите жена у 2013. години у Јужнобачком округу

РБ	Дијагноза	Број	%
1.	Лица која траже здравствене услуге ради прегледа и испитивања	17212	27,0
2.	Друга запаљења женских карличних органа	7576	11,9
3.	Препорођајни прегледи и друге контроле трудноће	4900	7,7
4.	Поремећаји менструације	4695	7,4
5.	Контрацепција	4259	6,7
6.	Друга обољења полно-мокрајног пута	3099	4,9
7.	Запаљење грлића материце	2939	4,6
8.	Болести менопаузе –климактеријума	2730	4,3
9.	Друге компликације трудноће и порођаја	2227	3,5
10.	Нега и преглед после порођаја	1878	2,9
11.	Остало	12346	19,3
Укупно		63861	100,0

2.2. БОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ

У болничком морбидитету који се региструје у Клиничком центру Војводине, на Институту за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, на Институтима у Сремској Каменици, у Општој болници Врбас и Специјалној болници за реуматске болести Нови Сад, према подацима за 2013. годину најзаступљеније групе обољења су: тумори (25,2%), следе болести система крвотока (12,8%), болести система за варење (7,8%), болести система за дисање (7,7%) и болести мокрајно-полног система (6,8%) (табела бр. 45).

Поредећи са подацима за 2009. годину, уочава се да се редослед заступљености обољења није битније мењао (табеле бр. 46, 47).

Табела бр. 45 Болнички морбидитет и морталитет у Јужнобачком округу у 2009. години

Р.бр. групе болести	Назив групе болести	Случајева	%	Број дана	Умрло	Просечна дужина лечења	Леталитет (број умрлих на 100 лечених)
I	Заразне и паразитарне болести	1858	2,13	29660	54	16,0	2,91
II	Тумори	22524	25,82	148879	489	6,6	2,17
III	Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	2121	2,43	7929	21	3,7	0,99
IV	Болести жлезда са унутрашњим лечењем, исхране и метаболизма	3686	4,23	20509	75	5,6	2,03
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	2862	3,28	59153	17	20,7	0,59
VI	Болести нервног система	2737	3,14	23695	16	8,7	0,58
VII	Болести ока и припојака ока	2599	2,98	7526	0	2,9	0,00
VIII	Болести ува и мастоидног наставка	905	1,04	5172	0	5,7	0,00
IX	Болести система крвотока	11596	13,29	115104	1003	9,9	8,65
X	Болести система за дисање	7151	8,20	70495	271	9,9	3,79
XI	Болести система за варење	6387	7,32	51785	184	8,1	2,88
XII	Болести коже и поткожног ткива	1177	1,35	9180	2	7,8	0,17
XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	4202	4,82	51825	8	12,3	0,19
XIV	Болести мокраћно-полног система	5647	6,47	32451	83	5,7	1,47
XV	Трудноћа, рађање и бабиње	1781	2,04	6258	1	3,5	0,06
XVI	Стања у порођајном периоду	583	0,67	11995	28	20,6	4,80
XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	1606	1,84	9573	8	6,0	0,50
XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	1634	1,87	8420	22	5,2	1,35
XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	4101	4,70	32943	100	8,0	2,44
XXI	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	2079	2,38	13196	0	6,3	0,00
УКУПНО		87236	100,00	715748	2382	8,2	2,73

Табела бр. 46 Болнички морбидитет и морталитет у Јужнобачком округу у 2013. години

Р. бр. групе болести	Назив групе болести	Случајева	%	Број дана	Умрло	Просечна дужина лечења	Леталитет (број умрлих на 100 лечених)
I	Заразне и паразитарне болести	2243	2,56	22857	66	10,2	2,94
II	Тумори	22119	25,23	154387	565	7,0	2,55
III	Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	2375	2,71	7615	20	3,2	0,84
IV	Болести жлезда са унутрашњим лечењем, исхране и метаболизма	3883	4,43	20125	62	5,2	1,60
V	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	2796	3,19	61201	15	21,9	0,54
VI	Болести нервног система	2459	2,81	22171	17	9,0	0,69
VII	Болести ока и припојака ока	1773	2,02	5792	0	3,3	0,00
VIII	Болести ува и мастоидног наставка	928	1,06	5135	0	5,5	0,00
IX	Болести система крвотока	11220	12,80	98344	981	8,8	8,74
X	Болести система за дисање	6736	7,68	60510	236	9,0	3,50
XI	Болести система за варење	6856	7,82	46572	233	6,8	3,40
XII	Болести коже и поткожног ткива	1245	1,42	8645	5	6,9	0,40
XIII	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	4732	5,40	49299	4	10,4	0,08
XIV	Болести мокраћно-полног система	5966	6,81	32699	93	5,5	1,56
XV	Трудноћа, рађање и бабиње	1499	1,71	3132	0	2,1	0,00
.XVI	Стања у порођајном периоду	684	0,78	11585	29	16,9	4,24
XVII	Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности	1061	1,21	7175	7	6,8	0,66
XVIII	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	1956	2,23	11861	42	6,1	2,15
XIX	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	3752	4,28	27838	94	7,4	2,51
XXI	Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом	3371	3,85	16677	3	4,9	0,09
УКУПНО		87654	100,00	673620	2472	7,6	2,82

Просечна дужина лечења је била највећа код пацијената који су лечени од душевних поремећаја и поремећаја понашања (21,9 дана), затим код стања насталих у порођајном периоду (16,9 дана), болести мишићно-коштаног система (10,4 дана) и код заразних и паразитарних болести (10,2 дана), док је најкраћа просечна дужина лечења била код трудноће, рађања и бабиња (2,1 дан).

Просечна дужина лечења се у односу на 2009. годину значајније променила у смислу смањења броја дана код заразних и паразитарних болести, за 5,8 дана (са 16 на 10,2 дана у 2013. години), затим код стања у порођајном периоду за 3,7 дана (са 20,6 на 16,9 дана у 2013. години), код болести коштаног мишићног система за 1,9 дана (са 12,3 дана на 10,4 дана) и код фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом заштитом где је смањена за 1,4 дана (са 6,3 дана на 4,9 дана). Код осталих група обољења промена дужине лечења углавном је била око једног дана и мање.

Водећи узроци смрти хоспитализованих болесника у 2013. години су исти као и у 2009. години. На првом месту су болести система крвотока, које учествују са 39,7% у укупном броју умрлих. Леталитет је такође највећи код болести крвотока и износи 8,7%. На другом месту се налазе тумори (22,9% од укупно умрлих) са леталитетом од 2,6%, док су на трећем месту болести система за дисање (9,5%) са леталитетом од 3,5%.

У укупном болничком морбидитету посматраном према дијагнозама болести, доминира злоћудни тумор душника и плућа чији број случајева се повећао са 2519 у 2009. години када је био на другом месту на 2786 у 2013. години. На другом месту је злоћудни тумор дојке, док се на трећем месту налази акутни инфаркт срца (табеле бр. 47, 48).

Поредећи са 2009. годином осим промена у редоследу дијагноза учача се да се у 2013. години међу водећим дијагнозама налазе и есенцијална артеријска хипертензија (на 9. месту) и мијелоидна леукемија (на 10. месту) а које се нису биле присутне у 2009. години (табеле бр. 47, 48).

Табела бр. 47 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округу у 2009. години - укупно

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. С50 – Злоћудни тумор дојке	2622	17749	434,65	6,8
2. С34 –Злоћудни тумор душника и плућа	2519	26324	417,57	10,5
3. I25-Хронична исхемијска болест срца	1771	21605	293,57	12,2
4. Н25 – Старачко замућење сочива	1557	3580	258,10	2,3
5. Е10-Шећерна болест,инсулинозависан облик	1477	9213	244,84	6,2
6. J18-Запаљење плућа,микроорганизам неозначен	1404	20664	232,74	14,7
7. I20 - Ангина пекторис	1395	10683	231,24	7,7
8. I21-Акутан инфаркт срца	1347	12743	223,29	9,5
9. С18-Злоћудни тумор дебелог црева	1316	7299	218,15	5,5
10. J35 - Хронична запаљења крајника	1238	3152	205,22	2,5

Табела бр. 48 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округу у 2013. години - укупно

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. C34-Злоћудни тумор душника и плућа	2786	30793	452,55	11,1
2. C50-Злоћудни тумор дојке	2461	20354	399,76	83
3. I21-Акутан инфаркт срца	1553	11247	252,27	7,2
4. I25-Хронична исхемијска болест срца	1396	14065	226,76	10,1
5. C18-Злоћудни тумор дебелог црева	1359	7537	220,75	5,5
6. J35-Хронична запаљења крајника	1326	3449	215,39	2,6
7. J18-Запаљење плућа,микроорганизам неозначен	1227	15978	199,31	13,0
8. E10-Шећерна болест,инсулинозависан облик	1169	7964	189,89	6,8
9. I10- Есенцијална артеријска хипертензија	1039	8081	168,77	7,8
10. C92- Мијелоидна леукемија	1023	4163	166,18	4,1

Водећи дијагностички ентитет у болничком морбидитету мушкараца, у 2013. години као и у 2009.години, је злоћудни тумор душника и плућа. На другом месту се налази хронична исхемијска болест срца, а на трећем месту акутни инфаркт срца који је у 2009. години био на петом месту. Осим промена у редоследу дијагноза уочава се да се у 2013. налазе и друга хронична опструктивна болест плућа (на 9. месту) а која се нису налазила међу водећим дијагнозама у 2009. години, као и на смањење броја случајева злоћудног тумора простате, који је 2009. години био на трећем месту, док се у 2013. не налази међу водећим дијагнозама (табеле бр. 49,50).

Табела бр. 49 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округ у 2009. години – мушкарци

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. C34 -Злоћудни тумор душника и плућа	1845	19108	635,95	10,4
2. I25-Хронична исхемијска болест срца	1290	15207	444,64	11,8
3. C61-Злоћудни тумор простате	1066	3211	367,43	3,0
4. I20 - Ангина пекторис	929	6768	320,21	7,3
5. I21-Акутан инфаркт срца	879	8064	302,98	9,2
6. J18-Запаљење плућа,микроорганизам неозначен	868	13017	299,18	15,0
7. C18-Злоћудни тумор дебелог црева	844	4513	290,91	5,3
8. K40-Препонска кила	807	3152	278,16	3,9
9. E10-Шећерна болест,инсулинозависан облик	713	4696	245,76	6,6
10. C20 - Злоћудни тумор задњег црева	687	4652	236,80	6,8

Табела бр. 50 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округу у 2013. години - мушкарци

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. С34-Злоћудни тумор душника и плућа	1857	21074	626,11	11,3
2. I25-Хронична исхемијска болест срца	1025	10213	345,59	10,0
3. I21-Акутан инфаркт срца	1012	7280	341,21	7,2
4. С18-Злоћудни тумор дебелог црева	806	4556	271,75	5,7
5. К40-Препонска кила	795	2945	268,04	3,7
6. J18 – Запаљење плућа,микроорганизам неозначен	705	8981	237,70	12,7
7. J35-Хронична запаљења крајника	683	1723	230,28	2,5
8. С20- Злоћудни тумор задњег црева	592	4916	199,60	8,3
9. J44-Друга хронична обструктивна болест плућа	571	7514	192,52	13,2
10. Е10-Шећерна болест, инсулинозависан облик	561	3756	189,15	6,7

У болничком морбидитету жена, водећа дијагноза у 2013. години је као и 2009. године злоћудни тумор дојке. На другом месту је злоћудни тумор душника и плућа са значајним повећањем броја случајева (са 674 у 2009. години на 929 у 2013. години), док је на трећем месту унапређење репродукције. Запажа се, да се унапређење репродукције као и неплодност жена (на осмом месту у 2013. години), нису налазиле међу десет водећих дијагноза у 2009. години, а такође ни злоћудни тумори дебелог црева који су на 9. месту у 2013. години (табеле бр. 51, 52).

Табела бр. 51 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округу у 2009. години - жене

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. С50-Злоћудни тумор дојке	2609	17632	833,20	6,8
2. Н25-Старачко замућење сочива	871	2003	278,16	2,3
3. Е10-Шећерна болест,инсулинозависан облик	764	4517	243,99	5,9
4. С34-Злоћудни тумор душника и плућа	674	7216	215,24	10,7
5. С83-Дифузни не- Нodgkin-ов лимфом	606	1651	193,53	2,7
6. К81-Запаљење жучне кесе	588	3096	187,78	5,3
7. J35-Хронична запаљења крајника	584	1482	186,50	2,5
8. J18-Запаљење плућа,микроорганизам неозначен	536	7647	171,17	14,3
9. Z34-Контрола нормалне трудноће	530	1190	169,26	2,2
10. С56-Злоћудни тумори јајника	521	2902	166,38	5,6

Табела бр. 52 Десет водећих дијагноза према броју случајева у Јужнобачком округу у 2013. години - жене

Шифра и назив болести	Број случајева	Број дана	Стопа морбидитета	Просечна дужина лечења
1. C50-Злоћудни тумор дојке	2450	20237	767,97	8,3
2. C34-Злоћудни тумор душника и плућа	929	9719	291,20	10,5
3. Z31-Унапређење репродукције	803	2923	251,71	3,6
4. Z34-Контрола нормалне трудноће	732	1557	229,45	2,1
5. C56-Злоћудни тумор	692	2949	216,91	4,3
6. J35-Хронична запаљења крајника	643	1726	201,55	2,7
7. E10-Шећерна болест,инсулинозависан облик	608	4208	190,58	6,9
8. N97-Неплодност жене	591	395	185,25	0,7
9. C18-Злоћудни тумор дебелог црева	553	2981	173,34	5,4
10. I21-Акутан инфаркт срца	541	3967	169,58	7,3

3. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ

Према Уредби о плану мреже здравствених установа („Службени гласник Републике Србије“ бр. 42/06, 119/07,84/08,71/09,85/09 и 24/10) на територији Јужнобачког округа има 27 самосталних здравствених установа.

Мрежу примарне здравствене заштите чине 11 домова здравља, 2 апотеке и 3 завода (Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад, Завод за здравствену заштиту радника Нови Сад и Завод за хитну медицинску помоћ Нови Сад).

Здравствену заштиту на секундарном нивоу обезбеђује само једна општа болница (Врбас) и Специјална болница за реуматске болести Нови Сад.

Установе које обављају здравствену делатност на терцијарном нивоу у Округу су Клинички центар Војводине, Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, Клиника за стоматологију Војводине и институти у Сремској Каменици: Институт за онкологију Војводине, Институт за плућне болести Војводине, Институт за кардиоваскуларне болести Војводине.

Здравствене установе које обављају делатност на више нивоа у Јужнобачком округу су: Институт за јавно здравље Војводине, Завод за антирабичну заштиту „Луј Пастер“ Нови Сад и Завод за трансфузију крви Војводине.

Од јануара 2012. године, у План мреже здравствених установа је укључен и Војномедицински центар Нови Сад са 60 постеља, чији подаци нису укључени у анализу с обзиром да ова установа нема обавезу достављања података.

Здравствену заштиту становништва Јужнобачког округа у 2013. години обезбеђивало је укупно 10.390 радника. Укупан број запослених здравствених радника у односу на 2009. годину ($n=9.981$) порастао је за 409 радника (4,10%). Од укупног броја запослених у 2013. години 74,5% ($n=7.727$) су здравствени радници. Сваки трећи здравствени радник има високу стручну спрему. У Јужнобачком округу у 2013. години било је запослено 1.972 лекара, од тога 71% су лекари специјалисти. У здравственим установама у Округу је било запослено укупно 200 доктора стоматологије и 177 фармацеута.

Укупан број запослених радника 2013. године је порастао за 439 у односу на њихов број 2009. године ($n=9.981$). Укупан број запослених лекара је повећан за 57 у односу на 2009. годину ($n=1915$), док је број зубних лекара смањен за 7 ($n=200$) (табеле бр. 53,54).

Табела бр. 53 Кадрови у здравственим установама Јужнобачког округа на дан 31.12.2009. године

Установа	Укупан број радника	Здравствени радници укупно	Здравствени радници										Немедицински
			Висока СС укупно	Висока стручна спрема						Виша СС	Сред. СС	Нижа СС	
				Лекари			Зубни лекари	Фармацеути	Остали				
Општа мед.	На спец.	Специјалисти											
КЛ. ЗА АБДОМИНАЛНУ И ТРАНСПЛАНТАЦ. ХИРУРГИЈУ	72	72	20	2	3	15	0	0	0	6	42	4	0
КЛ. ВАСКУЛАРНУ И ТРАНСПЛАНТАЦ. ХИРУРГИЈУ	35	35	8	0	1	7	0	0	0	3	24	0	0
КЛ. ЗА ОРТОПЕДСКУ ХИРУРГИЈУ И ТРАУМАТОЛОГИЈУ	75	74	21	0	2	19	0	0	0	11	42	0	1
КЛ. ЗА УРОЛОГИЈУ	50	50	16	1	2	13	0	0	0	7	27	0	0
КЛ. ЗА ПЛАСТИЧНУ И РЕКОНСТРУКТИВНУ ХИРУРГИЈУ	26	25	8	0	1	7	0	0	0	3	14	0	1
КЛИНИКА ЗА НЕУРОХИРУРГИЈУ	37	37	9	0	2	7	0	0	0	2	26	0	0
КЛИНИКА ЗА МАКСИЛОФАЦИЈАЛНУ И ОРАЛНУ ХИРУРГИЈУ	20	20	6	0	1	5	0	0	0	2	12	0	0
КЛИНИКА ЗА АНЕСТЕЗИЈУ И ИНТЕНЗИВНУ ТЕРАПИЈУ	123	123	37	7	7	23	0	0	0	18	64	4	0
КЛИНИКА ЗА НЕФРОЛОГИЈУ И КЛИНИЧКУ ИМУНОЛОГИЈУ	82	82	19	1	3	15	0	0	0	5	58	0	0
КЛИНИКА ЗА ЕНДОКРИНОЛОГИЈУ, ДИЈАБЕТЕС И БОЛЕСТИ МЕТАБОЛИЗМА	45	45	13	1	2	10	0	0	0	6	26	0	0
КЛИНИКА ЗА ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЈУ И ХЕПАТОЛОГИЈУ	53	53	16	0	2	14	0	0	0	5	32	0	0
КЛИНИКА ЗА ХЕМАТОЛОГИЈУ	54	54	13	0	2	11	0	0	0	5	36	0	0
КЛИНИКА ЗА НЕУРОЛОГИЈУ	139	121	40	2	5	29	0	0	4	5	76	0	18
КЛИНИКА ЗА ПСИХИЈАТРИЈУ	158	125	50	5	1	31	0	0	13	19	56	0	33
КЛИНИКА ЗА ИНФЕКТИВНЕ БОЛЕСТИ	109	84	23	2	1	20	0	0	0	9	52	0	25
КЛ. ЗА КОЖНО-ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ	47	38	18	1	0	17	0	0	0	5	15	0	9
ИНСТ. ЗА БОЛ. УХА, ГРЛА И НОСА	85	72	25	0	1	20	0	0	4	10	37	0	13
КЛИНИКА ЗА ОЧНЕ БОЛЕСТИ	82	67	23	1	4	18	0	0	0	8	36	0	15
КЛИН. ЗА ГИНЕКОЛОГ. И АКУШЕР.	378	325	79	4	5	66	0	0	4	19	226	1	53

КЛИН. ЗА МЕДИЦ. РЕХАБИЛИТАЦИЈУ	104	85	18	1	2	15	0	0	0	29	34	4	19
ЦЕНТАР ЗА ЛАБОРАТОРИЈСКУ МЕДИЦИНУ	163	138	37	1	4	18	0	0	14	14	87	0	25
ЦЕНТАР ЗА РАДИОЛОГИЈУ	80	62	31	6	8	17	0	0	0	29	2	0	18
ЦЕНТАР ЗА СУДСКУ МЕДИЦИНУ, ТОКСИКОЛОГИЈУ И МОЛЕКУЛ. ГЕН.	30	25	16	0	2	9	0	0	5	2	7	0	5
ЦЕНТАР ЗА ПАТОЛОГИЈУ И ХИСТОЛОГИЈУ	33	27	12	0	2	10	0	0	0	1	14	0	6
УРГЕНТНИ ЦЕНТАР	55	55	2	0	0	2	0	0	0	14	31	8	0
СЛУЖБА ОПЕРАЦИОНИХ САЛА	76	54	1	0	0	1	0	0	0	15	38	0	22
ПОЛИКЛИНИКА	33	5	2	0	0	2	0	0	0	2	1	0	28
СЛУЖБА ЗА ПРАВНЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ	58	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	57
СЛУЖБА ЗА ЕКОНОМСКО-ФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	71	10	2	0	0	0	0	2	0	1	7	0	61
СЛУЖБА ЗА ТЕХНИЧКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ	215	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	215
УПРАВА КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА	25	5	4	0	0	4	0	0	0	1	0	0	20
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ И ИНФОРМАТИКУ	106	6	1	0	0	0	0	1	0	2	3	0	100
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ -ИНТЕРНО	69	5	1	0	0	1	0	0	0	0	4	0	64
1. КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ УКУПНО	2788	1980	571	35	63	426	0	3	44	258	1130	21	808
2. ДОМ ЗДРАВЉА НОВИ САД	1505	1277	494	70	22	271	97	4	30	108	675	0	228
3. АПОТЕКА НОВИ САД	229	173	84	0	0	0	1	81	2	0	89	0	56
4. ЗАВОД ЗА ЗДРАВ. ЗАШТ. РАДНИКА НОВИ САД	42	32	20	4	0	9	0	1	6	1	11	0	10
5. ЗАВОД ЗА ЗДР. ЗАШТ. СТУДЕНАТА НОВИ САД	74	61	28	4	3	15	5	0	1	6	27	0	13
6. СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА ЗА РЕУМАТСКЕ БОЛЕСТИ НОВИ САД	98	75	14	1	0	13	0	0	0	24	34	3	23
7. ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ	244	160	62	3	7	36	0	0	16	18	77	3	84
8. ЗАВОД ЗА АНТИРАБИЧНУ ЗАШТИТУ "ЛУЈ ПАСТЕР" НОВИ САД	16	13	7	0	0	4	0	0	3	0	3	3	3
9. КЛИНИКА ЗА СТОМАТОЛОГИЈУ ВОЈВОДИНЕ	62	54	29	0	0	0	29	0	0	7	18	0	8

10. ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ ВОЈВОДИНЕ	609	401	120	4	8	87	0	1	20	44	237	0	208
11. ИНСТИТУТ ЗА ПЛУЋНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	636	405	118	11	9	89	1	4	4	73	214	0	231
12. ИНСТ. ЗА КАРДИОВАСКУЛАРНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	538	381	88	2	10	73	0	2	1	149	144	0	157
13. ИНСТ. ЗА ЗАШТ. ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ВОЈВОДИНЕ	726	535	163	8	9	112	0	2	32	46	325	1	191
14. ЗАВОД ЗА ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ	90	63	22	1	3	18	0	0	0	2	39	0	27
15. ЗАВОД ЗА ХИТНУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ НОВИ САД	226	128	58	17	13	28	0	0	0	3	67	0	98
НОВИ САД УКУПНО	7883	5738	1878	160	147	1181	133	98	159	739	3090	31	2145
16. ДЗ Врбас	210	186	68	11	7	30	16	2	2	3	115	0	24
17. Општа болница Врбас	484	339	89	4	8	70	1	4	2	15	235	0	145
18. Апотека Врбас	26	20	7	0	0	0	0	7	0	0	13	0	6
- Администр.-техничка служба Врбас	41	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	40
ВРБАС УКУПНО	761	546	164	15	15	100	17	13	4	18	364	0	215
19. ДЗ Бач	92	66	23	9	2	6	3	3	0	2	41	0	26
20. ДЗ Бачка Паланка	365	276	103	50	8	26	13	6	0	7	166	0	89
21. ДЗ Бачки Петровац	78	63	23	8	2	7	4	2	0	1	39	0	15
22. ДЗ Беочин	93	73	27	9	1	12	4	1	0	3	43	0	20
23. ДЗ Бечеј	242	184	67	22	6	22	10	6	1	5	112	0	58
24. ДЗ Жабалъ	147	118	43	18	3	13	7	2	0	4	71	0	29
25. ДЗ Србобран	97	74	34	15	3	9	6	1	0	1	39	0	23
26. ДЗ Темерин	136	106	39	14	2	12	7	3	1	4	63	0	30
27. ДЗ Тител	87	62	22	14	1	3	3	1	0	2	38	0	25
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ УКУПНО	9981	7306	2423	334	190	1391	207	136	165	786	4066	31	2675

Табела бр. 54 Кадрови у здравственим установама Јужнобачког округа на дан 31.12.2013. године

Установа	Здравствени радници												Немедицински
	Укупан број радника	Здравствени радници укупно	Висока стручна спрема							Виша СС	Сред. СС	Нижа СС	
			Висока СС укупно	Лекари			Зубни лекари	Фармацеути	Остали				
				Општа мед.	Наспецијалисти	Специјалисти							
КП. ЗА АБДОМИНАЛНУ И ТРАНСПЛАНТАЦ. ХИРУРГИЈУ	75	70	19	1	2	16	0	0	0	4	47	0	5
КП. ВАСКУЛАРНУ И ТРАНСПЛАНТАЦ. ХИРУРГИЈУ	37	36	11	1	4	6	0	0	0	1	24	0	1
КП. ЗА ОРТОПЕДСКУ ХИРУРГИЈУ И ТРАУМАТОЛОГИЈУ	76	75	20	2	2	16	0	0	0	5	50	0	1
КП. ЗА УРОЛОГИЈУ	53	53	15	1	1	13	0	0	0	3	35	0	0
КП. ЗА ПЛАСТИЧНУ И РЕКОНСТРУКТИВНУ ХИРУРГИЈУ	29	27	9	1	0	8	0	0	0	2	16	0	2
КЛИНИКА ЗА НЕУРОХИРУРГИЈУ	38	37	8	2	1	5	0	0	0	1	28	0	1
КЛИНИКА ЗА МАКСИЛОФАЦИЈАЛНУ И ОРАЛНУ ХИРУРГИЈУ	23	23	8	0	1	7	0	0	0	2	13	0	0
КЛИНИКА ЗА АНЕСТЕЗИЈУ И ИНТЕНЗИВНУ ТЕРАПИЈУ	106	103	34	3	12	19	0	0	0	6	63	0	3
КЛИНИКА ЗА НЕФРОЛОГИЈУ И КЛИНИЧКУ ИМУНОЛОГИЈУ	80	80	16	0	1	15	0	0	0	4	60	0	0
КЛИНИКА ЗА ЕНДОКРИНОЛОГИЈУ, ДИЈАБЕТЕС И БОЛЕСТИ МЕТАБОЛИЗМА	43	43	14	1	3	10	0	0	0	1	28	0	0
КЛИНИКА ЗА ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЈУ И ХЕПАТОЛОГИЈУ	48	48	12	0	1	11	0	0	0	2	34	0	0
КЛИНИКА ЗА ХЕМАТОЛОГИЈУ	54	54	13	1	2	10	0	0	0	1	40	0	0
КЛИНИКА ЗА НЕУРОЛОГИЈУ	125	107	32	0	3	25	0	0	4	5	70	0	18
КЛИНИКА ЗА ПСИХИЈАТРИЈУ	160	127	51	3	6	29	0	0	13	10	66	0	33
КЛИНИКА ЗА ИНФЕКТИВНЕ БОЛЕСТИ	113	90	24	2	2	20	0	0	0	11	55	0	23
КП. ЗА КОЖНО-ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ	50	41	20	1	1	18	0	0	0	1	20	0	9
ИНСТ. ЗА БОЛ. УХА, ГРЛА И НОСА	86	77	28	1	1	21	0	0	5	8	41	0	9
КЛИНИКА ЗА ОЧНЕ БОЛЕСТИ	79	64	22	0	1	20	0	0	1	5	37	0	15

КЛИН. ЗА ГИНЕКОЛОГ. И АКУШЕР.	399	353	89	1	12	68	0	0	8	12	252	0	46
КЛИН. ЗА МЕДИЦ. РЕХАБИЛИТАЦИЈУ	97	81	16	0	4	10	0	0	2	26	39	0	16
ЦЕНТАР ЗА ЛАБОРАТОРИЈСКУ МЕДИЦИНУ	118	98	34	0	8	16	0	0	10	6	58	0	20
ЦЕНТАР ЗА РАДИОЛОГИЈУ	90	71	32	1	10	20	0	0	1	30	9	0	19
ЦЕНТАР ЗА СУДСКУ МЕДИЦИНУ, ТОКСИКОЛОГИЈУ И МОЛЕКУЛ. ГЕН.	28	24	16	0	0	11	0	0	5	1	7	0	4
ЦЕНТАР ЗА ПАТОЛОГИЈУ И ХИСТОЛОГИЈУ	32	26	11	0	4	7	0	0	0	1	14	0	6
УРГЕНТНИ ЦЕНТАР	371	351	64	5	23	32	0	1	3	33	254	0	20
СЛУЖБА ОПЕРАЦИОНИХ САЛА	61	44	1	0	0	1	0	0	0	2	41	0	17
ПОЛИКЛИНИКА	32	7	3	0	0	3	0	0	0	1	3	0	25
СЛУЖБА ЗА ПРАВНЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ	58	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	57
СЛУЖБА ЗА ЕКОНОМСКО-ФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	89	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	88
СЛУЖБА ЗА ТЕХНИЧКО-УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ	220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	220
УПРАВА КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА	29	10	8	1	0	7	0	0	0	2	0	0	19
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ И ИНФОРМАТИКУ	83	5	0	0	0	0	0	0	0	1	4	0	78
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ – ИНТЕРНО	53	4	1	0	0	0	0	0	1	0	3	0	49
ЦЕНТАР ЗА МЕДИЦИНСКО СНАБДЕВАЊЕ – БОЛНИЧКА АПОТЕКА	17	13	4	0	0	0	0	4	0	0	9	0	4
1. КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ УКУПНО	3052	2244	636	28	105	444	0	6	53	187	1421	0	808
2. ДОМ ЗДРАВЉА НОВИ САД	1416	1200	469	74	19	254	91	1	30	144	587	0	216
3. АПОТЕКА НОВИ САД	242	193	109	0	0	0	2	105	2	0	84	0	49
4. ЗАВОД ЗА ЗДРАВ. ЗАШТ. РАДНИКА НОВИ САД	42	30	19	0	1	10	0	0	8	1	10	0	12
5. ЗАВОД ЗА ЗДР. ЗАШТ. СТУДЕНАТА НОВИ САД	65	54	26	2	2	16	5	0	1	7	21	0	11
6. СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА ЗА РЕУМАТСКЕ	97	75	15	1	1	13	0	0	0	24	34	2	22

БОЛЕСТИ НОВИ САД													
7. ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ	252	177	66	2	5	40	0	1	18	15	84	12	75
8. ЗАВОД ЗА АНТИРАБИЧНУ ЗАШТИТУ "ЛУЈ ПАСТЕР" НОВИ САД	19	14	9	0	0	4	0	0	5	0	2	3	5
9. КЛИНИКА ЗА СТОМАТОЛОГИЈУ ВОЈВОДИНЕ	64	56	30	0	0	0	30	0	0	1	25	0	8
10. ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ ВОЈВОДИНЕ	622	420	133	5	16	88	0	2	22	51	236	0	202
11. ИНСТИТУТ ЗА ПЛУЋНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	662	441	120	10	15	86	1	5	3	75	246	0	221
12. ИНСТ. ЗА КАРДИОВАСКУЛАРНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	666	422	93	7	14	66	0	3	3	180	149	0	244
13. ИНСТ. ЗА ЗАШТ. ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ВОЈВОДИНЕ	765	597	165	10	13	110	0	1	31	57	375	0	168
14. ЗАВОД ЗА ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ	92	63	23	0	0	22	0	1	0	2	38	0	29
15. ЗАВОД ЗА ХИТНУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ НОВИ САД	243	147	63	20	8	35	0	0	0	6	78	0	96
НОВИ САД УКУПНО	8299	6133	1976	159	199	1188	129	125	176	750	3390	17	2166
16. ДЗ Врбас	241	180	67	14	1	32	16	2	2	6	107	0	61
17. Општа болница Врбас	520	382	96	6	21	63	1	4	1	23	263	0	138
18. Апотека Врбас	35	28	15	0	0	0	0	15	0	0	13	0	7
ВРБАС УКУПНО	796	590	178	20	22	95	17	21	3	29	383	0	206
19. ДЗ Бач	89	64	22	8	1	8	3	2	0	3	39	0	25
20. ДЗ Бачка Паланка	343	264	93	42	5	28	12	6	0	7	164	0	79
21. ДЗ Бачки Петровац	75	60	23	8	1	9	3	2	0	2	35	0	15
22. ДЗ Беочин	88	68	25	11	0	9	4	1	0	3	40	0	20
23. ДЗ Бечеј	238	188	72	22	6	27	10	6	1	6	110	0	50
24. ДЗ Жабаљ	144	115	44	16	2	14	7	5	0	4	67	0	29
25. ДЗ Србобран	94	72	29	9	3	7	5	4	1	2	41	0	22
26. ДЗ Темерин	138	112	46	20	2	12	7	4	1	5	61	0	26
27. ДЗ Тител	86	61	23	13	3	3	3	1	0	2	36	0	25
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ УКУПНО	10390	7727	2531	328	244	1400	200	177	182	813	4366	17	2663

4. КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

4.1. КОРИШЋЕЊЕ ВАНБОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Ванболничку здравствену заштиту становници Јужнобачког округа су остваривали у оквиру домова здравља, Завода за здравствену заштиту радника, Завода за здравствену заштиту студената и Завода за хитну медицинску помоћ.

4.1.1. СЛУЖБА ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ

Током 2013. године у службама опште медицине у Јужнобачком округу било је запослено 298 лекара. Број запослених здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом је 426. Однос лекар/сестра у службама опште медицине у Јужнобачком округу у 2013. години је износио 1:1,4, што је према *Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник Републике Србије” бр.43/06,112/09,50/10 и 79/11)*, у даљем тексту Правилник, у границама кадровске обезбеђености за ниво примарне здравствене заштите.

Број становника којима се у 2013. години пружала здравствена заштита у овој служби је био 495.019, стога је број становника на једног лекара просечно износио 1.661, а кретао се у распону од 836 (Тител) до 2.150 (Србобран). Правилник предвиђа једног лекара на 1.600 становника.

Просечан број посета по становнику је био 4,0 у 2013. години. Од укупног броја посета у 2013. години, једна трећина су биле прве посете.

Просечан број посета код лекара у току дана износио је 30 посете. Највећа оптерећеност лекара се бележи у Темерину ($n=43$), док је најмања у Тителу и Беочину ($n=17$) (табела бр. 55).

У односу на 2009. годину број становника којима је пружана здравствена заштита 2013. године увећан је за 40.135 становника. На једног лекара 2009. године било је 1482 становника, док је 2013. године овај број повећан и износи 1661 становника на једног лекара. Укупан број лекара запослених у служби опште медицине 2013. године ($n=298$) мањи је за 2,93% у односу на њихов број 2009. године ($n=307$). Повећање броја становника и смањење укупног броја лекара допринело је повећању оптерећености појединачног лекара (табеле бр. 55,56).

Табела бр. 55 Кадрови и посете у служби опште медицине Јужнобачког округа у 2009. години

Општина	Популација	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара ради лечења*	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 особу	Број становника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	12384	11	13	59923	20586	23380	4,8	1126	1,2	25	1,9	2,6
Б. Паланка	47157	33	32	266425	105707	110850	5,6	1429	1,0	37	1,5	2,4
Б.Петровац	11321	8	10	52235	12420	27503	4,6	1415	1,3	30	3,2	1,9
Беочин	12077	9	13	61870	13373	34996	5,1	1342	1,4	31	3,6	1,8
Бечеј	31171	20	31	118510	25228	65717	3,8	1559	1,6	27	3,7	1,8
Врбас	34247	23	42	220612	72099	72327	6,4	1489	1,8	44	2,1	3,1
Жабалъ	20332	17	27	92614	31255	55422	4,6	1196	1,6	25	2,0	1,7
Нови Сад	231707	142	141	908959	331075	289658	3,9	1632	1,0	29	1,7	3,1
Србобран	13468	13	15	65874	13634	20746	4,9	1036	1,2	23	3,8	3,2
Темерин	21387	12	18	118437	31581	72920	5,5	1782	1,5	44	2,8	1,6
Тител	12807	15	23	61970	12166	23539	4,8	854	1,5	19	4,1	2,6
Ср. Карловци	6826	4	6	38732	13000	15943	5,7	1707	1,5	44	2,0	2,4
ОКРУГ	454884	307	371	2066161	682124	813001	4,5	1482	1,2	31	2,0	2,5

*Приказане су само посете ради лечења

** Рачунато на 220 радних дана у току године

Табела бр. 56 Кадрови и посете у служби опште медицине у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Популација	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно свих посета код лекара	Посета ради систематских прегледа	Посета ради контролних прегледа	Посета ради лечења	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 особу	Број становника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	11593	11	14	58571	565	0	58006	21094	19290	5,1	1054	1,3	24	1,8	3,0
Б.Паланка	44793	30	35	268568	3419	0	265149	110954	83759	6,0	1493	1,2	41	1,4	3,2
Б. Петровац	10803	8	10	57428	0	0	57428	18386	18809	5,3	1350	1,3	33	2,1	3,1
Беочин	12456	9	13	34502	506	0	33996	13304	21299	2,8	1384	1,4	17	1,6	1,6
Бечеј	29520	21	32	128616	0	0	128616	29345	59014	4,4	1406	1,5	28	3,4	2,2
Врбас	33248	24	36	187004	0	0	187004	42201	56165	5,6	1385	1,5	35	3,4	3,3
Жабалъ	20221	15	22	88407	775	0	87632	28518	37772	4,4	1348	1,5	27	2,1	2,3
Нови Сад	277210	141	205	879415	13599	0	865816	292508	303204	3,2	1966	1,5	28	2,0	2,9
Србобран	12898	6	13	54751	0	0	54751	17353	27737	4,2	2150	2,2	41	2,2	2,0
Темерин	22612	14	18	132462	1776	945	129741	30145	40961	5,9	1615	1,3	43	3,4	3,2
Тител	12538	15	24	57230	632	0	56598	12135	21733	4,6	836	1,6	17	3,7	2,6
Ср. Карловци	7127	4	4	29995	440	0	29555	6579	8024	4,2	1782	1,0	34	3,6	3,7
ОКРУГ	495019	298	426	1976949	21712	945	1954292	622522	697767	4,0	1661	1,4	30	2,2	2,8

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.2. СЛУЖБА МЕДИЦИНЕ РАДА

Служба медицине рада организована је у 7 општина Јужнобачког округа и пружа примарну здравствену заштиту радно активном становништву. Према Саопштењу Републичког завода за статистику у Јужнобачком округу је у 2013. години било 179.136 запослених. Број стално запослених становника је упола мањи у односу на 2009. годину када је било 335.029 стално запослених становника.

У службама медицине рада Јужнобачког округа у 2013. години број запослених здравствених радника био је 130 (65 лекара и 65 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом). На сваког лекара долази 1 сестра. У односу на 2009. годину број здравствених радника у служби медицине рада смањен је за 17,7%. Број лекара је смањен за 16,6%, а број здравствених радника за вишом и средњом стручном спремом је смањен за 18,7%.

Током 2013. године број запослених на једног лекара у Округу је износио 2756, а кретао се од 2074 у Бачу до 6173 у Бачкој Паланци (Правилник прописује критеријум од 3000 запослених на једног лекара ове службе). Просечан број посета по једном запосленом износио је 1,3 а просечна оптерећеност лекара 16 посета на дан. Највише пацијената на дан су прегледали лекари у Бечеју ($n=32$), док се најмањи просечан број дневних посета бележи у Србобрану, Врбасу ($n=3$) и Бачкој Паланци ($n=4$) (табела бр. 59).

У односу на 2009. годину смањен је број стално запосленог становништва (46%), као и број лекара (16,6%), тако да је број становника на 1 лекара опао за 35,8%, односно са 4295 становника на 1 лекара у 2009. години на 2756 становника на 1 лекара у 2013. години. Просечан број посета на једну особу повећао се са 0,7 у 2009. години на 1,3 посете у 2013. години (табеле бр. 57, 58).

Табела бр. 57 Кадрови и посете у служби медицине рада у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Популација	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара ради лечења*	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 особу	Број становника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	8617	2	2	5941	1876	1420	0,7	4309	1	14	2,2	4,2
Б.Паланка	33763	7	6	26648	9114	18826	0,8	4823	1	17	1,9	1,4
Б. Петровац	8029	1	1	1966	842	890	0,2	8029	1	9	1,3	2,2
Беоцин	8952	1	2	9032	2538	3351	1,0	8952	2	41	2,6	2,7
Бечеј	22406	2	2	7305	1836	5942	0,3	11203	1	17	3,0	1,2
Врбас	25121	1	4	2208	2208	10264	0,1	25121	4	10	-	0,2
Жабалђ	14849	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
Нови Сад	173349	63	62	190673	66912	47381	1,1	2752	1	14	1,8	4,0
Србобран	9531	1	1	316	147	253	0,03	9531	1	1	1,1	1,2
Темерин	16227	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
Тител	9250	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
Ср.Карловци	4935	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
ОКРУГ	335029	78	80	244089	85473	88327	0,7	4295	1	14	1,9	2,8

*Приказане су само посете ради лечења

** Рачунато на 220 радних дана у току године

Табела бр. 58 Кадрови и посете у служби медицине рада у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Популација	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно свих посета код лекара	Посета ради система-стских прегледа	Посета ради контролних прегледа	Посета ради лечења	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 особу	Број становника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	2074	1	1	4492	54	0	4438	1632	1481	2,2	2074	1,0	20	1,8	3,0
Б.Паланка	12345	2	2	1610	1470	140	0	0	9120	0,1	6173	1,0	4	0,0	0,2
Б. Петровац	2911	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
Беочин	2891	1	2	6286	21	0	6265	2551	3954	2,2	2891	2,0	29	1,5	1,6
Бечеј	7406	2	3	14162	3368	881	9913	2106	68	1,9	3703	1,5	32	5,7	208,3
Врбас	9190	2	4	1328	29	45	1254	1254	8843	0,1	4595	2,0	3	0,1	0,2
Жабал	3491	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
Нови Сад	128405	56	53	206109	3277	159	202673	73155	28427	1,6	2293	0,9	17	1,8	7,3
Србобран	2391	1	0	582	578	4	0	0	0	0,2	2391	0,0	3	0	0
Темерин	5391	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
Тител	1674	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
Ср. Карловци	967	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
ОКРУГ	179136	65	65	234569	8797	1229	224543	80698	51893	1,3	2756	1,0	16	1,9	4,5

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.3. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ СТАРОСТИ 0 - 6 ГОДИНА

Примарну здравствену заштиту деце предшколског узраста обезбеђују домови здравља Јужнобачког округа, с тим што неки домови здравља у Јужнобачком округу имају посебну службу за ову популациону групу, а код неких је заједничка служба за здравствену заштиту деце предшколског узраста, школску децу и омладину.

Посебну службу за ову популациону групу има 6 општина (Бачка Паланка, Беочин, Бечеј, Врбас, Нови Сад и Сремски Карловци), док 6 општина има заједничку службу за предшколску и школску децу. За општине Бач, Врбас, Тител, Сремски Карловци комплетан кадар из заједничке службе је приказан у овој служби, а за општину Темерин у служби за здравствену заштиту деце школског узраста.

У службама за здравствену заштиту предшколске деце на територији Јужнобачког округа 2013. године радило је 52 лекара и 81 медицинских сестара/техничара са средњом и вишом стручном спремом. У односу на 2009. годину број лекара је смањен за 6, док је број медицинских сестара повећан за 7 медицинских сестара.

Обезбеђеност лекарима ове популационе групе је у оквиру предвиђених стандарда, обзиром да на једног лекара у просеку долази 855 деце предшколског узраста (према Правилнику треба обезбедити једног лекара за 850 деце овог узраста). У домовима здравља који имају посебну службу за здравствену заштиту деце предшколског узраста број деце на једног лекара креће се у распону од 410 (Бач) до 1179 (Бачка Паланка).

Просечан број посета на једно дете у 2013. години износио је 8,5 а кретао се од 6 посета по једном детету у Бачу, 8,9 посета у Новом Саду до 10,3 у Врбасу. Просечан број посета код лекара у току дана износио је 33. Оптерећеност лекара по општинама (у домовима здравља код којих је приказан само кадар који покрива децу предшколског узраста) је различита и креће се од 11 посета у Бачу до 46 посета у Врбасу (табела бр. 60).

У односу на 2009. годину, у 2013. години дошло је до повећања броја деце за 8,2% и смањења броја лекара за 10,34% (са 58 у 2009. години на 52 лекара у 2013. години), што је проузроковало повећано оптерећења лекара приказано кроз повећање броја деце по једном лекару за 20% (са 708 у 2009. години на 855 детета по 1 лекару у 2013. години), као и повећања броја посета код лекара у току дана за 28% (са 26 у 2009. години на 33 посете у 2013. години) (табеле бр. 59,60).

Табела бр. 59 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту деце старости 0-6 година у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Број деце 0-6 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара ради лечења*	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 дете	Број деце на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Вач	1098	2	1	5124	3788	3120	4,7	549	0,5	12	0,4	1,6
Б.Паланка	3945	5	14	25241	15717	6319	6,4	789	2,8	23	0,6	4,0
Б. Петровац	956	0	0	6500	4067	3592	6,8	-	-	-	0,6	1,8
Беочин	1178	1	1	5435	3171	1407	4,6	1178	1,0	25	0,7	3,9
Бечеј	3001	4	4	15650	8725	10176	5,2	750	1,0	18	0,8	1,5
Врбас	3254	5	5	10655	6981	5330	3,3	651	1,0	10	0,5	2,0
Жабаљ	2277	3	5	21227	9039	12714	9,3	759	1,7	32	1,3	1,7
Нови Сад	20300	36	41	200493	114835	60410	9,9	564	1,1	25	0,7	3,3
Србобран	1309	0	0	9137	3676	6093	7,0	-	-	-	1,5	1,5
Темерин	2005	0	0	16325	10620	7543	8,1	-	-	-	0,5	2,2
Тител	1209	1	2	8033	3787	2114	6,6	1209	2	36	1,1	3,8
Ср. Карловци	555	1	1	6066	4059	1936	10,9	555	1,0	28	0,5	3,1
ОКРУГ	41087	58	74	329886	188465	120754	8,0	708	1,3	26	0,8	2,7

*Приказане су само посете ради лечења

** Рачунато на 220 радних дана у току године

Табела бр. 60 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту деце старости 0 - 6 година у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Број деце 7-18 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно свих посета код лекара	Посета ради систематских прегледа	Посета ради контролних прегледа	Посета ради лечења	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 дете	Број деце на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	820	2	2	4918	126	0	4792	3408	2702	6,0	410	1,0	11	0,4	1,8
Б.Паланка	3538	3	14	24930	1285	214	23431	14299	5701	7,0	1179	4,7	38	0,7	4,4
Б. Петровац	854	1	2	8043	656	0	7387	3929	1590	9,4	854	2,0	37	1,0	5,1
Беочин	1101	1	1	6821	851	105	5865	2396	2018	6,2	1101	1,0	31	1,8	3,4
Бечеј	2470	5	4	18397	3228	66	15103	8711	5838	7,4	494	0,8	17	1,1	3,2
Врбас	2949	3	5	30295	2046	130	28119	16133	3788	10,3	983	1,7	46	0,9	8,0
Жабаљ	1906	4	4	13813	2018	99	11696	8409	3579	7,2	477	1,0	16	0,6	3,9
Нови Сад	26120	29	43	232455	31326	8083	193046	109290	53382	8,9	901	1,5	36	1,1	4,4
Србобран	1068	1	3	8648	140	0	8508	4220	4684	8,1	1068	3,0	39	1,0	1,8
Темерин	2018	0	0	16884	2068	477	14339	8930	2857	8,4	0	0,0	0	0,9	5,9
Тител	1059	2	2	7361	759	3	6599	3419	1376	7,0	530	1,0	17	1,2	5,3
Ср. Карловци	563	1	1	4349	329	135	3885	2354	1058	7,7	563	1,0	20	0,8	4,1
ОКРУГ	44466	52	81	376914	44832	9312	322770	185498	88573	8,5	855	1,6	33	1,0	4,3

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.4. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Службе за здравствену заштиту школске деце и омладине организоване су на територији Јужнобачког округа као самосталне службе у оквиру домова здравља или заједно са службама за здравствену заштиту предшколске деце.

У службама за здравствену заштиту школске деце и омладине током 2013. године било је запослено 59 лекара и 60 медицинских сестара/техничара са средњом и вишом стручном спремом. У односу на 2009. годину број лекара се повећао за 3,5% а медицинских сестара техничара смањено за 18,9%. Однос лекара и осталих здравствених радника је био 1:1.

На једног лекара ове службе у 2013. години, долази 1290 деце школског узраста, што је у складу са Правилником (1 лекар за 1500 деце школског узраста). Највећа одступања у односу на Правилник у домовима здравља бележе се у Србобрану ($n=2230$) и Темерину ($n=524$).

У просеку број дневних посета код лекара за територију Јужнобачког округа у 2013. години је 24. Најмање забележених дневних посета лекару било је у Темерину ($n=10$), док у Србобрану имамо забележених 50 посета током једног дана по лекару.

Број посета код лекара по једном детету школског узраста је 4, што је просек од 2,5 посете у Бачкој Паланци до 5 посета у Врбасу и Србобрану (табела бр. 62).

У служби за здравствену заштиту деце и омладине 2009. године бележи се 1381 дете по једном лекару, просечно 4,4 посете по једном детету и 28 посета код лекара на дан, док се 2013. године региструје 1290 детета по лекару, просечно 4 посете по једном детету и 24 посета код лекара у току дана. Све ово указује на мање коришћење здравствених услуга и тренд пада оптерећења ове службе 2013. године, од стране циљане популације, а у односу на забележено стање 2009. године (табеле бр. 61, 62).

Табела бр. 61 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту школске деце у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Број деце 7-18 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара ради лечења*	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 дете	Број деце на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	2305	0	0	7243	4908	1822	3,1	-	-	-	0,5	4,0
Б.Паланка	7973	3	3	14865	9368	1719	1,9	2658	1,0	23	0,6	8,6
Б. Петровац	1930	3	6	7746	4632	4647	4,0	643	2,0	12	0,7	1,7
Беочин	2314	1	1	5163	2559	1118	2,2	2314	1,0	24	1,0	4,6
Бечеј	5486	3	4	18576	10599	15836	3,4	1829	1,3	28	0,8	1,2
Врбас	6790	6	5	48900	16291	12816	7,2	1132	0,8	37	2,0	3,8
Жабал	3996	0	0	12073	7652	3276	3,0	-	-	-	0,6	3,7
Нови Сад	37788	31	44	194402	117617	43841	5,1	1219	1,4	29	0,7	4,4
Србобран	2554	5	5	11403	4764	4683	4,5	511	1,0	10	1,4	2,4
Темерин	3922	5	6	11884	8502	6749	3,0	784	1,2	11	0,4	1,8
Тител	2497	0	0	9291	4387	1648	3,7	-	-	-	1,1	5,6
Ср. Карловци	1179	0	0	3710	2957	1180	3,1	-	-	-	0,3	3,1
ОКРУГ	78734	57	74	345256	194236	99335	4,4	1381	1,3	28	0,8	3,5

*Приказане су само посете ради лечења

** Рачунато на 220 радних дана у току године

Табела бр. 62 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту школске деце у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Број деце 7-18 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно свих посета код лекара	Посета ради система-тских прегледа	Посета ради контрол-них прегледа	Посета ради лечења	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 дете	Број деце на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	1838	0	0	6815	607	0	6208	4390	1533	3,7	-	-	-	0,6	4,4
Б.Паланка	6775	4	3	16762	1101	348	15313	9072	3013	2,5	1694	0,8	19	0,8	5,6
Б. Петровац	1672	2	1	7995	370	0	7625	3966	2030	4,8	836	0,5	18	1,0	3,9
Беочин	2099	2	2	7527	1053	0	6474	2466	1793	3,6	1050	1,0	17	2,1	4,2
Бечеј	5030	3	6	20855	1947	1053	17855	10391	6768	4,1	1677	2,0	32	1,0	3,1
Врбас	5533	5	5	27451	2029	0	25422	14806	4439	5,0	1107	1,0	25	0,9	6,2
Жабалъ	3877	0	0	14320	1110	8	13202	8899	2619	3,7	-	-	-	0,6	5,5
Нови Сад	40318	35	36	166567	11146	6110	149311	81844	26497	4,1	1152	1,0	22	1,0	6,3
Србобран	2230	1	1	11047	752	0	10295	5326	3818	5,0	2230	1,0	50	1,1	2,9
Гемерин	3666	7	6	15717	1170	187	14360	8728	2202	4,3	524	0,9	10	0,8	7,1
Тител	2083	0	0	9421	492	0	8929	4602	1883	4,5	-	-	-	1,0	5,0
Ср. Карловци	1010	0	0	2661	17	57	2587	1562	353	2,6	-	-	-	0,7	7,5
ОКРУГ	76131	59	60	307138	21794	7763	277581	156052	56948	4,0	1290	1,0	24	1,0	5,4

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.5. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА

Службе за здравствену заштиту жена постоје у свим општинама Јужнобачког округа осим у Сремским Карловцима. У овим службама у 2013. години је радило 49 лекара и 64 медицинских сестара/техничара са средњом и вишом стручном спремом. У односу на 2009. годину број лекара је повећан за 14% а медицинских сестара техничара за 12%.

Просечно, у Јужнобачком округу у 2013. години, један лекар обезбеђује здравствену заштиту за 5820 жена (Правилник препоручује однос од 6500 жена на једног лекара). У појединим општинама је број жена на једног лекара знатно већи од критеријума препорученог Правилником (Врбас 15030, Бачка Паланка 12198, Жабалъ 10809 жена на једног лекара).

Просечан број посета у 2013. години за цео Јужнобачки округ, на једну жену износи 0,6, а просечна дневна оптерећеност лекара ових служби је била 17 посета на дан и кретала се од 8 посета у Тителу до 25 посета у Врбасу (табела бр. 64).

У односу на стање у 2009. године, у 2013. години дошло је до повећања броја жена старих 14 и више година за 9,6%, али и до повећања броја гинеколога у овој служби за 14%, што је праћено смањењем броја жена по једном лекару. Док је 2009. године по једном лекару службе за здравствену заштиту жена било 6052 жене, 2013. године по једном лекару ове службе бележимо 5820 жена (табела бр. 63, 64).

Табела бр. 63 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту жена у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Број жена изнад 14 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара ради лечења*	Првих посета ради лечења	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 жену	Број жена на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари/ остали здрав. радници
Бач	6961	1	1	1858	1191	968	0,3	6961	1,0	8	0,6	1,9
Б.Паланка	26745	1	3	9217	5692	2496	0,3	26745	3,0	42	0,6	3,7
Б. Петровац	6375	1	1	4807	2352	1423	0,8	6375	1,0	22	1,0	3,4
Беочин	6742	1	1	2204	573	175	0,3	6742	1,0	10	2,8	12,6
Бечеј	17510	3	3	12346	4158	7278	0,7	5837	1,0	19	2,0	1,7
Врбас	19715	2	4	14390	3454	9739	0,7	9858	2,0	33	3,2	1,5
Жабалъ	11367	1	1	6953	1098	2242	0,6	11367	1,0	32	5,3	3,1
Нови Сад	134163	29	39	81026	29454	136640	0,6	4626	1,3	13	1,8	0,6
Србобран	7695	1	1	5889	1658	6953	0,8	7695	1,0	27	2,6	0,8
Темерин	12107	2	2	9727	3140	6001	0,8	6054	1,0	22	2,1	1,6
Тител	7030	1	1	1673	590	1689	0,2	7030	1,0	8	1,8	1,0
Ср. Карловци	3840	0	0	0	0	0	0,0	-	-	-	-	-
ОКРУГ	260250	43	57	150090	53360	175604	0,6	6052	1,3	16	1,8	0,9

*Приказане су само посете ради лечења

** Рачунато на 220 радних дана у току године

Табела бр. 64 Кадрови и посете у служби за здравствену заштиту жена у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Број жена изнад 14 година	Лекари	Виша и средња стручна спрема	Укупно свих посета код лекара	Посета ради систематских прегледа	Посета ради контролних прегледа	Укупно посета код лекара	Првих посета код лекара	Посете код осталих здрав. радника	Просечан број посета на 1 жену	Број жена на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**	Однос броја поновних и првих посета	Посете: лекари / остали здрав. радници
Бач	6242	1	1	1722	0	0	1722	1376	1072	0,3	6242	1,0	8	0,3	1,6
Б.Паланка	24395	2	4	8418	1816	0	6602	4086	1545	0,3	12198	2,0	19	1,1	5,4
Б. Петровац	5826	1	1	3305	0	0	3305	2115	689	0,6	5826	1,0	15	0,6	4,8
Беочин	6670	1	1	2198	752	0	1446	720	43	0,3	6670	1,0	10	2,1	51,1
Бечеј	16072	3	3	6888	0	0	6888	2914	2040	0,4	5357	1,0	10	1,4	3,4
Врбас	30060	2	4	9986	1844	0	8142	4431	12218	0,3	15030	2,0	23	1,3	0,8
Жабалъ	10809	1	1	4280	588	135	3557	1284	730	0,4	10809	1,0	20	2,3	5,9
Нови Сад	155300	33	45	117091	39026	8973	69092	24798	128396	0,8	4706	1,4	16	3,7	0,9
Србобран	7004	2	1	4395	0	0	4395	1243	3198	0,6	3502	0,5	10	2,5	1,4
Темерин	12280	2	2	7889	1890	587	5412	2379	1565	0,6	6140	1,0	18	2,3	5,0
Тител	6649	1	1	1617	139	0	1478	493	1089	0,2	6649	1,0	7	2,3	1,5
Ср. Карловци	3881	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0
ОКРУГ	285188	49	64	167789	46055	9695	112039	45839	152585	0,6	5820	1,3	16	2,7	1,1

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.6. СЛУЖБА ЗА ПОЛИВАЛЕНТНУ ПАТРОНАЖУ

У Јужнобачком округу служба за поливалентну патронажу је формирана у 5 Домова здравља, а у осталим домовима здравља Округа организују се патронажне посете у складу са *Програмом здравствене заштите жена, деце, школске деце и*

студената („Службени гласник Републике Србије” бр.49/95), у даљем тексту Програм.

Домови здравља који имају поливалентну патронажу остварили су посете свим популационим групама које Програм предвиђа, док остали домови здравља углавном обављају патронажу код одојчади, мале деце и трудница, организовањем посета у оквиру одговарајуће службе за здравствену заштиту деце, односно жена.

У поливалентној патронажи, као самосталним службама, у 2013. години, запослено је 80 медицинских сестара/техничара (59 са вишом стручном спремом и 21 са средњом стручном спремом). У односу на 2009. годину број медицинских сестара/техничара увећан је за 11.

Број становника на једну сестру поливалентне патронаже у 2013. години био је 6187. Просечан број посета по једној медицинској сестри/техничару је био 1734. Разлике се крећу од 488 у Бачу до 2046 посета по једној медицинској сестри у Сремским Карловцима. У односу на 2009. годину бележимо пад посета за 15,8% по једној сестри са 2601 на 1734 посета (табела бр. 65,66).

Табела бр. 65   Кадрови и посете у служби за поливалентну патронажу у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Попула- ција	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Број становника по једној сестри	Укупно посета	Број посета на 1 сестру	Посете женама укупно	Посете трудни- цама	Посете одојчади	Посете осталој деци	Посете домаћи- нствима	Посете школама
Бач	12384	1	1	6192	2738	1369	430	9	1649	527	124	8
Б.Паланка	47157	0	0	0	7267	-	3184	382	3811	272	0	0
Б. Петровац	11321	0	1	11321	1745	1745	262	5	796	106	581	0
Беоцин	12077	1	2	4026	9917	3306	720	74	1067	195	7917	18
Бечеј	31171	1	4	6234	12271	2454	2171	139	5369	3115	1499	117
Врбас	34247	0	0	0	2196	-	0	0	1673	523	0	0
Жабалъ	20332	0	5	4066	8262	1652	1544	297	3820	1347	1542	9
Нови Сад	231707	38	14	4456	119334	2295	34145	2707	52637	20060	12429	63
Србобран	13468	0	0	0	1561	-	307	19	812	442	0	0
Темерин	21387	0	0	0	4432	-	1229	10	2123	1080	0	0
Тител	12807	0	0	0	2466	-	556	76	1223	687	0	0
Ср. Карловци	6826	1	0	6826	3508	3508	750	81	1207	482	1069	0
ОКРУГ	454884	42	27	6592	179496	2601	45298	3799	76187	28836	25161	215

Табела бр. 66 Кадрови и посете у служби за поливалентну патронажу у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Попула- ција	Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Број становника по једној сестри	Укупно посета	Број посета на 1 сестру	Посете женама укупно	Посете трудни- цама	Посете одојчади	Посете осталој деци	Посете домаћи- нствима	Посете школама
Бач	11593	0	3	3864	1465	488	528	17	563	99	275	0
Б.Паланка	44793	0	0	0	9385	-	3202	429	4588	1595	0	0
Б. Петровац	10803	0	3	3601	3675	1225	1264	57	105	238	2057	11
Беочин	12456	1	2	4152	3102	1034	793	100	409	32	1848	20
Бечеј	29520	1	5	4920	6931	1155	2458	97	2374	992	1107	0
Врбас	33248	5	0	6649	6182	1236	1970	233	1788	470	1953	1
Жабаљ	20221	0	5	4044	8434	1687	3340	245	2959	759	1376	0
Нови Сад	277210	51	0	5435	87762	1721	35195	2785	27892	8965	15671	39
Србобран	12898	0	3	4299	2613	871	69	69	1396	299	849	0
Темерин	22612	0	0	0	1768	-	889	16	879	0	0	0
Тител	12538	0	0	0	1138	-	409	76	568	161	0	0
Ср. Карловци	7127	1	0	7127	2046	2046	621	74	446	120	857	2
ОКРУГ	495019	59	21	6187	138699	1734	50738	4198	43967	13730	25993	73

4.1.7. СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ И ЛЕЧЕЊЕ УСТА И ЗУБА

У службама за заштиту и лечење уста и зуба на примарном нивоу здравствене заштите на територији Јужнобачког округа у 2013. години било је запослено 232 стоматолога. Од укупног броја стоматолога 78 су специјалисти. Број зубних техничара и асистената је 277.

Просечно на једног стоматолога у овој служби у 2013. години на територији Јужнобачког округа је долазило 2133 становника свих популационих категорија. Просечан број посета на једног стоматолога у 2013. години је износио 2424. Највише посета по једном стоматологу је забележено у Бачком Петровцу ($n=6581$), а најмање у Новом Саду ($n=1950$).

Најчешћи разлози за посете стоматологу у 2013. години су били пломбирање зуба ($n=128.097$) и посете ради хирушких интервенција ($n=76.490$) (табела бр. 67).

У односу на 2009. годину, у 2013. години порастао је број стоматолога са 214 на 323, док је дошло је до пада броја зубних техничара са 301 на 277.

И поред незнатног повећања броја становника по 1 стоматологу (са 2125 у 2009. години на 2133 у 2013. години), дошло је до пораста оптерећености у овој служби јер је забележен пораст броја посета по 1 стоматологу за 26,4% (табела бр. 67, 68).

**Табела бр. 67 Кадрови и посете у служби за заштиту и лечење уста и зуба
Јужнобачког округа у 2009. години**

Општина	Попула- ција	Укупно стома- толога	Зубних техничари и асистенти	Становника по једном стоматологу	Посета по једном стоматологу	Укупне посете	Плом- бирани зуби	Хирур- шке интер- венције	Протетски радови	Орто- донција	Лечење меких ткива	Посета код лекара у току дана**
Бач	12384	3	5	4128	2353	7059	2035	2076	233	438	0	11
Б.Паланка	47157	13	16	3627	2608	33907	8584	8238	709	5743	0	12
Б. Петровац	11321	4	8	2830	2921	11685	3506	1536	548	0	308	13
Беоцин	12077	4	6	3019	1909	7637	2998	1073	70	0	0	9
Бечеј	31171	10	14	3117	2332	23316	6377	5415	328	3114	392	11
Врбас	34247	14	22	2446	2307	32295	6372	4717	932	5240	1090	10
Жабалъ	20332	7	12	2904	2103	14723	3287	2141	174	1917	87	10
Нови Сад	231707	141	193	1643	1690	238321	76222	42533	9132	26883	20745	8
Србобран	13468	6	6	2244	1969	11813	4144	1595	208	2317	0	9
Темерин	21387	7	14	3055	2565	17955	6432	3550	479	1729	987	12
Тител	12807	3	3	4269	2210	6629	3948	1498	0	0	0	10
Ср. Карловци	6826	2	2	2275	2450	4900	1786	777	204	0	6	11
ОКРУГ	454884	214	301	2125	1917	410240	125691	75149	13017	47381	23615	9

** Рачунато на 220 радних дана у току године

**Табела бр. 68 Кадрови и посете у службама за Заштиту и лечење уста и зуба у
Јужнобачком округу у 2013. години**

Општина	Попула- ција	Укупно стома- толога	Зубни техни- чари и аси- стенти	Становника по једном стоматологу	Посета по једном стома- тологу	Укупне посете	Система- тски прегледи (серијске посете)	Посете ради лечења	Плом- бирани зуби	Хирур- шке интер- венције	Протетски радови	Орто- донција	Лечење меких ткива	Посета код лекара у току дана**
Бач	11593	3	5	3864	2799	8399	279	8120	1795	2144	248	0	0	13
Б.Паланка	44793	12	17	3732	4535	54425	21636	32789	5421	6270	630	4592	0	21
Б. Петровац	10803	3	4	3601	6581	19744	5161	14583	3001	1570	449	0	356	30
Беоцин	12456	4	4	3114	2288	9152	187	8965	2540	1955	199	0	0	10
Бечеј	29520	8	11	3690	3786	30291	3589	26702	5358	5901	335	2402	677	17
Врбас	33248	14	24	2374	2930	41030	618	40412	12218	7899	1174	3579	4485	13
Жабалъ	20221	7	11	2888	3536	24752	4620	20132	2588	1913	381	714	0	16
Нови Сад	277210	163	176	1700	1950	317923	17887	300036	79270	42133	5096	30291	38686	9
Србобран	12898	5	6	2579	5076	25382	10948	14434	4907	1727	1693	864	1318	23
Темерин	22612	8	13	2826	2430	19441	1966	17475	5820	3085	245	1243	1056	11
Тител	12538	3	4	4179	2569	7707	900	6807	3896	1483	82	0	0	12
Ср. Карловци	7127	2	2	3563	2141	4283	59	4224	1283	410	35	0	76	10
ОКРУГ	495019	232	277	2133	2424	562529	67850	494679	128097	76490	10567	43685	46654	11

** Рачунато на 220 радних дана у току године

4.1.8. СЛУЖБА ХИТНЕ МЕДИЦИНСКЕ ПОМОЋИ

У домовима здравља у општинама Бачка Паланка, Бечеј, Врбас и Темерин организована је посебна служба хитне медицинске помоћи, обзиром да је Уредбом о плану мреже („Сл. гласник РС“ 42/06) предвиђено да се служба хитне медицинске

помоћи може организовати у општинама са преко 25.000 становника. У граду Новом Саду са општином Сремски Карловци хитну медицинску помоћ становништву пружа Завод за хитну медицинску помоћ Нови Сад. Рад је организован у сменама ангажовањем лекара, медицинских сестара-техничара и возача који чине екипу. У Заводу за ХМП сваки други лекар је специјалиста ургентне медицине. У сваком тренутку на територији коју покрива Завод је ангажовано 8 екипа хитне медицинске помоћи, од тога половина на територији Града а половина на територији приградских насеља.

У домовима здравља Бачка Паланка и Врбас у свакој смени посао обављају по две екипе, док у преостала два дома здравља постоји само једна екипа у смени.

У више од половине домова здравља Јужнобачког округа хитна медицинска помоћ се пружа становништву у оквиру службе опште медицине (Бач, Бачки Петровац, Беочин, Жабал, Србобран и Тител). Прехоспитална хитна медицинска помоћ на нивоу општине се обавља у оквиру редовне делатности изабраног лекара и његових сарадника и радом лекара у приправности или дежурне екипе ноћу, недељом или у дане државних празника.

У службама ХМП домова здравља и у Заводу за ХМП Нови Сад ради укупно 112 лекара, од тога 56 лекара специјалиста ургентне медицине. Број лекара је повећан за 7,69% у односу на 2009. годину ($n=104$). Број специјалиста ургентне медицине је порастао у односу на 2009. годину са 31 на 56 специјалиста ургентне медицине 2013. године.

Укупно посета код лекара у оквиру делатности ХМП Јужнобачког округа, остварено је током 2013. године 146.074. Просечан број посета на једног лекара у току дана је 4. На једног лекара који ради у служби ХМП бележи се 4420 становника (Правилник предвиђа 6.000) (табела бр. 70).

Повећан је укупан број посета код лекара за 72,5%, са 84.635 посета у 2009. години на 146.074 укупних посета лекару у 2013. години. Такође, дошло је до повећања броја посета код лекара у току дана са 4 посете у 2009. години на 6 посета у 2013. години (табеле 69,70).

Табела бр. 69 Кадрови и посете у служби хитне медицинске помоћи у Јужнобачком округу у 2009. години

Општина	Попула- ција	Лека- ри укупно	Специја- листи ургентне медицине	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара	Посете код осталих здрав. радника	Број становника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана
Бач	12384	0	0	0	205	22	-	-	-
Б. Паланка	47157	13	2	10	25052	22718	3627	0,8	9
Б.Петровац	11321	0	0	0	4309	3242	-	-	-
Беочин	12077	4	1	4	2228	1475	3019	1,0	3
Бечеј	31171	7	1	16	6138	14235	4453	2,3	4
Врбас	34247	9	7	17	13633	16650	3805	1,9	7
Жабал	20332	5	0	7	11567	0	4066	1,4	11
Нови Сад	231707	58	19	75	13247	13247	3995	1,3	1
Србобран	13468	3	0	3	2190	2565	4489	1,0	3
Темерин	21387	5	1	7	4844	4843	4277	1,4	4
Тител	12807	0	0	0	1222	1030	-	-	-
Ср. Карловци	6826	0	0	0	0	0	-	-	-
ОКРУГ	454884	104	31	139	84635	80027	4374	1,3	4

Табела бр. 70 Кадрови и посете у служби хитне медицинске помоћи у Јужнобачком округу у 2013. години

Општина	Попула- ција	Лека- ри укупно	Специја- листи ургентне медицине	Виша и средња стручна спрема	Укупно посета код лекара	Посете код осталих здрав. радника	Број станов- ника на 1 лекара	Број сестара на 1 лекара	Посета код лекара у току дана**
Бач	11593	0	0	0	1076	56	-	-	-
Б.Паланка	44793	11	2	11	28450	21706	4072	1,0	12
Б. Петровац	10803	2	0	2	3833	2470	5401	1	9
Беоцин	12456	4	1	4	4785	7595	3114	1,0	5
Бечеј	29520	10	2	15	9562	17567	2952	1,5	4
Врбас	33248	8	6	13	18433	21783	4156	1,6	10
Жабалъ	20221	5	1	6	10675	6885	4044	1,2	10
Нови Сад	277210	63	42	85	54189	70007	4400	1,3	4
Србобран	12898	4	1	4	6328	6358	3225	1,0	7
Темерин	22612	5	1	7	6947	6947	4522	1,4	6
Тител	12538	0	0	0	1796	1201	-	-	-
Ср. Карловци	7127	0	0	0	0	0	-	-	-
ОКРУГ	495019	112	56	147	146074	162575	4420	1,3	6

4.2 РАД И КОРИШЋЕЊЕ СТАЦИОНАРА

Стационарна здравствена заштита се остварује у оквиру Клиничког центра Војводине, Института за кардиоваскуларне болести Војводине, Института за онкологију Војводине, Института за плућне болести Војводине, Института за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, Опште болнице Врбас и Специјалне болнице за реуматске болести Нови Сад (табеле бр. 71, 72).

Уредбом о изменама и допунама Уредбе о Плану мреже здравствених установа (Сл. Гласник РС, број 6/12) од јануара 2012. године, у План мреже здравствених установа је укључен и Војномедицински центар Нови Сад са 60 постеља. Подаци о раду и коришћењу ове установе нису укључени у анализу с обзиром да ова установа нема обавезу достављања података.

Постељни фонд у 2013. години износи 2895 постеља (без постеља дневних болница), чиме је обезбеђена покривеност од 4,7 постеља на 1.000 становника Јужнобачког округа. Због високе заузетости на појединим одељењима су коришћене додатне постеље тако да је стваран број коришћених постеља у 2013. години већи и износи 2925. Потребно је нагласити да ове постељне капацитете користе болесници не само са подручја Округа већ и целе Војводине, због чега се стварна обезбеђеност постељама становништва Јужнобачког округа не може прецизно изказати. У односу на 2009. годину број постеља је повећан за 34 (са 2861 на 2895).

У овим установама према подацима за 2013. годину запослено је укупно 3.595 здравствених радника – 891 лекар (24,8%) и 2.704 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом (75,2%). У односу на укупан број лекара, 696 односно, 78,1% су лекари специјалисти. У посматраном петогодишњем периоду број здравствених радника се повећао за 468 (са 3127 на 3595), број лекара за 88 (са 803 на 891), док се број здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом

повећао за 380 (са 2704 на 2324). Удео броја специјалиста у укупном броју лекара се међутим, значајно смањио, са 83,6% на 78,1%.

На нивоу Јужнобачког округа, на 100 постеља просечно је обезбеђен 31 лекар и 93 медицинске сестаре/техничар, што је већа обезбеђеност у односу на 2009. годину када је износила 28 лекара и 81 медицинска сестра на 100 постеља. Обезбеђеност лекарима и медицинским сестрама у болничким установама је различита и произилази из разлика у врсти и броју одељења, односно услуга које пружају болнице. Прецизна анализа кадровске обезбеђености у стационарним установама је међутим, могућа једино по одељењима с обзиром да су и нормативи кадрова тако дефинисани.

У 2013. години, у здравственим установама хоспитализовано је укупно 89.921 болесник и остварено је 742.053 дана лечења. Просечно трајање лечења је износило 8,3 дана, а кретало се у распону од 3,3 дана на Клиници за очне болести до 26,3 дана на Клиници за медицинску рехабилитацију КЦ Војводине. Просечна заузетост постеља на нивоу Округа је износила 70,2%, при чему је највећа заузетост постеља била на Клиници за психијатрију (100,9%), Клиници за нефрологију и клиничку имунологију (100,2%), Клиници за хематологију (95,6%) и на Клиници за гастроентерологију и хепатологију (95,1%) Клиничког центра Војводине. На појединим клиникама су због високе заузетости коришћене и додатне постеле. Као и претходних година, заузетост постеља је била висока и у Специјалној болници за реуматске болести где је износила 98,6%, док се на Институтима у кретала од 65,4% (Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине) до 80,2% (Институт за онкологију Војводине). Разлика у броју хоспитализованих пацијената и броја дана лечења као и осталих параметара коришћења стационара у посматраном петогодишњем периоду је највећим делом резултат промене методологије приказивања података у односу на 2009. годину када је у укупним подацима убрајан и рад дневних болница, док су у 2013. године оне приказане посебно.

У табели бр. 71 и 72 је приказан кадар који је ангажован само у раду стационара, а у табели бр. 53 и 54 кадар ангажован у стационару и специјалистичко – консултативним службама.

Табела бр. 71

РАД И КОРИШЋЕЊЕ СТАЦИОНАРА У 2009. ГОДИНИ У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ

Установа/организациона јединица	Лекари укупно	Специјалисти	Виша и сред. спрема	Постеље	Дани лечења	Број исписаних болесника	Просечан број дана лечења	Заузетост постеља	Број болесника на 1	Број болесника на 1	Број лекара на 100 постеља	Број сестара на 100
Клиника за абдоминалну и трансплантациону хирургију	20	15	129	74	15749	2945	5,3	58,3	147	23	27	174
Клиника за васкуларну и трансплантациону хирургију	8	7	27	29	7987	1240	6,4	75,5	155	46	28	93
Клиника за ортопедску хирургију и трауматологију	21	19	54	70	21914	2261	9,7	85,8	108	42	30	77
Клиника за урологију	16	13	34	47	9058	2795	3,2	52,8	175	82	34	72
Клиника за пластичну и реконструктивну хирургију	8	7	18	19	3904	652	6,0	56,3	82	36	42	95
Клиника за неурохирургију	9	7	28	33	7896	818	9,7	65,6	91	29	27	85
Клиника за максилотофацијалну и оралну хирургију	6	5	14	21	3371	677	5,0	44,0	113	48	29	67
Клиника за анестезију и интензивну терапију	37	23	86	12	1288	207	6,2	29,4	6	2	308	717
Клиника за нефрологију и клиничку имунологију	19	15	63	44	17443	1341	13,0	108,6	71	21	43	143
Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма	13	10	32	56	17725	2353	7,5	86,7	181	74	23	57
Клиника за гастроентерологију и хепатологију	16	14	37	59	19243	1309	14,7	89,4	82	35	27	63
Клиника за хематологију	7	5	25	45	19410	6518	3,0	118,2	931	261	16	56
Клиника за неурологију	35	28	79	95	29442	2522	11,7	84,9	72	32	37	83
Клиника за психијатрију	36	30	74	197	64130	2590	24,8	89,2	72	35	18	38
Клиника за инфективне болести	21	17	53	100	27452	2248	12,2	75,2	107	42	21	53
Клиника за кожно-венеричне болести	13	11	16	47	7206	839	8,6	42,0	65	52	28	34
Клиника за болести уха, грла и носа	18	16	35	70	10172	2393	4,3	39,8	133	68	26	50
Клиника за очне болести	20	15	41	70	7960	2740	2,9	31,2	137	67	29	59

Установа/организациона јединица	Лекари укупно	Специјалисти	Виша и сред. спрема	Постеље	Дани лечења	Број исписаних болесника	Просечан број дана лечења	Заузетост постеља	Број болесника на 1	Број болесника на 1	Број лекара на 100 постеља	Број сестара на 100
Клиника за гинекологију и акушерство	72	63	238	230	54444	11333	4,8	64,9	157	48	31	103
Клиника за медицинску рехабилитацију	19	15	79	120	35790	1350	26,5	81,7	71	17	16	66
КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ	414	335	1162	1438	381584	49131	7,8	72,7	119	42	29	81
СПЕЦИЈАЛНА БОЛНИЦА ЗА РЕУМАТСКЕ БОЛЕСТИ НОВИ САД	8	8	25	70	25488	1227	20,8	99,8	153	49	11	36
ИНСТИТУТ ЗА ОНКОЛОГИЈУ ВОЈВОДИНЕ	54	47	159	239	71986	11359	6,3	82,5	210	71	23	67
ИНСТИТУТ ЗА ПЛУЋНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	77	61	210	314	90690	7284	12,5	79,1	95	35	25	67
ИНСТИТУТ ЗА КАРДИОВАСКУЛАРНЕ БОЛЕСТИ ВОЈВОДИНЕ	88	76	290	225	70917	7238	9,8	86,4	82	25	39	129
ИНСТИТУТ ЗА ЗДР. ЗАШТИТУ ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ВОЈВОДИНЕ	118	105	311	350	85234	14287	6,0	66,7	121	46	34	89
ОПШТА БОЛНИЦА ВРБАС	44	39	165	225	80757	17395	4,6	98,3	395	105	20	73
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	803	671	2324	2861	806656	107921	7,5	77,2	134	46	28	81

Табела бр. 72

РАД И КОРИШЋЕЊЕ СТАЦИОНАРА У 2013. ГОДИНИ У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ

Установа/организациона јединица	Лекари укупно	Специјалисти	Виша и сред. спрема	Постеље*	Дани лечења	Број исписаних болесника	Просечан број дана лечења	Заузетост постеља	Број болесника на 1	Број болесника на 1	Број лекара на 100 постеља	Број сестара на 100 постеља
Клиника за абдоминалну и ендокринолошку хир.	19	16	94	73 (74)	16211	2681	6.0	60.8	141	29	26	129
Клиника за пластичну и реконструктивну хир.	9	8	18	19	4112	844	4.9	59.3	94	47	47	95
Клиника за неурохирургију	8	5	30	33	7528	835	9.0	62.5	104	28	24	91
Клиника за максилофацијалну хирургију	8	7	15	21	3416	716	4.8	44.6	90	48	38	71
Клиника васкуларну и трансплатациону хирургију	11	6	25	29	8808	1312	6.7	83.2	119	52	38	86
Клиника за ортопедску хирургију и трауматологију	20	16	55	71 (70)	22887	2624	8.7	88.3	131	48	28	77
Клиника за урологију	15	13	38	47	11469	2326	4.9	66.9	155	61	32	81
Клиника за анестезију и интензивну терапију	34	19	70	12	1586	104	15.3	36.2	3	1	283	583
Клиника за неурологију	28	25	75	90 (95)	29391	2084	14.1	89.5	74	28	31	83
Клиника за психијатрију	38	29	76	150 (167)	55225	2298	24.0	100.9	60	30	25	51
Клиника за психијатрију - дневна болница	-	-	-	30	4245	137	-	-	-	-	-	-
Клиника за очне болести	21	20	42	70	6456	1957	3.3	25.3	93	47	30	60
Клиника за болести уха, грла и носа	23	21	49	70	11840	2650	4.5	46.3	115	54	33	70
Клиника за гинекологију и акушерство	78	65	262	230	44101	11901	3.7	52.5	153	45	34	114
Клиника за инфективне болести	24	19	66	100	23553	2435	9.7	64.5	101	37	24	66
Клиника за нефрологију и клиничку имунологију	16	15	64	44	16100	1338	12.0	100.2	84	21	36	145
Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма	14	10	29	46 (50)	15329	1275	12.0	91.3	91	44	30	63

Установа/организациона јединица	Лекари укупно	Специјалисти	Виша и сред. спрема	Постеље*	Дани лечења	Број исписаних болесника	Просечан број дана лечења	Заузетост постеља	Број болесника на 1	Број болесника на 1	Број лекара на 100 постеља	Број сестара на 100 постеља
Клиника за гастроентерологију и хепатологију	12	11	36	55 (59)	19088	1720	11.1	95.1	143	48	22	65
Клиника за хематологију	13	10	41	39	13741	1084	12.7	96.5	83	26	33	105
Клиника за ендокринологију - дневна болница	-	-	-	6	1507	1507	-	-	-	-	-	-
Клиника за хематологију - дневна болница	-	-	-	6	5343	5343	-	-	-	-	-	-
Клиника за медицинску рехабилитацију	14	10	65	120	37934	1440	26.3	86.6	103	22	12	54
Клиника за кожно-венеричне болести	20	18	21	47	6852	985	7.0	39.9	49	47	43	45
Ургентни центар	59	31	286	63	6428	1208	5.3	28.0	20	4	94	454
КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР НОВИ САД	484	374	1457	1429 (1459)	362055	43817	8.3	69.4	91	30	34	102
Институт за онкологију Војводине Сремска Каменица	63	52	164	239	69935	10942	6.4	80.2	174	67	26	69
Институт за онкологију - дневна болница	-	-	-	12	5921	5921	-	-	-	-	-	-
Институт за кардиоваскуларне болести Војводине Сремска Каменица	90	68	314	225	56317	7124	7.9	68.6	79	23	40	140
Институт за кардиоваскуларне болести - дневна болница	-	-	-	2	241	241	-	-	-	-	-	-
Институт за плућне болести Војводине Сремска Каменица	77	61	210	312	84153	7528	11.2	73.9	98	36	25	67
Институт за плућне болести - клиника за пулмолошку онкологију дневна болница	-	-	-	19	4034	4034	-	-	-	-	-	-
Институт за плућне болести - поликлиника за плућне болести дневна болница	-	-	-	4	2477	2477	-	-	-	-	-	-
Специјална болница за реуматске болести Нови Сад	9	8	30	70	25180	1774	14.2	98.6	197	59	13	43

Установа/организациона јединица	Лекари укупно	Специјалисти	Виша и сред. спрема	Постеље	Дани лечења	Број исписаних болесника	Просечан број дана лечења	Заузетост постеља	Број болесника. на 1	Број болесника. на 1	Број лекара на 100 постеља	Број сестара на 100 постеља
Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине Нови Сад	119	103	359	350	83529	10911	7.7	65.4	92	30	34	103
Клиника за дечије болести	66	59	210	226	57614	6798	8.5	69.8	103	32	29	93
Клиника за дечије болести - дневна болница	-	-	-	15	383	383		-	-	-	-	-
Клиника за дечију хирургију	44	36	111	82	16476	3451	4.8	55.0	78	31	54	135
Клиника за дечију хирургију - дневна болница	-	-	-	3	530	530		-	-	-	-	-
Клиника за дечију хабилитацију и рехабилитацију	9	8	38	42	9439	662	14.3	61.6	74	17	21	90
Клиника за дечију хабилитацију и рехабилитацију - дневна болница	-	-	-	3	791	791	-	-	-	-	-	-
Општа болница Врбас	49	30	170	270	60,884	7,825	7.8	61.8	160	46	18	63
Општа болница Врбас - дневна болница	-	-	-	25	11936	11,936	-	-	-	-	-	-
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ	891	696	2,704	2,895 (2925)	742,053	89,921	8.3	70.2	101	33	31	93

*Број постеља према Уредби о Плану мреже здравствених установа, осим за Клинички центар Војводине за који износи 1370

( ) Број коришћених постеља у 2013. години

5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Законом о здравственом осигурању („Сл. гласник РС“, број 107/05 и 109/05-исправка), прописано је да Републички фонд за здравствено осигурање за сваку календарску годину доноси општи акт којим уређује садржај, обим и стандард права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања из члана 45. Закона за поједине врсте здравствених услуга и поједине врсте болести, као и проценат плаћања из средстава обавезног здравственог осигурања до пуног износа цене здравствене услуге и партиципацију за поједине здравствене услуге.

За потребе ове анализе праћено је пружање превентивних услуга као и обим њиховог остваривања у Јужнобачком округу за следеће популационе групе: новорођенчад, одојчад, предшколску и школску децу, жене и одрасло становништво.

Републички завод за здравствено осигурање, на основу законског овлашћења, је донео Правилник о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2013. годину („Сл. гласник РС“, број 124/29/12/2012), у даљем тексту Правилник, којим се између осталог регулишу поступци и методе за спречавање, сузбијање и рано откривање болести.

У складу са тим, одабрани су параметри за евалуацију остваривања превентивне здравствене заштите. Анализирана је усклађеност остваривања превентивних услуга са Правилником на основу којег су домови здравља Јужнобачког округа планирали своје услуге за 2013. годину.

Поливалентна патронажна служба у Јужнобачком округу организовала је патронажне посете популационим групацијама становништва које су предвиђене у Правилнику, а приоритет је дат посетама породилњи и новорођеном детету.

Систематски прегледи новорођенчади спроведени су са обухватом од 72,1%, што је мањи обухват у односу на 2009. годину када су прегледима била обухваћена сва новорођенчад. Остварена реализације у 2013. години мања је у односу на Правилник који налаже 1 систематски преглед по новорођенчету.

Правилник предвиђа 4 систематска прегледа одојчета, док је током 2013. године остварено просечно 3,4 прегледа одојчета, чиме је остварен обухват од 86,1%, који иако је већи у односу на 2009. годину (72,6%) је још увек недовољан у односу на Правилник.

Систематски прегледи деце у 2, 4. и 6. години живота (пред упис у школу) реализовани су са обухватом од 92%, док је у 2009. години обухват износио 82,8%.

Обухват систематским прегледима ученика, иако недовољан и у 2009. години (обухват од 76,7% ученика основне школе и 84,6% средње школе) бележи још већи пад у 2013. години када је систематским прегледима било обухваћено 68,1% ученика основне школе и 49,2% ученика средње школе. Систематским прегледима у 2013. години обухваћено је 53,9% студентске популације, што је нешто већи обухват у односу на 2009. годину (46,4%) али још увек недовољан у односу на Правилник.

Прегледи трудница спроводе се у задовољавајућем обиму у 2013. години, односно остварено је 6,2 прегледа по трудници (Правилник налаже 5 прегледа у току трудноће). Патронажним посетама обухваћено је 59,8% трудница.

У Јужнобачком округу остварена контрола жена после порођаја реализована је код 50,9% породилња, што је још мање у односу на обухват из 2009. године (78,0%).

Систематски гинеколошки преглед жена 15 и више година бележи пад обухвата са 11,9% у 2009. години на 9,5% реализованог обухвата у 2013. години.

Систематски прегледи одраслог становништва старости од 19-34 године према Правилнику се спроводе једном у пет година, тако да током године треба да буде

прегледано 20% становништва ове старости. У обе посматране године обухват је недовољан при чему је у 2013. години (2,8%) забележен пад у односу на 2009. годину (6,5%).

Становништво старости преко 35 година би требало да има један систематски преглед у две године. Овом врстом прегледа је требало да буде обухваћена најмање трећина становништва те старости, док је прегледом током 2013. године обухваћено 4,5% а током 2009. године 7,3% становника наведене старости (табеле бр. 73,74).

Табела бр. 73 Остваривање превентивне здравствене заштите у 2009. години у Јужнобачком округу

Назив услуге	Групација становништва	Број посета по становнику према садржају и обиму превентивних мера у ПЗЗ	Остварење		
			Број услуга	Број посета по становнику	Обухват (%)
Патронажне посете	трудници	1	4013	0,62	62,4
	породилњи и новорођеном детету	5	34496	5,4	100
	одојчету	2	11645	1,8	90,6
Систематски преглед	новорођенчета	1	12149	1,9	100
Систематски преглед	одојчад (III, VI, IX и XII месецу)	4	18657	2,9	72,6
Систематски преглед	мала и предшколска деца у 2, 4. и 6. години (пред упис у школу)	1	16067	0,82	82,8
Систематски прегледи	ученика I, III, V и VII разреда основне школе	1	19721	0,76	76,7
	ученика I и III разреда средње школе	1	11188	0,84	84,6
	студената I и III године студија	1	7882	0,46	46,4
Преглед	трудница	5	54658	8,50	100
Преглед (ултразвучни)	трудница	4	20301	3,15	79,0
Гинеколошки преглед	жене после порођаја	1	5012	0,78	78,0
Систематски гинеколошки прегледи	жене 15 и више година	1 у 3 године	31054	0,1	11,9
Систематски прегледи	одрасло становништво (19-34 година)	1 у 5 година	8878	0,06	6,5
	одрасло становништво (35 и више година)	1 у 2 године	25026	0,07	7,3

Табела бр. 74 Остваривање превентивне здравствене заштите у 2013. години у Јужнобачком округу

Назив услуге	Групација становништва	Број посета по становнику према садржају и обиму превентивних мера у ПЗЗ	Остварење		
			Број услуга	Број посета по становнику	Обухват (%)
Патронажне посете	трудници	1	3963	0,6	59,8
	породилњи и новорођеном детету	5	33160	5,1	100,0
	одојчету	2	11704	1,8	89,0
Систематски преглед	новорођенчета	1	4748	0,7	72,1
Систематски преглед	одојчад (III, VI, IX и XII месецу)	4	22741	3,4	86,1
Систематски преглед	мала и предшколска деца у 2, 4. и 6. години (пред упис у школу)	1	17933	0,9	92,0
Систематски прегледи	ученика I, III, V и VII разреда основне школе	1	15957	0,7	68,1
	ученика I и III разреда средње школе	1	5800	0,5	49,2
	студената I и III године студија	1	8013	0,5	53,9
Преглед	трудница	5	40427	6,2	100,0
Преглед (ултразвучни)	трудница	4	21662	3,3	82,8
Гинеколошки преглед	жене после порођаја	1	3312	0,5	50,9
Систематски гинеколошки прегледи	жене 15 и више година	1 у 3 године	25892	0,09	9,5
Систематски прегледи	одрасло становништво (19-34 година)	1 у 5 година	3637	0,03	2,8
	одрасло становништво (35 и више година)	1 у 2 године	14738	0,04	4,5

Извор: ¹Републички завод за статистику. Саопштење СН40, Статистика становништва, Витални догађаји у Републици Србији 2006.

²Извештаји о извршењу планова рада установа Јужнобачког округа за 2013. годину

³Републички завод за статистику, процена становништва за 2011. годину

ЗАКЉУЧЦИ

- ❖ У службама за здравствену заштиту одраслог становништва Јужнобачког округа уочава се доминација кардиоваскуларних болести које учествују са 17,8% у укупном морбидитету, односно 11,6% у служби медицине рада. Водећа дијагноза регистрована у оквиру групе кардиоваскуларних болести у служби опште медицине (10,8%) је есенцијална артеријска хипертензија. Значајно место и улогу имају и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива регистрованих са 9,7% у служби опште медицине и 11,8% у служби медицине рада.
- ❖ У ванболничком морбидитету деце предшколског и школског узраста доминирају акутне болести органа за дисање које су кратког тока, добре прогнозе, те су без већег социјално-медицинског значаја. Посебан значај имају повреде и тровања које су на четвртном месту (6,4%) у ванболничком морбидитету деце школског узраста због последица које могу да оставе код повређеног као и због чињенице да су превентабилне.
- ❖ Посебан социјално медицински значај у служби за здравствену заштиту жена имају тумори (2,9%) који се налазе на четвртном месту у морбидитету ове службе.
- ❖ У регистрованом болничком морбидитету најзаступљеније групе обољења су: тумори (25,2%), следе болести система крвотока (12,8%), болести система за варење (7,8%), болести система за дисање (7,7%) и болести мокраћно-полног система (6,8%). Поредџи са подацима за 2009. годину, редослед заступљености обољења се није битније мењао.
- ❖ У укупном болничком морбидитету посматраном према дијагнозама болести, доминира злоћудни тумор душника и плућа чији број случајева се повећао са 2519 у 2009. години када је био на другом месту, на 2786 у 2013. години. На другом месту је злоћудни тумор дојке, док се на трећем месту налази акутни инфаркт срца.
- ❖ Водећи узроци смрти хоспитализованих болесника у 2013. години су исти као и у 2009. години, а то су болести система крвотока, тумори и болести система за дисање.
- ❖ Примарна здравствена заштита је доступна и приступачна грађанима на целој територији Јужнобачког округа. Кадровска обезбеђеност у примарној здравственој заштити углавном је у складу са *Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе.*
- ❖ Стање у области примарне здравствене заштите ЈБО у односу на стање у 2009 години није се значајније променило. Приметан је тренд пораста оптерећености службе за здравствену заштиту деце предшколског узраста. У односу на 2009. годину, 2013. године, оптерећеност једног лекара бројем деце ове службе повећала се за 20%. На једног лекара здравствене заштите деце предшколског узраста 2009. године просечно је било 708 детета док 2013 године просечно на једног лекара имамо 855 детета.
- ❖ Болнички постељни капацитети износе 2.895 постеља, али су због високе заузетости на појединим клиникама коришћене додатне постеље тако да је стваран број коришћених постеља у 2013. години износио 2.925. Постељни

фонд обезбеђује покривеност од 4,7 постеља на 1.000 становника Округа, при чему с обзиром да ове капацитете користе болесници са територије целе Војводине, стварна обезбеђеност постељама становништва Јужнобачког округа се не може прецизно изказати. У односу на 2009. годину број постеља је повећан за 34.

- ❖ У стационарима Округа лечено је 89.921 болесника уз просечно задржавање од 8,3 дана и заузетост постеља од 70,2%. У посматраном петогодишњем периоду број здравствених радника се повећао за 470 (са 3127 на 3595), број лекара за 82 (са 809 на 891), док се број здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом повећао за 380 (са 2704 на 2324). Удео броја специјалиста у укупном броју лекара се значајно смањило, са 83,6% на 78,1%. На нивоу Јужнобачког округа, на 100 постеља просечно је обезбеђен 31 лекар и 93 медицинске сестаре/техничар, што је већа обезбеђеност у односу на 2009. годину када је износила 28 лекара и 81 медицинска сестра на 100 постеља.
- ❖ Обухват трудница, новорођенчета и одојчета је у складу са Правилником. Уочава се пад обухвата систематским прегледима циљане популације, основно школске, средње школске, студентске популације жена и одраслог становништва.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Пошто се ради о ризичним понашањима која су променљива, неопходно је подизати ниво свести, знања и понашања за усвајање здравих навика уз смањење штетних навика за здравље.
- Значајна је и континуирана едукација здравствених радника и других сектора значајн их за спровођење активности промоције здравља.
- Укључивање других сектора и дисциплина у стварању окружења да „Здрав избор буде и лак избор.“
- Неке вулнерабилне категорије становништва (стари, инвалиди, сиромашни) нису посебно издвојене у Правилнику о садржини и обиму права на здравствену заштиту за 2013. годину те се за неке видове здравствене заштите ових популационих група морају разрадити мере и активности које треба да доведу до задовољења есенцијалних здравствених, социјалних и других потреба ове категорије становништва. Такође неопходно је повећати обухват превентивним прегледима деце, школске деце, студената, жена и одраслог становништва.

6. АНАЛИЗА ЕПИДЕМИОЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ НА ПОДРУЧЈУ ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2012. ГОДИНИ

6.1 ИНЦИДЕНЦИЈА И МОРТАЛИТЕТ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

У 2013. години на подручју Јужнобачког округа пријављено је 27146 оболелих особа од заразних болести (без грипа). У односу на претходну годину регистрована инциденција је виша за око 25% (табела бр. 75).

Табела бр. 75 Кретање заразних болести у Јужнобачком округу у периоду 2009. – 2013. година

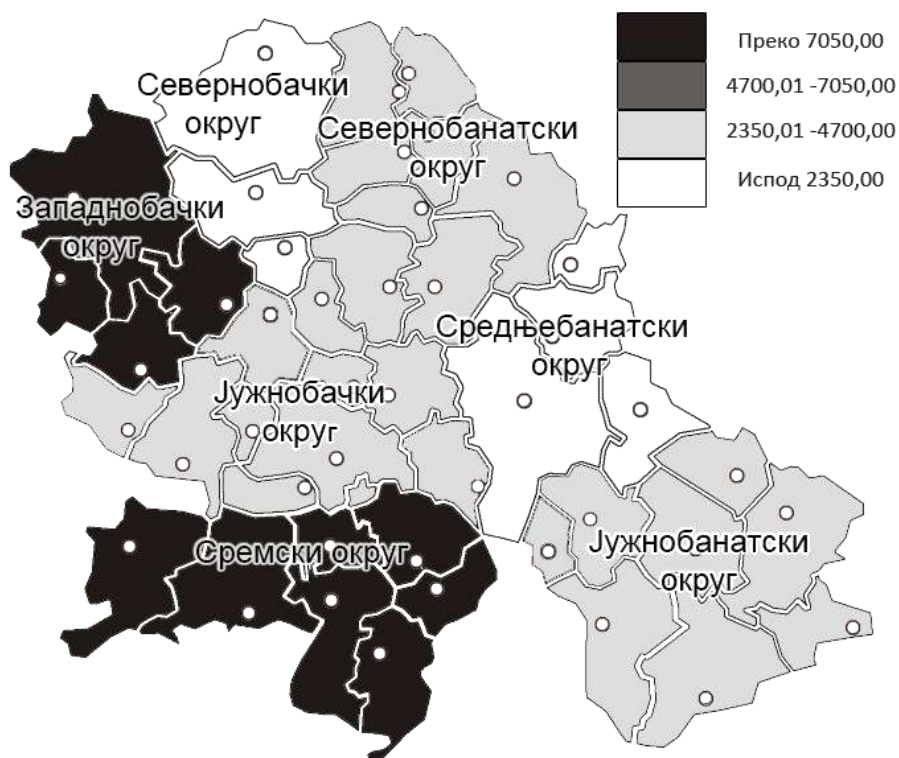
Година	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
2009	25410	4280,2	30	5,0
2010	22715	3826,2	53	8,9
2011	23149	3899,3	46	7,7
2012	21658	3519,5	50	8,1
2013	27146	4411,3	21	3,4

Регистрована инциденција од 4411,3/100000 је за 9% нижа у односу на инциденцију заразних болести на подручју Војводине (4821,2/100000) и налази се на трећем месту у односу на остале округе Војводине (табела бр. 76 и картограм бр.4).

Табела бр. 76 Заразне болести (без грипе) по окрузима АП Војводине у 2013. години

Округ	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
Западнобачки	17137	9111,2	6	3,2
Сремски	24384	7808,4	6	1,9
Јужнобачки	27146	4411,3	21	3,4
Јужнобанатски	11859	4037,4	16	5,4
Севернобанатски	4798	3246,9	2	1,4
Севернобачки	4288	2294,2	11	5,9
Средњебанатски	3526	1878,9	4	2,1
АП Војводина	93138	4821,3	66	3,4

Картограм бр. 4 Заразне болести по окрузима АП Војводине у 2013. години

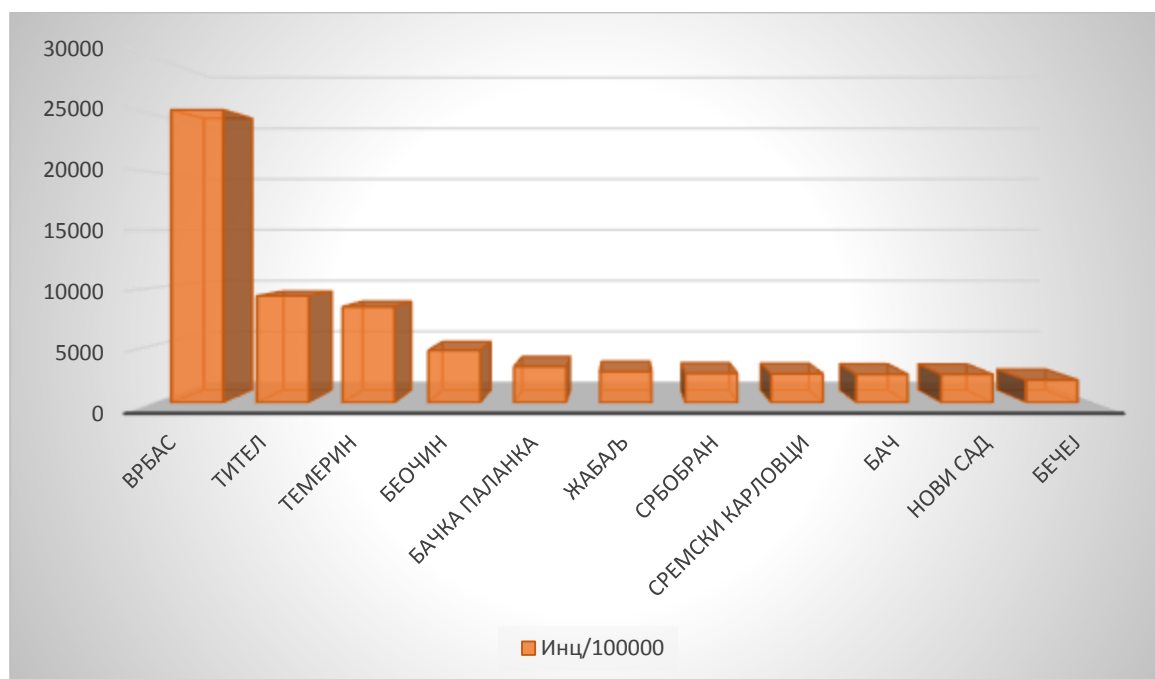

У Јужнобачком округу постоје велике разлике у висини инциденције између општина, које нису резултат само различите епидемиолошке ситуације, него су последица неуједначених критеријума пријављивања. Регистроване инциденције заразних болести у појединим општинама се налазе у распону 1:5,1. Највиша инциденција заразних болести је забележена у општини Врбас (25427,6/100000) а најнижа у општини Бачки Петровац (1319,1/100000), (табела бр.77 и графикон бр.11).

Табела бр. 77 Заразне болести по општинама Јужнобачког округа у 2013. години

Општина	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
Врбас	10703	25427,6	0	0,0
Тител	1459	9270,6	0	0,0
Темерин	2355	8325,4	0	0,0
Беоцин	715	4546,6	0	0,0
Бачка Паланка	1742	3137,2	2	3,6
Жабалђ	709	2712,9	1	3,8
Србобран	417	2555,6	1	6,1
Сремски Карловци	220	2514,3	0	0,0
Бач	354	2457,5	0	0,0
Нови Сад	7561	2456,8	16	5,1
Бечеј	734	1965,1	0	0,0
Бачки Петровац	177	1319,1	1	7,4
Укупно	27146	4411,3	21	3,4

Графикон бр. 11 Инциденција заразних болести по општинама Јужнобачког округа у 2013. години на 100.000 становника

Морталитет заразних болести у Јужнобачком округу у 2013. години је за 58% нижи у односу на претходну годину и износи 3,4/100000. Анализа структуре узрока смртог исхода показује да је у највећем броју случајева (15 случајева) узрок смртог исхода била сепса. Највећи број оболелих и умрлих од сепсе чине болесници који су хоспитализовани због неке друге болести. Висок леталитет од сепсе код ових болесника условљен је и тежином основног обољења (табела бр. 78).

Табела бр. 78 Број умрлих од заразних болести по дијагнозама у Јужнобачком округу у 2013. години

Р.број	Заразна болест	Број умрлих	Леталитет (%)
1.	Septicaemia	15	4,4
2.	Tuberculosis	2	2,0
5.	Pneumonia	2	0,2
6.	Morbus HIV	2	33,3

У 2013. години у Јужнобачком округу највећи број заразних обољења пријављен је у облику појединачних случајева, а само 0,9% оболелих је пријављено у епидемијама. Регистроване су 22 епидемије заразних болести, у којима је оболело 278 особа.

6.2 СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2013. ГОДИНИ

У структури десет најчешћих заразних болести у 2013. години водеће место заузима стрептококни тонзилофарингитис, а затим варичела. Ове две дијагнозе чине 81,9% свих заразних болести (табела бр. 79).

Табела бр. 79 Десет најчешћих заразних болести у Јужнобачком округу у 2013. години

Р.бр.	Заразна болест	Број оболелих	Инц/100000
1.	Tonsillitis/Pharyngitis streptococcica	15756	2560,4
2.	Varicella	6491	1054,8
3.	Pneumonia bacterialis et viralis	1310	212,8
4.	Scabies	871	141,5
5.	Diarrhoea, gastroenteritis causa infectionis suspecta/Infectio intestinalis bacterialis non specificata	658	106,9
6.	Scarlatina	353	57,4
7.	Septicaemia	337	54,7
8.	Infectiones sexuales chlamydiales modo alia transmissae	260	42,3
9.	Enterocolitis per Cl.dificille	210	34,1
10.	Mononucleosis Infectiva non specifikata	162	26,3

У структури заразних болести доминирају, као и претходних година, респираторне инфекције са укупно 24209 пријављених случајева и учешћем од 89,2% (табела бр. 80).

Табела бр. 80 Структура заразних болести у Јужнобачком округу у 2013.години

Група заразних болести	Број оболелих	% учешћа
Респираторне заразне болести	24209	89,2
Цревне заразне болести	1115	4,1
Паразитарне заразне болести	871	3,2
Сексуално преносиве заразне болести	437	1,6
Остале заразне болести	338	1,2
Векторске заразне болести	131	0,5
Зоонозе	45	0,2

Цревне заразне болести у укупној структури заразних болести учествују са 4,1%, паразитарне болести са 3,2% , полнопреносиве болести са 1,6%, остале заразне болести са 1,2%, а учешће векторских болести и зооноза је <1%.

6.2.1. Респираторне заразне болести

Група респираторних заразних болести, са 24209 пријављених случајева (без грипа) водећа је група заразних болести у патологији становништва Јужнобачког округа. Регистрована инциденција од 3934,0/100000 је највиша вредност у посматраном петогодишњем периоду, мада је за 11% је нижа у односу на инциденцију респираторних заразних болести која је регистрована у Војводини (4423,6/100000). У овој групи су пријављена 4 смртна исхода (2 од пнеумоније и 2 од туберкулозе), (табела бр. 81).

Табела бр. 81 Кретање респираторних заразних болести у Јужнобачком округу у периоду 2009. – 2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
2009	21191	3569,5	4	0,7
2010	18611	3134,9	15	2,5
2011	19591	3300,0	16	2,7
2012	18416	2992,7	13	2,1
2013	24209	3934,0	4	0,6

Стрептококне инфекције су најчешћа респираторна обољења и доминирају у респираторним болестима већ осам година (као резултат промене законских прописа и увођења збирног пријављивања ове дијагнозе). Ранијих година број пријављених стрептококоза је био знатно мањи и далеко од реалне ситуације раширености овог обољења.

Стрептококни тонзилофарингитиси се налазе на првом месту са пријављених 15756 случаја и инциденцијом од 2560,4/100000, а скарлатина је на четвртом месту са 353 оболелих особа и инциденцијом 57,4/100000, (табела бр. 82).

Табела бр. 82 Структура респираторних заразних болести у Јужнобачком округу у 2013. години

Обољење	Број оболелих	Инциденција/100000
Pharyngitis et tonsillitis streptococcica	15756	2560,4
Varicella	6491	1054,8
Pneumonia	1310	212,8
Scarlatina	353	57,4
Mononucleosis infectiva	162	26,3
Tuberculosis	97	15,7
Pertusis	17	2,7
Parotitis	16	2,6
Meningitis bacterialis	6	0,9
Morbilli	1	0,2
Укупно	24209	3934,0

У односу на претходну годину, број регистрованих стрептококоза је већи за скоро 16%. Иако се стрептококни тонзилофарингитис јавља у популацији веома често, пријављивање овог обољења је изразито неуједначено. Разлика у регистрованој инциденцији и однос појединих стрептококних инфекција се крећу од 64,3/100000 (Бачки Петровац) до 22548,2/100000 (Врбас) и указују на субрегистрацију ових обољења у

примарној здравственој заштити одређених општина и неуједначених критеријума пријављивања.

Варичела је обољење које се и ове године налази на другом месту у структури респираторних болести у Јужнобачком округу. Ово обољење чини 26,8% свих респираторних инфекција и 23,9% свих заразних болести које су пријављене у 2013. години.

Услед непостојања јасних дефиниција случаја, пнеумонија се као и претходних година веома неуједначено региструје и у Јужнобачком округу и у целој Покрајини. Током 2013. године пријављено је 1310 оболелих особа. *Streptococcus pneumoniae* (пнеумокок) као узрочник пнеумоније је наведен код 4 болесника, а *Haemophilus influenzae* код једног болесника. У свим преосталим случајевима етиолошки узрочник није познат, а дијагноза је постављена клинички/радиолошки. Регистровано је 969 случајева бактеријских и 341 случај вирусних пнеумонија без лабораторијски утврђеног узрочника. Анализа пријављених случајева пнеумонија показује да су вирусне пнеумоније честа патологија дечјег узраста. Бактеријске пнеумоније се такође најчешће јављају код најмлађих, али за разлику од вирусних, задржавају високу инциденцију и за старије добне групе.

Током 2013. године пријављено је 162 случаја инфективне мононуклеозе. Пријављени број оболелих је за 6% мањи у односу на број оболелих у 2012. години. Обољење се региструје у облику појединачних случајева у свим месецима године и у скоро свим узрастним групама, али доминира узраст од 15 до 19 година у ком се региструје 38,8% свих оболелих.

Са 97 пријављених случајева туберкулоза се налази на 6. месту. Регистрована инциденција туберкулозе (15,7/100000) има за 24% вишу вредност у односу на инциденцију овог обољења у Војводини (11,9/100000). Све оболеле особе старије су од 20 година.

Када су у питању дечије заразне болести против којих се спроводи систематска иминизација, у 2013. години је пријављено 16 особа оболелих од заушача. Као резултат унапређења надзора и спроведених циљаних лабораторијских испитивања у 2013. години регистровано је и 17 случајева оболевања од пертусиса (великог кашља). Током 2013. године регистрован је и један случај импортованих морбила код особе која се вратила са Тајланда.

6.2.2. Цревне заразне болести

За разлику од респираторних инфекција, код којих се општим превентивним мерама не могу постићи задовољавајући резултати, у спречавању и сузбијању цревних заразних болести, ова група мера је од посебног значаја. Учесталост цревних инфекција је у корелацији са хигијенско-санитарним условима становања, социјално-економским приликама, квалитетом водоснабдевања, диспозицијом отпадних материја и начином исхране.

У 2013. години у групи цревних заразних болести у Јужнобачком округу пријављено је 1115 оболелих особа (табела бр. 83). Регистрована инциденција од 181,2/100000 је за 31% нижа од инциденције цревних заразних болести у претходној години и представља најнижу вредност у посматраном петогодишњем периоду. У односу на остале округе Војводине је на трећем месту, иза Севернобанатског и Јужнобанатског округа, а приближно иста инциденција је регистрована на нивоу Покрајине (183,0/100000).

Табела бр. 83 Кретање цревних заразних болести у Јужнобачком округу у периоду 2009. - 2013.година

Година	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
2009	1717	289,2	3	0,5
2010	1951	328,6	4	0,7
2011	1784	300,5	5	0,8
2012	1628	264,5	1	0,2
2013	1115	181,2	0	0,0

Најчешћа цревна заразна обољења су заразни проливи у оквиру којих се пријављују бактеријске цревне инфекције неутврђеног узрочника и дијареја и гастроентеритис вероватно инфективне етиологије, која је новим законским прописима, унета у листу мандаторних заразних болести. Пријављено је 658 оболелих особа са инциденцијом 106,9/100000 (табела бр. 84).

Регистроване су три епидемије заразних пролива, вирусне етиологије, које су се шириле контактним путем, у породици, међу ученицима основне школе и штићеницима геронтолошког центра. У епидемијама је пријављено 30 оболелих особа. Иако се ове дијагнозе постављају на основу клиничке слике и спадају међу најчешће заразне болести, енормне разлике у инциденцији у појединим општинама округа не могу се сматрати разликама у епидемиолошкој ситуацији, већ пропустима у регистрацији ове најчешће цревне инфекције.

Због примарне контаминације намирница животињског порекла салмонелама, кулинарских навика, начина припреме и заступљености ових намирница у исхрани, салмонелозе представљају значајан проблем. Током 2013. године пријављено је 156 салмонелоза. Регистрована инциденција од 25,4/100000 у Јужнобачком округу је готово идентична инциденцији регистрованој на нивоу Покрајине (25,8/100000).

Регистровано је 6 епидемија тровања храном проузрокованих овом бактеријом. Четири епидемије су се јавиле у оквиру породица и у њима је оболело 16 особа, једна епидемија са 9 оболелих особа регистрована је у предузећу, међу запосленима који су се хранили у ресторану друштвене исхране, а једна епидемија, са 19 оболелих особа је регистрована међу конзументима приватне пекаре. Остали случајеви су пријављени појединачно (71%). На основу овог податка реално је претпоставити да су салмонелозе присутније у популацији, али нису дијагностиковане или нису пријављене.

Иако је у земљама са развијеном лабораторијском дијагностиком бактерија *Campylobacter jejuni/coli* барем толико чест узрочник тровања храном као и *Salmonella*, у Јужнобачком округу се *Campylobacter* до 2009. године знатно ређе дијагностиковао у односу на *Salmonella*-у. Разлог томе је свакако могућност лабораторијске дијагностике. У 2009. години, први пут од када се ово обољење прати, регистровано је 12% више ентеритиса чији је узрочник била бактерија *Campylobacter jejuni/coli* у односу на *Salmonella spp.* У 2013. години, регистровано је 48 оболелих особа код којих је као узрочник лабораторијски потврђена бактерија *Campylobacter*. У Новом Саду је регистровано чак 75% ових ентеритиса. Ова разлика је пре резултат коришћења лабораторијских испитивања и бољег препознавања овог обољења, него последица неповољније епидемиолошке ситуације у Новом Саду. У 2013. години нису регистроване епидемије проузроковане овом бактеријом.

Остала тровања храном су најчешће последица секундарне контаминације намирница, која се дешава због неправилног поступка у припреми и чувању. У 2013. години у Јужнобачком округу су пријављене 22 оболеле особе од тровања храном изазваног другим узрочницима, са инциденцијом од 3,6/100000. У 2013. години, на територији округа нису регистроване епидемије проузроковане овом бактеријом.

Ранијих година значај ентеритиса изазваног бактеријом *Clostridium difficile* није могао да буде сагледан услед ограничених дијагностичких могућности. Увођењем пријављивања лабораторијски утврђених узрочника заразних болести и укључивањем приватних лабораторија у епидемиолошки надзор, у 2007. години су пријављени први

случајеви овог обољења. На територији Јужнобачког округа у 2013. години је пријављено 210 оболелих особа, 23,6% мање у односу на предходну годину. Већина обољења је вероватно последица претходног антибиотског лечења, како болничког тако и ванболничког. У 2013. години нису регистроване епидемије проузроковане овом бактеријом.

Након веће епидемије вирусног менингитиса регистроване 2010.године када су на територији Јужнобачког округа оболеле 142 особе, (од чега је највећи број био са територије града Новог Сада -104 особе), у 2013 години су регистровани појединачни случајеви (7) без утврђене епидемиолошке повезаности. Обољење је регистровано на територији две општине Нови Сад (6 оболелих особа) и Беочин (једна оболела особа).

У 2013. години регистровано је 6 случајева оболевања од хепатитиса А. Сви регистровани случајеви пријевљени су са територије општине Нови Сад. Сви случајеви хепатитиса А у 2013.години су регистровани као појединачна обољења међу којима није утврђена епидемиолошка повезаност.

Табела бр. 84 Структура цревних заразних болести у Јужнобачком округу у 2013. години

Обољење	Број оболелих	Инциденција/100000
Infectio intestinalis bacterialis/Diarrhoea	658	106,9
Enterocolitis per Cl.difficile	210	34,1
Salmonellosis	156	25,4
Enteritis campylobacterialis	48	7,8
Intoxicatio alimentaria bacterialis	22	3,6
Meningitis enteroviralis	7	1,1
Hepatitis A	6	1,0
Lambliasis	6	1,0
Amoebiasis	2	0,3
Укупно	1115	181,2

6.2.3. Паразитарне заразне болести

Група паразитарних болести до скоро је била веома бројна у погледу дијагноза обавезних пријављивању. Међутим, од 2005. године ова група је сведена на само једну болест- шугу (табела бр. 85).

Табела бр. 85 Scabies у Јужнобачком округу у периоду 2009. – 2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100000
2009	933	157,1
2010	864	145,5
2011	690	116,2
2012	675	109,7
2013	871	141,5

У 2013. години паразитарне болести у Јужнобачком округу се налазе на трећем месту са 871 пријављеним случајем. Инциденција паразитарних болести је незнатно виша у односу на регистровану инциденцију у Војводини (117,6/100000).

Из ове групе болести су регистроване две мање породичне епидемије са 11 оболелих особа. Сви остали пријављени случајеви шуге (98,7%) су регистровани као појединачна оболења, међу којима није утврђена епидемиолошка повезаност.

6.2.4. Полно преносиве инфекције

На четвртом месту по висини инциденције у Јужнобачком округу су обољења из групе полно преносивих болести. У посматраном петогодишњем периоду број пријављених случајева сексуално преносивих инфекција има тенденцију благог пада. Инциденција полно преносивих болести регистрована 2013. године је за 25% виша у односу на претходну годину. У посматраном петогодишњем периоду регистрована инциденција полно преносивих болести је за скоро 30% нижа од петогодишњег просека, док је у односу на остале округе Војводине, у 2013. години на другом месту, након Севернобачког округа (табела бр. 86).

Табела бр. 86 Кретање сексуално преносивих инфекција у Јужнобачком округу у периоду 2009.-2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мрт/100000
2009	1013	170,6	4	0,7
2010	695	117,1	3	0,5
2011	522	87,9	6	1,0
2012	350	56,9	1	0,2
2013	437	71,0	2	0,3

Водећу болест у овој групи представљају полне инфекције изазване хламидијама, које чине скоро 60% свих регистрованих венеричних болести. Највећи број регистрованих пацијената (246) је из Новог Сада, а само у појединачним случајевима ово обољење је дијагностиковано и у другим општинама.

Учесталост гениталне хламидијазе је директно повезана са могућностима дијагностике. Због тога је реално претпоставити да је ово обољење много чешће. Лекари који постављају индикације за лабораторијско испитивање гениталне хламидијазе (гинеколошке и уролошке ординације) не пријављују ово обољење, нарочито из приватних лекарских ординација.

Од 2007. године из групе осталих заразних болести у ову групу заразних болести су пребачени парентерални хепатитиси (хепатитис Б и хепатитис Ц). Због тешког клиничког тока, често неповољног исхода и доживотног носилаштва вируса, ова обољења представљају значајне клиничке и епидемиолошке проблеме. У 2013. години пријављено је 105 обољења од парентералних хепатитиса. У структури хепатитиса, хронични хепатитиси Б и Ц (89 случајева) учествују са 84,7%. Податак да је 42,8% оболелих од хепатитиса Б регистровано међу особама узраста 15-39 година, указао је на могућност сексуалног пута у ширењу инфекције. Спроведеним епидемиолошким испитивањем оболелих, потврђена је доминација сексуалног начина преноса хепатитиса Б код мушкараца који имају сексуалне односе са мушкарцима. Учешће сексуалног пута је вероватно и веће јер испитивањем нису могли бити обухваћени сви сексуални партнери. За разлику од хепатитиса Б, данас је у Јужнобачком округу, као и у свим развијеним подручјима, водећи начин заражавања хепатитис Ц вирусом повезан са употребом дроге и коришћењем нестерилних игала и шприцева

Регистрована инциденција осталих полних болести у 2013. години остала је на вредностима које су регистроване и ранијих година (табела бр. 87).

Табела бр. 87 Структура полно преносивих болести у Јужнобачком округу у 2013. години

Обољење	Број оболелих	% учешћа
Infectio sexualis chlamydialis	260	59,4
Hepatitis B chronica	45	10,3
Hepatitis C chronica	44	10,2
Infectio gonococcica	39	8,9
Syphilis	27	6,3
Hepatitis B acuta	16	3,6
Morbus HIV	6	1,3
Укупно	437	100,0

6.2.5. Остале заразне болести

Од 2007. године једино обољење у овој групи је сепса (тровање крви). У 2013. години је пријављено 338 случајева сепсе. Инциденција од 54,9/100000 је 128% већа у односу на регистровану инциденцију у Војводини (24,0/100000). Од ове болести је регистрован и значајан број случајева са смртним исходом (15), (табела бр. 88).

Табела бр. 88 Septicaemia у Јужнобачком округу у периоду 2009. – 2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2009	342	57,6	17	2,9
2010	372	62,7	31	5,2
2011	290	48,8	17	2,9
2012	382	62,1	33	5,4
2013	338	54,9	15	2,4

Највише вредности инциденције и леталитета су у најмлађем и најстаријем узрасту. Сви случајеви су пријављени као појединачни случајеви код хоспитализованих пацијената са тешким основним обољењем.

6.2.6. Векторске болести

У посматраном петогодишњем периоду, векторске болести у Јужнобачком округу имају тренд пада. Највиша инциденција је регистрована у 2010. години. Регистрована инциденција у 2013. години од 21,3/100000 је 2,3 пута виша у односу на инциденцију у Војводини (9,4/100000), (табела бр. 89).

Табела бр. 89 Кретање векторских болести у Јужнобачком округу у периоду 2009.– 2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100000
2009	196	33,0
2010	200	33,7
2011	186	31,3
2012	172	27,9
2013	131	21,3

Група векторских болести, у структури заразних болести у Јужнобачком округу на претпоследњем је месту, са 131 пријављеном оболелом особом.

Од укупног броја пријављених случајева Лајмске болести, преко 59% је из града Новог Сада, а око 14% је из Бачке Паланке, док су појединачна оболевања регистрована и у осталим општинама округа.

Ови подаци указују на распрострањеност жаришта овог обољења и значај едукације становништва у циљу превенције ове болести благовременим откривањем убода крпеља и правилним одстрањивањем крпеља. (табела бр. 90).

По тренутно важећим законским нормативима грозница западног Нила је обољење које не подлеже обавезном пријављивању. Међутим, појава случаја/ева оболевања од грознице западног Нила према Међународном здравственом правилнику представља догађај који може да има озбиљне последице по јавно здравље и има потенцијал да се шири интернационално.

На територији Јужнобачког округа први случајеви оболевања од ове болести су регистровани током лета 2012. године. У 2013. години ово обољење је пријављено код 20 особа (Инциденција 3,3/100000). Оболело је 13 особа мушког и 7 особа женског пола. Најмлађа оболела особа је имала 16 а најстарија 78 година. Код једне особе обољење је имало неповољан ток и смртни исход. Оболеле особе су регистроване током три летња месеца (јули, август, септембар) када су активност комараца и изложеност људи комарцима највећи.

Табела бр. 90 Редослед учесталости појединих векторских заразних болести у Јужнобачком округу у 2013. години

Редни број	Заразне болести из групе зооноза	Број оболелих	Инц/100000
1.	Morbus Lyme	131	21,3
2.	Febris West Nile*	20*	3,3*

*по тренутно важећим законским прописима не подлеже обавезном пријављивању

6.2.7. Зоонозе

У структури заразних болести на подручју Јужнобачког округа ова група обољења се налази на последњем месту са 26 пријављених случајева. Регистрована инциденција од 4,2/100000 је за 31% нижа у односу на посматрани петогодишњи просек (табела бр. 91).

Табела бр. 91 Кретање зооноза у Јужнобачком округу у периоду 2009. -2013. година

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100000
2009	18	3,0	2	0,3
2010	22	3,7	0	0,0
2011	86	14,5	2	0,3
2012	26	4,2	2	0,3
2013	45	7,3		0,3

У структури ове групе болести у 2013. године у Јужнобачком округу водеће обољење је била трихинелоза. Регистровано је 25 оболелих особа (55,5% свих

пријављених зооноза у Јужнобачком округу). Оболеле особе су становници општина Нови Сад (17), Жабалъ (1), Темерин (1), Тител (3) и Сремски Карловци (3). У две породичне епидемије оболело је 16 особа. Сви остали пријављени случајеви трихинелозе су регистровани као појединачна оболења, међу којима није утврђена епидемиолошка повезаност.

У 2013. години пријављено је 8 особа оболелих од токсоплазмоза. Ово обољење је дијагностиковано код 6 особа мушког и 2 особе женског пола. Седам регистрованих случајева токсоплазмозе су са територије града Новог Сада.

У овој групи је пријављено и оболевање од ехинококозе (10) и лептоспирозе (2). Реалан број оболелих од ехинококозе је сигурно већи од регистрованог јер се регистрацијом обухвате само случајеви, код којих се изврши хирушка интервенција.

У 2013. години на територији Јужнобачког округа оболеле су 2 особе од лептоспироза. Болесници су мушког пола, узраста 24 и 66 година. Епидемиолошким испитивањем оболелих утврђено је да је до заражавања дошло након купања или пецања у стајаћим водама. Болесници су са територије општина Нови Сад и Бачка Паланка. У читавој Покрајини, највећи ризик од инфекције лептоспирама носи контакт са контаминираним стајаћим водама канала и бара, током лета и јесени, када је контакт са контаминираним водама најинтензивнији, приликом пецања и купања. Због веће експонираности мушкарци оболевају чешће у односу на жене.

И поред малог броја регистрованих случајева, обољења из ове групе представљају значајан епидемиолошки проблем. Жаришта трихинелозе, лептоспироза, хеморагијске грознице са бубрежним синдромом и тетануса представљају сталну потенцијалну опасност за становнике овог подручја.

Табела бр. 92 Редослед учесталости појединих заразних болести из групе зооноза у Јужнобачком округу у 2013. години

Редни број	Заразне болести из групе зооноза	Број оболелих	% учешћа
1.	Trichinellosis	25	55,6
2.	Echinococcosis	10	22,3
3.	Toxoplasmosis	8	17,7
4.	Leptospirosis	2	4,4
УКУПНО		45	100,0

6.3 ЭПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Највећи број регистрованих случајева заразних болести у 2013. години, као и претходних година, пријављен је у облику појединачних обољења. Разлог томе је што се епидемије оних обољења, која су стално присутна у популацији и имају ендемо-епидемијски облик јављања, посебно не региструју (варичела и стрептококне инфекције у општој популацији). Због неефикасности расположивих мера за њихово спречавање и сузбијање, на епидемијски ток ових болести не може се утицати, а њихов цикличан пораст је последица агломерације осетљиве популације.

У 2013. години на територији Јужнобачког округа су регистроване 22 епидемије заразних болести у којима је оболело 278 особа, што представља 1% свих оболелих од заразних болести (табела бр. 93).

Табела бр. 93 Епидемије заразних болести у Јужнобачком округу у 2013.години

Пут ширења	Обољење	Број епидемија	Број оболелих
АЛИМЕНТАРНЕ ЭПИДЕМИЈЕ	Salmonellosis	6	44
	Trichinellosis	2	16
КОНТАКТНЕ	Diarrhoea et gastroenteritis	2	13
	Scabies	2	11
	Enterobiasis	1	33
АЕРОГЕНЕ	Erythema infectivum	1	94
	Pertussis	2	6
БОЛНИЧКЕ	Grip	3	36
	Pneumonia	2	8
	Diarrhoea et gastroenteritis	1	17
Укупно		22	278

Већина епидемија је била мањих размера. Нису утицале на редован живот и рад становништва, нису захтевале посебне мере сузбијања нити су допринеле порасту инциденције заразних болести

Контаминирана храна је била пут ширења 8 епидемија у којима је оболело 60 особа. Доминирале су алиментарне епидемије у оквиру породица и мањих колектива.

Контактним путем су настале 3 епидемије са 57 оболелих особа.

Респираторним путем су се шириле 3 епидемије (епидемија инфективног еритема у којој су оболеле 94 особе и 2 епидемије пертусиса са 6 оболелих особа.

У болничким установама је регистровано 6 епидемија са 61 оболелом особом.

6.4 РЕЗУЛТАТИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА ОБАВЕЗНИХ ИМУНИЗАЦИЈА У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2013. ГОДИНИ

6.4.1 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста

Проблеми узроковани нередовним испорукама и недовољним количинама вакцина, који су почели 2012. године, одразили су се на спровођење програма обавезних имунизација на територији Јужнобачког округа и у 2013. години. Планирање имунизације и потребних количина вакцина као и надокнаду пропуштених имунизација из претходне године отежавала је нередовна испорука вакцина, осипање обвезника и све интензивнија антиимунизациона кампања. Ови проблеми одразили су се на правовременост имунизације и остварени обухват. Обухват испод жељеног (95%) регистрован је за ХБ вакцину у узрасту одојчета, ХБ вакцину у узрасту од 12 година живота и ХиБ вакцину (табела бр. 94).

Табела бр. 94 Обухват лица обавезним имунизацијама на територији Јужнобачког округа у 2013. години (вакцинација)

Вакцина	Број обвезника	% вакцинисаних
ДТП	6412	95,8%
ОПВ/ИПВ	6445	95,9%
БЦГ	5978	98,6%
ММР	6551	95,0%
ХБ у узрасту одојчета	6400	92,9%
ХБ у 12. години	6586	53,6%
ХиБ	6446	90,1%

У 2013. години, на територији Јужнобачког округа је постигнут жељени обухват за ДТП, ДТ и дТ ревакцине и свим полио ревакцинама. Обухват другом дозом ММР вакцине је свега 67,5% јер је значајан број деце из претходне године остао неревакцинисан а у условима недовољних количина ММР вакцине, предност је давана примоимунизацији. Ревакцинација ТТ вакцином становника узрасних група од 30, 40, 50 и 60 година спровођена је само појединачно. Због недовољних количина ТТ вакцине у 2013. години, свега 2,6%-5,1% обвезника појединих добних група ревакцинисано је ТТ вакцином (табела бр. 95).

Табела бр. 95 Обухват лица обавезним имунизацијама на територији Јужнобачког округа у 2013. години (ревакцинација)

Вакцина	Број обвезника	% ревакцинисаних
ДТП	6479	95,6%
ДТ	6445	97,1%
дТ	5938	97,2%
ОПВ/ИПВ ¹	6453	95,6%
ОПВ/ИПВ ²	6447	97,1%
ОПВ/ИПВ ³	6045	97,2%
ММР	7096	67,5%
ТТ у 30. години	8382	2,9%
ТТ у 40. години	8611	5,1%
ТТ у 50. години	8873	3,1%
ТТ у 60. години	6968	2,6%

6.4.2 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по општинама

Током 2013. године, обухват имунизацијом испод 95% регистрован је на територији једне или више општина свим вакцинама, изузев БЦГ вакцине. Обухват испод 95% остварен је ОПВ/ИПВ и ДТП вакцином на територији једне општине, ММР вакцином на територији 2 општине, нижи обухват ХиБ вакцином и вакцином против хепатитиса Б регистрован је на територији четири општине (код одојчади), односно на територији седам општина вакцином против хепатитиса Б (у шестом разреду основне школе) Јужнобачког округа (табела бр. 96).

Табела бр. 96 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по општинама на територији Јужнобачког округа у 2013. години (вакцинација)

Општина	БЦГ	ОПВ/ИПВ	ДТП	ХиБ	ХБ узраст одојчета	ХБ 12. година	ММР
Бач	99,1%	96,9%	96,9%	96,9%	95,0%	89,1%	95,6%
Бачка Паланка	99,3%	97,6%	97,6%	87,5%	95,0%	90,7%	96,5%
Бачки Петровац	100,0%	97,2%	95,3%	96,3%	96,3%	87,1%	95,7%
Бечеј	99,1%	97,4%	97,4%	97,4%	97,9%	95,8%	99,2%
Беочин	98,4%	87,7%	87,7%	83,1%	82,6%	93,2%	79,3%
Нови Сад	98,2%	95,2%	95,1%	88,1%	91,8%	35,6%	95,1%
Србобран	100,0%	98,8%	98,6%	96,5%	89,1%	95,6%	95,4%
Темерин	100,0%	97,4%	97,4%	97,4%	98,9%	100,0%	96,3%
Тител	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Врбас	97,6%	98,4%	98,4%	98,9%	95,7%	32,0%	96,4%
Жабаљ	98,9%	97,0%	96,9%	86,0%	92,8%	38,0%	89,9%

Посматрано по општинама Јужнобачког округа, ревакцинација ДТ, дТ вакцинама и полио вакцином у 7. и 14. години живота остварен је са високим обухватом од преко 95% у свим општинама. Обухват ДТП вакцином и првом полио ревакцином у једној општини је нижи од жељеног и износи 90,1%. Обухват другом дозом ММР вакцине је у две општине само 53,7% односно 32,9% док се у осталим општинама налази у распону од 95%-100% (табела бр. 97).

Табела бр. 97 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по општинама на територији Јужнобачког округа у 2013. години (ревакцинација)

Општина	ДТП	дТ	дТ	ОПВ/ИПВ ¹	ОПВ/ИПВ ²	ОПВ/ИПВ ³	ММР
Бач	98,1%	99,2%	98,0%	98,1%	99,2%	98,0%	99,2%
Бачка Паланка	97,4%	98,8%	99,8%	97,2%	98,9%	99,8%	96,3%
Бачки Петровац	96,1%	100,0%	100,0%	96,9%	100,0%	100,0%	100,0%
Бечеј	98,4%	99,0%	100,0%	98,1%	98,5%	100,0%	98,2%
Беочин	90,1%	100,0%	95,2%	90,1%	100,0%	93,8%	95,0%
Нови Сад	95,1%	95,6%	96,5%	95,1%	95,6%	96,0%	53,7%
Србобран	98,1%	99,3%	100,0%	97,9%	99,3%	100,0%	99,3%
Темерин	95,5%	100,0%	98,8%	95,1%	100,0%	100,0%	100,0%
Тител	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Врбас	96,1%	100,0%	95,0%	96,1%	100,0%	95,0%	100,0%
Жабаљ	95,1%	97,7%	95,3%	95,1%	97,7%	96,6%	32,9%

Ревакцинација против тетануса становника узраста 30, 40, 50 и 60 година је уведена Правилником о имунизацији и начину заштите лековима 2006. године. Уходавање ове обавезе у пракси наилази на бројне проблеме (промена пребивалишта, непознавање претходног вакциналног статуса, неодазивање и осипање обвезника), а у 2013. години, као и претходне године, основни проблем је био и недостатак вакцина. Због тога је остварени обухват, са изузетком једне општине, изузетно низак (табела бр. 98).

Табела бр. 98 Обухват ТТ вакцином лица одређеног узраста по општинама на територији Јужнобачког округа у 2013. години (ревакцинација)

Општина	Тетанус токсид (ТТ) вакцина			
	30. година	40. година	50. година	60. година
Бач	0,0%	8,5%	11,0%	17,5%
Бачка Паланка	3,8%	5,9%	4,7%	4,5%
Бачки Петровац	7,7%	9,3%	2,5%	3,3%
Бечеј	0,2%	0,0%	0,5%	0,0%
Беочин	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Нови Сад	0,0%	2,6%	0,2%	0,0%
Србобран	0,0%	0,0%	0,0%	4,8%
Темерин	13,0%	9,0%	9,5%	7,0%
Тител	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Врбас	2,4%	1,6%	0,5%	1,1%
Жабалъ	32,4%	44,2%	36,1%	31,7%

6.4.3 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по вакцинама

Имунизација против туберкулозе: Остварени обухват БЦГ вакцином у 2013. години у Јужнобачком округу налази не на нивоу прошлогодишњег обухвата и износи 98,6%. Висок обухват достигнут је у свим домовима здравља, а налази се у распону од 97,6%-100% (табела бр.99).

Табела бр. 99 Извештај о спроведеној имунизацији против туберкулозе на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни број	Општина	Број живорођених	Број вакцинисаних	%
1	Бач	107	106	99,1%
2	Бачка Паланка	429	426	99,3%
3	Бачки Петровац	119	119	100,0%
4	Бечеј	328	325	99,1%
5	Беочин	127	125	98,4%
6	Нови Сад	3797	3730	98,2%
7	Србобран	148	148	100,0%
8	Темерин	239	239	100,0%
9	Тител	120	120	100,0%
10	Врбас	296	289	97,6%
11	Жабалъ	268	265	98,9%
УКУПНО ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		5978	5892	98,6%

Имунизација против дечије парализе: Пошто је 2012. године домовима здравља на територији Јужнобачког округа испоручено око 20% мање ОПВ од планираних доза, у 2013. години сви домови здравља су, поред текуће имунизације, имали обавезу и да надокнаде пропуштене вакцинације/ревакцинације из претходне године. Остварени обухват полио вакцином и свим ревакцинама у Јужнобачком округу је преко 95% (табела бр. 100).

Табела бр. 100 Извештај о спроведеној имунизацији против дечије парализе на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни бр.	Општина	Вакцинација ОПВ			Ревакцинација ОПВ								
		Бр. план.	Бр. вакц.	%	у 2. години			у 7. години			у 14. години		
					Бр. план.	Бр. ревакц.	%	Бр. план.	Бр. ревакц.	%	Бр. план.	Бр. ревакц.	%
1	Бач	128	124	96,9%	103	101	98,1%	124	123	99,2%	256	251	98,0%
2	Бачка Паланка	458	447	97,6%	462	449	97,2%	522	516	98,9%	490	489	99,8%
3	Бачки Петровац	107	104	97,2%	127	123	96,9%	117	117	100,0%	137	137	100,0%
4	Бечеј	350	341	97,4%	366	359	98,1%	396	390	98,5%	449	449	100,0%
5	Беочин	154	135	87,7%	152	137	90,1%	160	160	100,0%	97	91	93,8%
6	Нови Сад	4076	3880	95,2%	3996	3800	95,1%	3805	3636	95,6%	3149	3024	96,0%
7	Србобран	164	162	98,8%	141	138	97,9%	140	139	99,3%	308	308	100,0%
8	Темерин	270	263	97,4%	268	255	95,1%	309	309	100,0%	297	297	100,0%
9	Тител	100	100	100,0%	144	144	100,0%	150	150	100,0%	144	144	100,0%
10	Врбас	371	365	98,4%	411	395	96,1%	423	423	100,0%	422	401	95,0%
11	Жабалъ	267	259	97,0%	283	269	95,1%	301	294	97,7%	296	286	96,6%
УКУПНО ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		6445	6180	95,9%	6453	6170	95,6%	6447	6257	97,1%	6045	5877	97,2%

Обухват преко 95% исказали су и сви домови здравља, осим Дома здравља Беочин. Становништво ове општине је изразито миграторног карактера, а промене места пребивалишта нису трајног карактера. Као посебан проблем наводи се добијање

привременог азила у земљама Западне Европе. Мада ова деца у току азила добијају одређене вакцине, укључујући и неке које су већ примила, пошто су у моменту пресека стања били ван земље или здравствена служба није могла да ступи у контакт са родитељима, на основу података из вакциналног картона су сматрана непотпуно вакцинисаним.

Имунизација против дифтерије, тетануса и пертусиса: Већина домова здравља на територији Јужнобачког округа успела да надокнади пропуштене имунизације, до којих је дошло због недостатка ДТП, ДТ и дТ вакцина у 2012. години. Остварени обухват у Јужнобачком округу ДТП вакцином (95,8%), ДТП ревакцином (95,6%) и ДТ/дТ ревакцинама (>97%) у 2013. години је висок. Обухват ДТП вакцином и ДТП ревакцином од преко 95% исказали су и сви домови здравља, осим Дома здравља Беочин. Обухват ДТ и дТ ревакцинама у свим домовима здравља је преко 95% (табела бр. 101).

Табела бр. 101 Извештај о спроведеној имунизацији против дифтерије, тетануса и пертусиса на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни бр.	Општина	Вакцинација ДТП			Ревакцинација ДТП у 2. години			Ревакцинација ДТ у 7. години			Ревакцинација дТ у 14. години		
		Број план.	Број вакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%
1	Бач	128	124	96,9%	103	101	98,1%	124	123	99,2%	256	251	98,0%
2	Бачка Паланка	449	438	97,6%	470	458	97,4%	520	514	98,8%	490	489	99,8%
3	Бачки Петровац	107	102	95,3%	128	123	96,1%	117	117	100,0%	137	137	100,0%
4	Бечеј	350	341	97,4%	365	359	98,4%	396	392	99,0%	17	17	100,0%
5	Беочин	154	135	87,7%	152	137	90,1%	160	160	100,0%	125	119	95,2%
6	Нови Сад	4076	3876	95,1%	3996	3799	95,1%	3805	3636	95,6%	3153	3043	96,5%
7	Србобран	145	143	98,6%	159	156	98,1%	140	139	99,3%	308	308	100,0%
9	Темерин	270	263	97,4%	268	256	95,5%	309	309	100,0%	590	583	98,8%
10	Тител	100	100	100,0%	144	144	100,0%	150	150	100,0%	144	144	100,0%
11	Врбас	371	365	98,4%	411	395	96,1%	423	423	100,0%	422	401	95,0%
12	Жабалђ	262	254	96,9%	283	269	95,1%	301	294	97,7%	296	282	95,3%
УКУПНО													
ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		6412	6141	95,8%	6479	6197	95,6%	6445	6257	97,1%	5938	5774	97,2%

Имунизација против морбила, рубеле и паротитиса: Прекид у дистрибуцији и недостатак ММР вакцине у 2012. години довео је до тога да је само мали број домова здравља успео да извакцинише децу ММР вакцином. Проблеми у снабдевању ММР вакцином наставили су се и у 2013. години, а што се одразило на остварени обухват (табела бр. 102). У ситуацији недовољних количина вакцине, неизвесног датума следеће испоруке вакцине и недостатка информација колико доза вакцина ће бити испоручено, приоритет је била примоиимунизација деце са навршених 12 месеци живота. Дом здравља Нови Сад је од својих количина ММР вакцине позајмљивао одређен број доза домовима здравља у мањим општинама, како не би прекинуле примоиимунизацију, а у више домова здравља имунизација деце у седмој години живота је одлагана.

Табела бр. 102 Извештај о спроведеној имунизацији против морбила, рубеле и паротитиса на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редн и број	Општина	Вакцинација ММР			Ревакцинација ММР у 7. години			Ревакцинација ММР у 12. години		
		Број план.	Број вакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%
1	Бач	114	109	95,6%	123	122	99,2%	0	0	0,0%
2	Бачка Паланка	457	441	96,5%	516	497	96,3%	1	1	100,0%
3	Бачки Петровац	138	132	95,7%	117	117	100,0%	0	0	0,0%
4	Бечеј	353	350	99,2%	396	389	98,2%	0	0	0,0%
5	Беоцин	169	134	79,3%	160	152	95,0%	0	0	0,0%
6	Нови Сад	4100	3899	95,1%	4219	2265	53,7%	31	31	100,0%
7	Србобран	153	146	95,4%	140	139	99,3%	6	6	100,0%
8	Темерин	272	262	96,3%	309	309	100,0%	0	0	0,0%
9	Тител	108	108	100,0 %	150	150	100,0%	0	0	0,0%
10	Врбас	411	396	96,4%	423	423	100,0%	0	0	0,0%
11	Жабаљ	276	248	89,9%	505	166	32,9%	0	0	0,0%
УКУПНО ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		6551	6225	95,0%	7058	4729	67,0%	38	38	100,0%

Од укупно планираног броја доза ММР вакцине, више од једне трећине доза је испоручено у другој половини децембра 2013. године, чиме су се стекли услови да се одмах након зимског распуста у 2014. години започне ревизија вакциналних картона и надокнада пропуштених имунизација.

Имунизација против хепатитиса Б: Нередовно снабдевање хепатитис Б вакцином и пропуштене дозе вакцине из претходне године одразили су се и на остварени обухват у 2013. години. Имунизација са три дозе хепатитис Б вакцине спроведена је код 92,9% новорођенчади а остали су примили две (3,4%) или једну (3,7%) дозу хепатитис Б вакцине (табела бр. 103). Код све школске деце имунизација је започета давањем једне или две дозе хепатитис Б вакцине а 53,6% деце је потпуно имунизовано са три дозе хепатитис Б вакцине.

Табела бр. 103 Извештај о спроведеној имунизацији против хепатитиса Б на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни број	Општина	Хеп. Б вакцинација у првој години са три дозе			Бр.вакц. са два дозе	Бр.вакц. са једном дозом	Хеп. Б вакцинација у 12. години са три дозе			Бр.вакц. са два дозе	Бр.вакц. са једном дозом
		Број план.	Број вакц.	%			Број план.	Број вакц.	%		
1	Бач	120	114	95,0%	3	3	147	131	89,1%	15	1
2	Бачка Паланка	458	435	95,0%	22	1	560	508	90,7%	48	4
3	Бачки Петровац	107	103	96,3%	4	0	201	175	87,1%	26	0
4	Бечеј	340	333	97,9%	0	7	429	411	95,8%	16	2
5	Беочин	144	119	82,6%	22	3	162	151	93,2%	11	0
6	Нови Сад	4076	3740	91,8%	137	199	3530	1255	35,6%	1704	571
7	Србобран	165	147	89,1%	11	7	181	173	95,6%	8	0
8	Темерин	269	266	98,9%	3	0	235	235	100,0%	0	0
9	Тител	100	100	100,0%	0	0	160	160	100,0%	0	0
10	Врбас	371	355	95,7%	11	5	681	218	32,0%	431	32
11	Жабаљ	250	232	92,8%	7	11	300	114	38,0%	96	90

Имунизација против обољења изазваних бактеријом хемофилус инфлуенце тип б: Остварени обухват ХиБ вакцином у домовима здравља на територији Јужнобачког округа у 2013. години налази се у распону од 83,1% - 100% а просечно износи 90,1%. Очекује се да ће почетком 2014. године пропуштене имунизације бити надокнађене, у складу са узрастом обвезника (табела бр. 104).

Табела бр. 104 Извештај о спроведеној имунизацији против обољења изазваних Haemophilus influenzae тип б на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни број	Општина	HiB вакцинација			Вакцинисани са три дозе	Вакцинисани са две дозе	Вакцинисани са једном дозом
		Број план.	Број вакц.	%			
1	Бач	128	124	96,9%	103	20	1
2	Бачка Паланка	481	421	87,5%	358	59	4
3	Бачки Петровац	107	103	96,3%	99	4	0
4	Бечеј	350	341	97,4%	291	47	3
5	Беочин	142	118	83,1%	115	2	1
6	Нови Сад	4076	3591	88,1%	3435	117	39
7	Србобран	171	165	96,5%	159	6	0
8	Темерин	270	263	97,4%	263	0	0
9	Тител	100	100	100,0%	97	1	2
10	Врбас	371	367	98,9%	365	1	1
11	Жабаљ	250	215	86,0%	187	23	5
УКУПНО ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		6446	5808	90,1%	5472	280	56

Имунизација против тетануса: Број обвезника за обавезну имунизацију против тетануса одраслог становништва се планира у односу на укупан број становника узраста који подлеже ревакцинацији у току одређене календарске године. Реалан број обвезника је вероватно мањи јер је код одређеног броја потреба за ревакцинацијом одложена због примања вакцине против тетануса у склопу постекспозиционе заштите. Упркос бројним проблемима у спровођењу ове законске обавезе, који су везани за промену пребивалишта и непостојање документације о претходном вакциналном статусу, у 2013. години, као и у 2012. години, проблем је био и недостатак довољних количина вакцине. Због тога је обухват становништва ТТ ревакцинацијама изузетно низак у свим домовима здравља, осим Дома здравља Жабалъ (табела бр. 105).

Табела бр. 105 Извештај о спроведеној ревакцинацији против тетануса на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Редни број	Општина	30 година			40 година			50 година			60 година		
		Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%	Број план.	Број ревакц.	%
1	Бач	130	13	0,0%	200	17	8,5%	200	22	11,0%	160	28	17,5%
2	Бачка Паланка	478	18	3,8%	529	31	5,9%	555	26	4,7%	645	29	4,5%
3	Бачки Петровац	130	10	7,7%	150	14	9,3%	200	5	2,5%	150	5	3,3%
4	Бечеј	450	1	0,2%	450	0	0,0%	550	3	0,5%	450	0	0,0%
5	Беоцин	190	0	0,0%	220	0	0,0%	240	0	0,0%	180	0	0,0%
6	Нови Сад	4812	0	0,0%	4032	105	2,6%	4406	10	0,2%	5100	1	0,0%
7	Србобран	210	0	0,0%	190	0	0,0%	220	0	0,0%	230	11	4,8%
8	Темерин	422	55	13,0%	377	34	9,0%	440	42	9,5%	400	28	7,0%
9	Тител	183	0	0,0%	164	0	0,0%	177	0	0,0%	189	0	0,0%
10	Врбас	550	13	2,4%	500	8	1,6%	600	3	0,5%	450	5	1,1%
11	Жабалъ	370	120	32,4%	362	160	44,2%	380	137	36,1%	347	110	31,7%
УКУПНО ЈУЖНОБАЧКИ ОКРУГ		7925	230	2,9%	7174	369	5,1%	7968	248	3,1%	8301	217	2,6%

6.4.4 Разлози неимунизовања обвезника

У 2013. години на територији Јужнобачког округа у 8701 случају није извршена апликација одређене дозе вакцине/ревакцине. У 85,4% случајева разлози су немедицински, а у 14,6% случајева разлози су медицинске природе (табела бр. 106).

Табела бр. 106 Разлози неимунизовања обвезника на територији Јужнобачког округа у 2013. години

Разлози неимунизовања	Неимунизована лица	
	Број	%
Немедицински	7432	85,4
Медицински	1269	14,6
Укупно	8701	100,0

За разлику од ранијих година, када је најчешћи немедицински разлог пропуштених вакцина био неодазивање обвезника на позив за вакцинацију, 2013. године као и током претходне године најчешћи немедицински разлог је недостатак вакцине и заступљен је са 85,2%. Код 810 (10,9%) обвезника одређена доза вакцине/ревакцине није дата пошто се обвезници нису одазвали на позив за вакцинацију. Промена пребивалишта је разлог пропуштених имунизација у 3,9% (табела бр. 27).

Табела бр. 107 Немедицински разлози неимунизовања обвезника на територији Јужнобачког округа у 2013. години

Разлози неимунизовања	Неимунизована лица	
	Број	%
Недостатак вакцине	6329	85,2
Неодазивање	810	10,9
Миграција	293	3,9
Укупно	7432	100,0

Медицинске контраиндикације учествују са 14,6% у укупном броју неимунизованих. Од укупног броја постављених медицинских контраиндикација, код свега 5,2% обвезника постављене су контраиндикације које нису биле стриктно у складу са важећим Правилником о имунизацији и начину заштите лековима (табела бр. 108). Медицинске контраиндикације не утичу значајно на обухват имунизацијом, јер код 1.020 деце утврђене контраиндикације (акутно фебрилно стање, акутна болест) су привременог карактера због којих је давање одређене дозе вакцина само одложено.

Табела бр. 108 Медицински разлози неимунизовања обвезника на територији Јужнобачког округа у 2013. години

Разлози неимунизовања	Неимунизована лица	
	Број	%
Према Правилнику	1203	94,8
Нису у складу са Правилником	66	5,2
Укупно	1269	100,0

6.4.5 Имунизација по епидемиолошким индикацијама

6.4.5.1 Постекспозициона антитетанусна заштита

Упркос свим проблемима у снабдевању тетанус токсид вакцином, на територији читавог Јужнобачког округа су континуирано биле на располагању одређене количине вакцина за постекспозициону заштиту. За ове потребе у 2013. години је дато 28.230 доза вакцине и 11.492 дозе хуманог антитетанусног имуноглобулина (ХТИг), (табела бр. 109).

Заштита против тетануса на територији Јужнобачког округа је спроведена код 17.161 особе. Примена једне дозе вакцине и хиперимуног гамаглобулина била је индикована код 9.041 особе. Потпуна пасивно-активна заштита била је индикована код 8.046 особа. Имунизација против тетануса повређених лица по општинама дата је у табели бр 110.

Табела бр. 109 Имунизација против тетануса повређених лица на територији Јужнобачког округа у 2013. години

Категорија пацијената	Број
Повређена лица	17161
Повређена лица која су потпуно вакцинисана/ревакцинисана а код којих је прошло више од 10 год.од последње примљене дозе вакцине(1 доза вакцине + ХТИг)	9041
Повређена лица која нису вакцинисана која су непотпуно вакцинисана или немају доказе о вакцинацији	8046
Лица којима су апликоване 3 дозе вакцине + ХТИг	2451
Лица која су ревакцинисана	3636
Лица којима је апликован ХТИг	11492

Табела бр. 110 Имунизација против тетануса повређених лица на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Ред. Број	Општина	Укупан број повређе них	Број повређених лица која су потпуно вакц. одн. ревакц. а код којих је прошло више од 10 год.од последње примљене дозе вакцине (1 доза вакцине + НТИг) (1)	Број повређених лица која нису вакц. која су непотпуно вакц. или немају доказе о вакцинацији (2)	Број лица којима су апликоване 3 дозе вакцине + НТИг(3)*	Број лица која су ревакцинисана (6)	Укупно апликовано доза вакцине (7)	Укупан број лица којима је апл. НТИг **
1	Бач	362	358	174	83	130	745	51
2	Бачка Паланка	1411	243	895	345	431	2801	1109
3	Бачки Петровац	212	65	140	139	123	745	141
4	Бечеј	954	91	418	454	275	2277	955
5	Беоцин	426	337	228	78	91	764	59
6	Нови Сад	10595	6613	4675	520	1624	15571	4415
7	Србобран	478	14	276	75	113	677	280
8	Темерин	665	408	329	266	196	1456	408
9	Тител	483	356	286	243	62	305	212
10	Врбас	1209	334	422	79	379	1652	795
11	Жабалъ	366	222	203	169	212	1237	225
Укупно Јужнобачки округ		17161	9041	8046	2451	3636	28230	8650

6.4.5.2 Имунизација против грипа

Дистрибуција вакцине против грипа за сезону 2013/2014. година извршена је у складу са плановима здравствених установа на територији Јужнобачког округа. Укупно је дистрибуирано 20.970 доза. До краја 2013. године је потрошено 17.040 (81,3%) доза вакцине. Мада је број вакцинисаних већи у односу на претходну годину и даље је испод плана. Мања заинтересованост за имунизацију против грипа је једним делом последица и контрадикторних ставова о моновалентној вакцини која је коришћења у пандемијској сезони али и јављања клинички блажих епидемија грипа у послепандемијском периоду.

Највећи број вакцинисаних у 2013. години су особе старије од 65 година и особе са клиничким индикацијама (табела бр. 111). У свим општинама, најзаступљеније индикације биле су хронична кардиоваскуларна и респираторна обољења и дијабетес (табеле бр. 112 и 113).

Табела бр. 111 Имунизација против грипа на територији Јужнобачког округа у 2013. години

Индикација	Број вакцинисаних	%
Старији од 65 год.	7222	42,4
Клиничке индикације	7089	41,6
Јавне службе	1001	5,9
Геронтолошки центри	757	4,4
Установе социјалне заштите	517	3,0
Здравствене установе	454	2,7
Укупно вакцинисаних	17040	100,0

Табела бр. 112 Имунизација против грипа према узрасту у сезони 2013/2014 године у Јужнобачком округу

Ред. бр.	Општина	Узраст				Укупно вакцин.
		6 мес. - 4 год.	5-19 год.	20-64 год.	65 и више	
1	Бач	0	3	171	450	624
2	Бачка Паланка	1	14	717	1470	2202
3	Бачки Петровац	0	5	133	297	435
4	Бечеј	3	6	215	472	696
5	Беочин	0	3	134	196	333
6	Нови Сад	0	216	3094	5739	9049
7	Србобран	0	1	130	266	397
9	Темерин	0	1	69	462	532
10	Тител	0	0	204	394	598
11	Врбас	0	6	759	839	1604
12	Жабалъ	0	0	180	390	570
ЈУЖНО-БАЧКИ ОКРУГ		4	255	5806	10975	17040

Табела бр. 113 Имунизација против грипа према епидемиолошким и клиничким индикацијама у сезони 2013/2014 године у Јужнобачком округу

Ред. бр.	Општина	Клиничке	Епидемиолошке индикације					Укупно вакцин.
			геронтолошки центри	уст. соц. зашт.	здравствене не уст.	јавне службе	старији од 65 год.	
1	Бач	472	0	0	9	9	134	624
2	Бачка Паланка	1674	83	8	37	37	363	2202
3	Бачки Петровац	368	0	0	5	16	46	435
4	Бечеј	465	70	13	23	23	102	696
5	Беочин	179	0	0	18	7	129	333
6	Нови Сад	2389	404	490	150	701	4915	9049
7	Србобран	100	0	6	26	45	220	397
9	Темерин	162	0	0	20	50	300	532
10	Тител	297	0	0	9	0	292	598
11	Врбас	798	100	0	148	101	457	1604
12	Жабалђ	185	100	0	9	12	264	570
ЈУЖНО-БАЧКИ ОКРУГ		7089	757	517	454	1001	7222	17040

6.4.5.3. Имунизација против хепатитиса Б

У 2013. години на територији Јужнобачког округа против хепатитиса Б имунизоване су 1.084 експониране особе (табела бр. 31). У свим општинама највећи број имунизованих припада професионално експонираним особама (табела бр 115). И даље је значајан број професионално експонираних особа код којих је имунизација само започета или који још нису имунизовани јер је око 50% планираног броја доза хепатитис Б вакцине за 2013. годину испоручена крајем године (табела бр 114).

Упркос свим проблемима у снабдевању хепатитис Б вакцином, на територији читавог Јужнобачког округа континуирано су биле на располагању одређене количине ове вакцина за потребе постекспозиционе заштите.

Табела бр. 114 Имунизација против хепатитиса Б у 2013. години

Индикација	Број вакцинисаних	%
Здравствени радници	876	80,8
Дијализа	84	7,7
Ученици и студенти здравствене струке	77	7,1
Штићеници установа социјалне заштите	23	2,1
Полни партнери ХБсАг+ особа	14	1,3
Новорођенчад ХБсАг+ мајки	8	0,7
Инсулин зависни дијабетичари	2	0,2
Укупно вакцинисаних	1084	100,0

Табела бр. 115 Извештај о обављеној имунизацији против хепатитиса Б експонираних лица на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01-31.12.2013.године

Ред. бр.	Општина	Лица оболе­ла од хемофи­лије	Лица на хемодијализи	Полни партне­ри HBs Ag + лица	ИВ кори­сници и дрога	Лица оболе­ла од инсули­н зависног дијабе­теса	Новорођенчад HBs Ag+ мајки*	Штиће­ници устано­ва социјалне заштите	Лица запосле­на у ЗУ у контакту са инфективним материјалом	Ученици и студенти здравне струке	Укупно вакцинисаних
1	Бач	0	0	0	0	0	0	0	6	0	6
2	Б. Паланка	0	13	2	0	2	1	3	17	6	44
3	Б. Петровац	0	1	0	0	0	0	0	6	0	7
4	Бечеј	0	0	0	0	0	0	0	7	1	8
5	Беоцин	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
6	Нови Сад	0	57	12	0	0	6	20	750	66	911
7	Србобран	0	0	0	0	0	1	0	4	2	7
8	Темерин	0	0	0	0	0	0	0	17	1	18
9	Тител	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
10	Врбас	0	13	0	0	0	0	0	41	1	55
11	Жабалъ	0	0	0	0	0	0	0	22	0	22
	ЈУЖНО-БАЧКИ ОКРУГ	0	84	14	0	2	8	23	876	77	1084

6.4.6 Регистроване нежељене реакције после имунизације

Током 2013. године пријављено је 48 нежељених реакција после имунизације из 4 дома здравља на територији Јужнобачког округа. Од 12 утврђених тежих нежељених реакција 3 су узроковане БЦГ вакцином, а код 9 деце је утврђена трајна контраиндикација за примену корпускуларне пертусис вакцине. Имунизација ове деце настављена је ДТаП вакцином (табела бр. 116).

Табела бр. 116 Регистроване нежељене реакције после имунизације по општинама Јужнобачког округа у 2013. години

Општина	Број пријављених реакција	Број утврђених тежих нежељених реакција	Број утврђених трајних контраиндикација
Нови Сад	32	5	5
Бачка Паланка	11	4	4
Жабалъ	3	3	3
Беоцин	2	0	0
Укупно	48	12	12

6.4.7. Дистрибуција и утрошак вакцина и имунобиолошких препарата

У току 2013. године било је 25 испорука вакцина од стране Института Торлак и PhoenixPharm према Институту за јавно здравље Војводине. Укупно је прузето 261.164 доза вакцина. Због нередовне испоруке готово свакодневно су вршене прерасподеле вакцина како на нивоу округа тако и у међу здравственим установама у Републици Србији. Средином 2013. године уведено је недељно извештавање о доступности вакцина. И поред изузетних напора координатора за имунизацију на свим нивоима није било могуће обезбедити довољне количине вакцина за континуирану имунизацију.

Дистрибуција и утрошак вакцина и имунобиолошких препарата за обавезну активну имунизацију, имунизацију по експозицији и према клиничким индикацијама приказани су у табелама бр. 117,118,119 и 120

Табела бр. 117 Дистрибуција и утрошак вакцина (обавезна имунизација) на територији Јужнобачког округа у периоду од 01.01-31.12.2013.године

Р. бр	Општина	BCG					OPV					DTP				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза
1	ДЗ Бач	0	0	0	0	0	1000	1170	806	254	150	600	600	366	104	200
2	ДЗ Б.Паланка	10					3800	4480	2337	623	1390	2200	2200	1306	253	1160
3	ДЗ Б.Петровац	0	0	0	0	0	900	1050	827	3	190	610	610	316	74	350
4	ДЗ Беочин	120	40	2	38	20	1400	1600	700	380	420	700	700	450	100	300
5	ДЗ Бечеј	0	0	0	0	0	2800	3060	2044	146	900	1800	1800	1367	273	760
6	ДЗ Жабаљ	0	0	0	0	0	1990	2440	1479	631	540	1260	1260	895	342	373
7	ДЗ Србобран	0	0	0	0	0	1160	1330	931	29	440	770	770	470	120	410
8	ДЗ Темерин	0	0	0	0	0	2300	2660	1872	90	800	1600	1600	1010	40	1110
9	ДЗ Тител	0	0	0	0	0	1100	1370	738	222	410	650	650	444	126	120
10	ДЗ Нови Сад	250	120	106	154	20	25000	25200	13334	3626	8890	15000	15000	6674	2026	8750
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	0	0	0	0	0	2730	3590	2141	899	550	2000	2000	1133	247	1800
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас	3000	1680	676	1704	200										
13	ИЗЗЗДИОВ											20	20	2	18	0
14	КЦ Нови Сад	1600	1754	604	679	276										
	Укупно округ	19380	19380	6828	8692	3000	44180	47950	27209	6903	14680	27210	27210	14433	3723	15333

Р. бр	Општина	DT					dT					IPV				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Рас тур доза	Залихе доза
1	ДЗ Бач	150	160	123	27	40	200	200	251	49	100	12	12	7	0	6
2	ДЗ Б.Паланка	600	610	516	44	220	750	740	497	60	260	5	5	8	0	3
3	ДЗ Б.Петровац	170	170	117	103	40	180	180	137	63	30	2	2	2	0	2
4	ДЗ Беочин	220	230	160	20	150	250	250	119	250	180	6	6	0	1	10
5	ДЗ Бечеј	550	560	392	238	120	650	660	17	83	220	5	5	15	0	5
6	ДЗ Жабаљ	370	360	294	135	70	370	370	282	118	130	30	30	5	0	37
7	ДЗ Србобран	190	200	141	89	90	210	200	306	44	60	10	10	2	0	18
8	ДЗ Темерин	400	400	309	80	200	400	400	583	30	200	6	6	4	0	2
9	ДЗ Тител	220	230	150	70	50	230	230	144	36	50	10	10	0	1	9
10	ДЗ Нови Сад	4800	4640	3550	839	1300	4400	4400	3129	830	1290	100	100	88	0	40
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	600	610	420	260	210	650	660	402	5	130	30	30	10	0	34
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас											20	23	3	0	20
13	ИЗЗЗДИОВ	20	10	1	9	0	20	20	1	9	10					
14	КЦ Нови Сад	8290	8180	6173	1914	2490	8310	8310	5868	1577	2660	236	239	144	2	186
	Укупно округ	150	160	123	27	40	200	200	251	49	100	12	12	7	0	6

Р. бр	Општина	TT				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Растур доза	Залихе доза
1	ДЗ Бач	800	200	80	0	142
2	ДЗ Б.Паланка	1000	100	104	0	86
3	ДЗ Б.Петровац	270	130	34	0	112
4	ДЗ Беочин	800	0	0	0	0
5	ДЗ Бечеј	0	0	4	0	27
6	ДЗ Жабаљ	3462	1537	527	0	1066
7	ДЗ Србобран	450	20	11	0	9
8	ДЗ Темерин	1700	1070	159	0	909
9	ДЗ Тител	715	0	0	0	0
10	ДЗ Нови Сад	16000	10000	116	0	9932
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	500	30	29	0	1
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас	25697	13087	1064	0	12284
13	ИЗЗЗДИОВ	800	200	80	0	142
14	КЦ Нови Сад	1000	100	104	0	86
	Укупно округ	270	130	34	0	112

Табела бр. 118 Дистрибуција и утрошак вакцина (по експозицији) и имунобиолошких препарата на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01.2013 до 31.12.2013.

Р. бр.	Општина	Нер. В					НВlg (IЈ)				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Растур доза	Залихе доза	Планир. ИЈ	Дистр. ИЈ	Аплик. ИЈ	Растур ИЈ	Залихе ИЈ
1	ДЗ Бач	40	60	29	0	31	500	0	0	0	0
2	ДЗ Бачка Паланка	260	330	225	0	105	500	0	0	0	0
3	ДЗ Бачки Петровац	40	55	27	0	19	500	0	0	0	0
4	ДЗ Беочин	80	80	6	0	36	2500	0	0	0	0
5	ДЗ Бечеј	80	90	28	0	32	500	0	0	0	0
6	ДЗ Жабаљ	170	165	62	0	103	1250	0	0	0	0
7	ДЗ Србобран	82	117	44	1	15	750	0	0	0	0
8	ДЗ Темерин	100	100	79	0	21	0	0	0	0	0
9	ДЗ Тител	21	30	12	0	8	500	0	0	0	0
10	ДЗ Нови Сад	3000	3390	1917	0	1442	750	0	0	0	0
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	200	270	4	0	51	0	0	0	0	0
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас	113	113	4	0	73	750	1000	0	0	1000
13	ИЗЈЗВ	1895	2435	951	0	2136	5000	0	0	0	0
14	КЦ Нови Сад	200	270	377	1	61	9000	6500	6500	0	500
15	ИЗЗДИОВ	60	60	0	0	60	500	0	0	0	0
16	ЗЗЗС Нови Сад	300	400	220	0	80	500	0	0	0	0

Р. бр.	Општина	ТТ					НТlg (IЈ)				
		Бр. план доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Растур у дозама	Залихе у дозама	Планир. ИЈ	Дистр. ИЈ	Аплик. ИЈ	растур ИЈ	Залихе ИЈ
1	ДЗ Бач	1200	1360	745	0	823	25000	0	12750	0	0
2	ДЗ Бачка Паланка	3500	3530	2801	0	1499	350000	0	277250	0	36000
3	ДЗ Бачки Петровац	700	660	745	0	130	75000	75000	35250	0	5250
4	ДЗ Беочин	800	1290	764	0	643	25000	0	14750	0	0
5	ДЗ Бечеј	2800	2170	2277	10	705	217500	210000	238750	0	34000
6	ДЗ Жабаљ	900	1883	1237	0	2156	75000	0	56250	0	0
7	ДЗ Србобран	1000	1170	677	13	732	75000	0	70000	0	0
8	ДЗ Темерин	1800	1800	1456	0	534	62500	0	102000	0	0
9	ДЗ Тител	600	1070	305	0	362	75000	22500	53000	0	4250
10	ДЗ Нови Сад	14000	14340	14310	0	2692	1000000	873750	873750	0	0
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	1500	1630	1504	0	615	225000	172500	165000	0	17750
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас	290	250	148	11	197	62500	0	33750	750	6500
13	ИЗЈЗВ	20	50	10	0	433	5000	0	0	0	0
14	КЦ Нови Сад	1000	630	920	3	100	375000	282750	209000	250	50500
15	Завод за ХМП Нови Сад	500	370	111	0	280	75000	0	0	0	0
16	ЗЗЗС Нови Сад	300	250	281	10	78	25000	0	18750	0	0
17	ИЗЗДИОВ	100	90	30	0	42	25000	9500	2250	1250	6000
18	ИПБВ	10	10	0	0	10	3750	0	0	0	0
19	ИКВБВ	20	20	22	6	9	5000	6250	5250	0	1750
20	ИОВ	10	10	0	0	10	500	0	0	0	0
	Укупно округ	31050	32583	28343	53	10551	2781750	1652250	2167750	63750	162000

Завод за антирабичну заштиту у Новом Саду	Вакцина против беснила					HRlg (IJ)				
	Бр. план доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	Растур у дозама	Залихе у дозама	Планир.	Дистр.	Аплик.	растур	Залихе
						ИЈ	ИЈ	ИЈ	ИЈ	ИЈ
200			33		513	55000		7106		25726

Табела бр. 119 Дистрибуција и утрошак вакцине против грипа на територији Јужнобачког округа у сезони 2013/2014

Редни бр.	Здравствена установа	Вакцина против грипа				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	преостало
1	ДЗ Бач	800	800	624	0	176
2	ДЗ Бачка Паланка	3000	3000	2202	0	798
3	ДЗ Бачки Петровац	600	600	435	0	165
4	ДЗ Беочин	500	500	333	0	167
5	ДЗ Бечеј	700	700	696	0	4
6	ДЗ Жабаљ	670	670	570	0	100
7	ДЗ Србобран	450	450	397	0	53
8	ДЗ Темерин	700	700	532	0	168
9	ДЗ Тител	800	800	598	0	202
10	ДЗ Нови Сад	10000	10000	8919	0	1081
11	ДЗ Врбас	2500	2500	1604	0	896
13	ИЗЈЗВ	150	150	117	0	33
14	ЗЗЗС	50	50	10	0	40
15	ИЗЗЗДИОВ	50	50	3	0	47
Јужнобачки округ укупно		20970	20970	17040	0	3930

Табела бр. 120 Дистрибуција и утрошак вакцина (по клиничким индикацијама) на територији Јужнобачког округа у периоду 01.01.2013. до 31.12.2013.

Р.бр.	Општина	Нiв					DTaP					Pneumokok				
		Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	Залихе	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	Залихе	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	Зал
1	ДЗ Бач	0	0	0	0	0	12	1	7	0	2	0	0	0	0	
2	ДЗ Бачка Паланка	0	0	1	0	1	10	1	7	0	6	15	0	3	0	
3	ДЗ Бачки Петровац	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	1	0	
4	ДЗ Беочин	0	0	0	0	0	10	1	1	2	0	0	0	0	0	
5	ДЗ Бечеј	0	0	0	0	0	2	0	4	0	4	1	0	2	0	
6	ДЗ Жабалђ	0	0	0	0	0	12	2	5	0	0	0	0	0	0	
7	ДЗ Србобран	0	0	0	0	0	10	3	3		3	0	0	0	0	
8	ДЗ Темерин	0	0	0	0	0	6	2	2	0	4	2	0	0	0	
9	ДЗ Тител	0	10	3	0	7	3	1	0	2	2	3	0	0	0	
10	ДЗ Нови Сад	10	0	2	0	0	50	25	66	0	13	15	0	4	0	
11	ЗЦ Врбас, ДЗ Врбас	0	0	0	0	0	30	6	12	0	8	1	0	0	0	
12	ЗЦ Врбас ОБ Врбас	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
13	ИЗЈЗВ	10	10	0	0	10	20	172	45	0	122	10	5	10	0	
14	ИЗЗЗДИОВ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	
15	КЦ Нови Сад	3	3	0	0	3	0	0	0	0	0	5	0	0	0	
	Укупно округ	23	23	6	0	21	167	214	152	4	164	57	5	20	0	

Meningokok					Prevenar				
Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	Залихе	Бр. план. доза	Бр. дист. доза	Бр. апл. доза	растур	Залихе
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	2	0	8
2	0	0	0	1	0	0	4	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	2	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0	0	0	1	0	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	2	0	0	0	0	8	0	42
1	0	2	0	0	0	0	0	0	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	4	10	0	0	0	160	0	0	82
3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	4	14	0	2	0	160	16	0	144

6.5 ЗАКЉУЧАК

- ❖ На подручју Јужнобачког округа током 2013. године пријављено је 27146 случајева заразних болести (без грипа). У односу на претходну годину број оболелих је за 25% виши. Упркос порасту инциденције, морталитет заразних болести је остао низак. Заразна обољења су код 21 особе узроковала смртни исход. Структура пријављених заразних болести и епидемија заразних болести показују да је епидемиолошка ситуација била уобичајена за ово подручје.
- ❖ Неуједначено пријављивање заразних болести по општинама и регистравање појединачних случајева и оних заразних болести која се по правилу јављају у епидемијама указују на потребу даљег унапређења надзора.
- ❖ Превазилажењем одређених пропуста у пријављивању, усаглашавањем критеријума пријављивања оних заразних болести које се пријављују на основу клиничког метода, лабораторијском потврдом етиологије болести и узимањем шире епидемиолошке анамнезе од стране лекара из примарне здравствене заштите у циљу откривања и епидемиолошког повезивања оболелих, елиминисаће се разлике у инциденцији неких убиквитарних заразних болести, а надзор над заразним болестима учинити квалитетнијим.
- ❖ Застој у централизованом снабдевању вакцинама у земљи узроковао је прекиде у спровођењу обавезне систематске имунизације једном или више обавезних вакцина и у Јужнобачком округу, а што се негативно одразило на остварени обухват у 2013. години.
- ❖ Територијалне и популационе разлике у оствареном обухвату представљају ризик да импортовање болести, које се могу превенирати вакцинама, доведе до епидемијског ширења.

7. ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА ТОКОМ 2013. ГОДИНЕ

У табелама број 121 и 122 приказани су збирни подаци Института за јавно здравље Војводине који се односе на здравствену исправност **пречишћене хлорисане воде за пиће** са територије Јужнобачког округа.

Табела бр. 121 Микробиолошка исправност пречишћене хлорисане воде за пиће са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорак	Број исправних узорак	Процент исправних узорак	Број неисправних узорак	Процент неисправних узорак
Институт за јавно здравље Војводине	Град Нови Сад, Петроварадин, Каћ, Ковилъ, Будисава, Ченеј, Кисач, Степановићево, Руменка, Ветерник, Футог, Сремски Карловци, Сремска Каменица, Буковац, Лединци	6570	6490	98,78	80	1,22
Институт за јавно здравље Војводине	Бачка Паланка	259	250	96,53	9	3,47
Институт за јавно здравље Војводине	Бечеј	181	173	95,58	8	4,42
Институт за јавно здравље Војводине	Беочин	44	44	100,00	0	0,00
Институт за јавно здравље Војводине	Врбас	205	164	80,00	41	20,00
УКУПНО		7259	7121	98,09	138	1,90

Табела бр. 122 Физичко-хемијска исправност пречишћене хлорисане воде за пиће са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорака	Број исправних узорака	Процент исправних узорака	Број неисправних узорака	Процент неисправних узорака
Институт за јавно здравље Војводине	Град Нови Сад, Петроварадин, Каћ, Ковилъ, Будисава, Ченеј, Кисач, Степановићево, Руменка, Ветерник, Футог, Сремски Карловци, Сремска Каменица, Буковац, Лединци	6570	6295	95,81	275	4,19
Институт за јавно здравље Војводине	Бачка Паланка	259	259	100,00	0	0,00
Институт за јавно здравље Војводине	Бечеј	181	176	97,24	5	2,76
Институт за јавно здравље Војводине	Беочин	44	43	97,73	1	2,27
Институт за јавно здравље Војводине	Врбас	206	109	52,91	97	47,09
УКУПНО		7260	6882	94,80	378	5,20

У табелама број 123 и 124 приказани су збирни подаци Института за јавно здравље Нови Сад и Завода за јавно здравље у Зрењанину који се односе на здравствену исправност **непречишћене хлорисане воде за пиће** из комуналних водовода са територије Јужнобачког округа.

Табела бр. 123 Микробиолошка исправност непречишћене хлорисане воде за пиће из комуналних водовода са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорака	Број исправних узорака	Процент исправних узорака	Број неисправних узорака	Процент неисправних узорака
Институт за јавно здравље Војводине	*1	852	591	69,37	261	30,63
Завод за јавно здравље Зрењанин	*2	265	241	90,94	24	9,06
УКУПНО		1117	832	74,48	285	25,52

Табела бр. 124 Физичко-хемијска исправност непречишћене хлорисане воде за пиће из комуналних водовода са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорака	Број исправних узорака	Процент исправних узорака	Број неисправних узорака	Процент неисправних узорака
Институт за јавно здравље Војводине	*1	598	35	5,85	563	94,15
Завод за јавно здравље Зрењанин	*2	86	0	0,00	86	100,00
УКУПНО		684	35	5,12	649	94,88

*1 Нови Сад, Темерин, Бачки Јарак, Сириг, Силбаш, Деспотово, Параге, Пивнице, Челарево, Товаришево, Обровац, Бач, Селенча, Мали Бач, Вајска, Бођани, Плавна, Бачко Ново Село, Шајкаш, Нештин, Младеново, Бачки Маглић, Србобран, Тител, Кулпин, Бачки Петровац, Бегеч, Гложан, Мошорин, Турија, Надаљ, Гајдобра, Чуруг, Нова Гајдобра, Стражилово, Визић, Бачко Добро Поље, Куцура, Равно Село, Савино Село, Змајево

*2 Жабалъ, Чуруг, Госпођинци, Ђурђево

У табелама број 125 и 126 приказани су подаци Института за јавно здравље Војводине који се односе на здравствену исправност **непречишћене воде за пиће** из комуналних водовода, са извора, каптажа, бунара и осталих објеката јавног водоснабдевања са територије Јужнобачког округа током 2013. године.

Табела бр. 125 Микробиолошка исправност непречишћене воде за пиће из комуналних водовода, са извора, каптажа, бунара и осталих објеката јавног водоснабдевања са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорак	Број исправних узорак	Процент исправних узорак	Број неисправних узорак	Процент неисправних узорак
Институт за јавно здравље Војводине	Град Нови Сад (јавни бунари), Бачка Паланка, Сремска Каменица, Буковац, Сремски Карловци, Силбаш, Пивнице, Стари и Нови Лединци, Челарево, Нештин, Бачки Маглић, Бегеч, Србобран, Мошорин, Бачко Петрово Село, Бачко Градиште, Визић, Баноштор, Сусек, Врбас, Бачко Добро Поље, Куцура, Равно Село, Савино Село, Змајево	579	425	73,40	154	26,60
УКУПНО		579	425	73,40	154	26,60

Табела бр. 126 Физичко-хемијска исправност непречишћене воде за пиће из комуналних водовода, са извора, каптажа, бунара и осталих објеката јавног водоснабдевања са територије Јужнобачког округа током 2013. године

Извор података	Насеље	Укупан број узорак	Број исправних узорак	Процент исправних узорак	Број неисправних узорак	Процент неисправних узорак
Институт за јавно здравље Војводине	Град Нови Сад (јавни бунари), Бачка Паланка, Сремска Каменица, Буковац, Сремски Карловци, Силбаш, Пивнице, Стари и Нови Лединци, Челарево, Нештин, Бачки Маглић, Бегеч, Србобран, Мошорин, Бачко Петрово Село, Бачко Градиште, Визић, Баноштор, Сусек, Врбас, Бачко Добро Поље, Куцура, Равно Село, Савино Село, Змајево	547	79	14,44	468	85,56
УКУПНО		547	79	14,44	468	85,56

У табелама број 127 и 128 приказани су микробиолошка и физичко-хемијска исправност узорака воде за пиће у Јужнобачком округу током 2012. године, доступних крајњем потрошачу, разврстана према томе да ли је вода доступна крајњем потрошачу пречишћена и дезинфикована, дезинфикована без пречишћавања или је потрошач користи без било каквог претходног третмана.

Табела бр. 127 Микробиолошка исправност узорака воде за пиће у Јужнобачком округу током 2013. године

Вода за пиће	Укупан број узорака	Број исправних узорака	Процент исправних узорака	Број неисправних узорака	Процент неисправних узорака
Пречишћена хлорисана вода	7259	7121	98,09	138	1,90
Непречишћена хлорисана вода	1117	832	74,48	285	25,52
Непречишћена вода	579	425	73,40	154	26,60
УКУПНО	8955	8378	93,56	577	6,44

Табела бр. 128 Физичко-хемијска исправност узорака воде за пиће у Јужнобачком округу током 2013. године

Вода за пиће	Укупан број узорака	Број исправних узорака	Процент исправних узорака	Број неисправних узорака	Процент неисправних узорака
Пречишћена хлорисана вода	7260	6882	94,80	378	5,20
Непречишћена хлорисана вода	684	35	5,12	649	94,88
Непречишћена вода	547	79	14,44	468	85,56
УКУПНО	8491	6996	82,39	1495	17,61

8. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА НАМЕЊЕНИХ ЈАВНОЈ ПОТРОШЊИ

Контрола здравствене исправности намирница при увозу, у домаћој производњи и промету обавља се у складу са одредбама Закона о безбедности хране, Сл. гласник РС број 41/09. У складу са одредбама наведеног закона, у надлежности здравствених власти је контрола безбедности дијететских производа (дечија храна-замене за мајчино млеко, дијететски суплементи, адитиви, храна за особе које желе да редукују телесну масу, храна за особе које се налазе под медицинским надзором, храна без глутена), со за људску исхрану и производњу намирница, замене за кухињску со, адитиви за прехранбену индустрију. У овај извештај укључени су резултати лабораторијских анализа Института за јавно здравље Војводине. Резултати других лабораторија овлашћених од стране Министарства здравља Републике Србије да обављају контролу здравствене исправности горе наведених група намирница нису укључени у овај извештај. У овај извештај такође нису укључени резултати контроле безбедности оних намирница чији надзор обавља Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде Републике Србије преко овлашћених лабораторија.

8.1 РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКЕ И ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ КОНТРОЛЕ УЗОРАКА НАМИРНИЦА

Резултати лабораторијских испитивања показали су да је од укупног броја контролисаних узорака намирница 252 (58,7%) узорака било пореклом из домаћег промета, док је 177 (41,3%) узорака намирница контролисано приликом увоза.

Микробиолошка исправност контролисана је у 319 узорака, односно 232 узорка из домаћег промета и 87 узорака приликом контроле увоза. Добијени резултати су показали да је 12 (5,2%) узорка пореклом из домаћег промета било неисправно, док су 4 (4,6%) узорка пореклом из увоза била микробиолошки неисправна.

Хемијски параметри контроле здравствене исправности проверени су у 252 узорка намирница пореклом из домаћег промета, односно у 177 узорака намирница који су контролисани приликом увоза.

Добијени резултати су показали да је хемијска неисправност утврђена у 14 (5,5%) узорака пореклом из домаћег промета, односно у 1 (0,6%) узорака намирница који су контролисани приликом увоза.

ЗАКЉУЧЦИ

1. Подаци који се односе на здравствену исправност узорака воде за пиће на територији Јужнобачког округа (на основу микробиолошке и физичко-хемијске исправности) из 2013. године упућују на следеће закључке:

- ❖ 98% узорака *пречишћене хлорисане воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *микробиолошки исправно* у односу на прописане вредности;
- ❖ 95% узорака *пречишћене хлорисане воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *физичко-хемијски исправно* у односу на прописане вредности;
- ❖ 75% узорака *непречишћене хлорисане воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *микробиолошки исправно* у односу на прописане вредности;
- ❖ 5% узорака *непречишћене хлорисане воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *физичко-хемијски исправно* у односу на прописане вредности;

- ❖ 73% узорака *непречишћене воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *микробиолошки исправно* у односу на прописане вредности;
- ❖ 14% узорака *непречишћене воде за пиће* доступне крајњем кориснику је *физичко-хемијски исправно* у односу на прописане вредности;
- ❖ Укупно у Јужнобачком округу током 2013. године доступно крајњем потрошачу микробиолошки је исправно 94% узорака воде за пиће, а физичко–хемијски је исправно 82% узорака воде за пиће.

2. У овај извештај укључени су само резултати лабораторијских анализа Института за јавно здравље Војводине. Резултати других лабораторија овлашћених од стране Министарства здравља да спроводе контролу здравствене исправности горе наведених група намирница на територији Јужнобачког округа нису укључени у овај извештај, као ни резултати контроле безбедности оних намирница чији надзор обавља Министарство пољопривреде и заштите животне средине Републике Србије преко овлашћених лабораторија. Наведени подаци показују да се у овом извештају обрађени подаци не могу сматрати репрезентативним за процену ризика од изложености становништва Јужнобачког округа поједним биолошким и хемијским чиниоцима који се могу наћи у храни .

Лабораторијска контрола микробиолошких и хемијских параметара здравствене исправности намирница обављена од стране Института за јавно здравље Војводине пореклом из домаћег промета, односно узорака намирница који су контролисани приликом увоза показује да су се добијене вредности контролисаних параметара у највећем броју узорака били усклађени са важећом законском основом Републике Србије.

ПРЕДЛОГ МЕРА

1. Побољшање квалитета водоснабдевања подразумева предузимање одговарајућих мера које обухватају:

- ❖ Подизање капацитета локалних самоуправа за обезбеђивање производње и доступности здравствено безбедне воде за сво становништво Јужнобачког округа,
- ❖ Редовну дезинфекцију воде намењене људској употреби,
- ❖ Редовно спровођење сталног мониторинга чији се обим и број анализа одређује према постојећој законској основи,
- ❖ Едукација особља које ради на одржавању система водоснабдевања (локалних водовода),
- ❖ Редовно одржавање водоводних система, санација водних објеката и постојеће водоводне мреже и асанација терена око изворишта воде за пиће када за то постоје потребе,
- ❖ Јавно обавештавање становништва о резултатима анализе воде за пиће,
- ❖ Едукација становништва о значају обезбеђивања довољне количине здравствено исправне воде за пиће.

С обзиром да у непречишћеној и недезинфикованој води за пиће на територији Јужнобачког округа постоје микробиолошке и физичко хемијске опасности, као што су присуство микроорганизама показатеља фекалног загађења и повећана концентрација нитрата, нитрита и арсена, може се закључити да постоји ризик развоја акутних и хроничних, као и малигних обољења међу становништвом које за пиће и исхрану, као и одржавање личне хигијене, користи непречишћену и недезинфиковану воду. У том смислу се препоручује обезбеђивање довољне количине здравствено исправне воде за пиће свим становницима Јужнобачког округа, односно обезбеђивање адекватног система водоснабдевања и здравствене исправности воде за пиће.

2. Предлози за унапређење контроле здравствене безбедности хране у домаћем промету

Контрола здравствене исправности намирница намењених јавној потрошњи се у наредном периоду може унапредити тако што би се на на територији Јужнобачког округа, могла спроводити одређена циљана истраживања како би се добио увид у изложеност популације поједним штетним чиниоцима који могу бити присутни у различитим намирницама намењених јавној потрошњи, укључујући и истраживања која би се односила на проверу прецизности декларисаних нутритивних и здравствених тврдњи као и проверу јасноће и прецизности промотивних и рекламних материјала.

9. ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

На територији Јужнобачког округа у 2013. години активности промоције здравља и здравственог васпитања спроводиле су се у оквиру Програма од општег интереса Министарства здравља Републике Србије и Промотивно-превентивних програма јавноздравствене заштите, као и у оквиру различитих пројеката.

У оквиру Програма од општег интереса у 2013. години реализован је Програм под називом „Организација и спровођење активности промоције здравља посебно усмерена на вулнерабилне групације (труднице, мала и предшколска деца, школска деца, стари преко 65 година живота и особе са инвалидитетом) чији је циљ јачање капацитета примарне здравствене заштите за унапређење здравља становништва и повећање обима информисаности становништва у вези са здравим стиловима живота. Оперативни циљеви програма су:

1. Унапређење информисаности и знања становништва за примену здравих стилова живота са посебним акцентом на вулнерабилне групе становништва
2. Едукација едукатора и становништва за спровођење здравствено промотивних активности
3. Спровођење здравствено промотивних кампања у складу са Календаром здравља
4. Извештај о реализацији програма промоције здравља

Програм се састоји из седам целина:

1. Координација здравствено-промотивних активности здравствених установа
2. Покретање свих видова партнерства у области васпитања за здравље
3. Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља
4. Активности на унапређењу здравља вулнерабилних групација
5. Анализа реализације здравственог васпитања у оквиру Програма за спречавање и сузбијање заразних болести
6. Спровођење националних кампања за промоцију здравља
7. Континуирани рад са мас медијима

Координација здравствено-промотивних активности здравствених установа

Праћење и анализу промотивно-превентивних активности за подручје Јужнобачког округа спроводи Центар за промоцију здравља и Центар за анализу, планирање и организацију здравствене заштите Института за јавно здравље Војводине на основу података из извештаја здравствених установа и партнера у спровођењу активности. Институт за јавно здравље Војводине, као референтна установа, координира и пружа стручно методолошку помоћ здравственим и образовним установама на територији Јужнобачког округа у планирању, имплементацији и евалуацији активности промоције здравља, иницира и организује кампање обележавања значајних датума из Календара здравља, припрема и дистрибуира здравствено-васпитна средства, организује едукације за здравствени и нездравствени сектор, организује и учествује у јавним манифестацијама и трибинама и континуирано сарађује са медијима.

Стручно методолошка помоћ здравственим и образовним установама у планирању, имплементацији и евалуацији спроведених активности промоције здравља огледа се у припреми радног и едукативног материјала, креативних радионица за рад са децом предшколског и основношколског узраста, организовање стручних и организационих састанака са координаторима промоције здравља и учесницима активности. Обезбеђен је едукативни материјал и креативне радионице са здравствено-васпитним садржајима који одговарају здравствено-васпитним потребама појединих популационих група, као што су деца, студенти, жене репродуктивног доба, радно активно становништво, стари, особе са инвалидитетом и др.

У току 2013. године у 12 установа примарне здравствене заштите (11 домова здравља и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад) спроведено је 90.843 индивидуалне здравствено-васпитне активности и 21.300 групних здравствено-васпитних активности. Остварено је укупно 109.451 посета поливалентне патронажне службе здравом и оболелом становништву.

У току 2013. године Институт за јавно здравље Војводине је одржао 20 састанака ради пружања стручно-методолошке помоћи здравственим установама (укупно за програме промоције здравља у примарној здравственој заштити).

Покретање свих видова партнерства у области васпитања за здравље

У 2013. години Институт за јавно здравље Војводине на територији Јужнобачког округа спровео је активности промоције здравља са 232 институције/ организације и то:

- Градска управа за здравство Града Новог Сада
- Градска управа за заштиту животне средине Града Новог Сада
- Градска управа за социјалну и дечију заштиту Града Новог Сада
- Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводине
- Покрајински секретаријат за спорт и омладину АП Војводине
- Клинички центар Војводине
- Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, Нови Сад
- Институт за онкологију Војводине, Сремска Каменица
- Институт за плућне болести и туберкулозу Војводине, Сремска Каменица
- Институт за кардиоваскуларне болести Војводине, Сремска Каменица
- Клиника за стоматологију Војводине
- Завод за хитну медицинску помоћ Нови Сад
- Општа болница Врбас
- 11 домова здравља Јужнобачког округа (посебно са Домом здравља „Нови Сад“)
- Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад
- Канцеларија за скрининг рака грлића материце
- Комисија за превенцију употребе дувана МЗ РС
- Комисија за борбу против дрога Града Новог Сада
- Координативно тело “Нови Сад - здрав град”
- Радна група за репродуктивно здравље АП Војводине
- 11 предшколских установа Јужнобачког округа (посебно ПУ „Радосно детињство“, Н. Сад)
- 10 приватних вртића
- 88 основних школа у Јужнобачком округу
- 32 средње школе у Јужнобачком округу
- 15 геронтолошких центара/домова са територије АП Војводине
- Црвени крст Војводине
- Градска организација Црвеног крста Новог Сада
- Свратиште за децу улице
- Савез студената медицинског факултета у Новом Саду
- Међународна организација студената медицине у Новом Саду (YuMSIC-IFMSA Serbia)
- PSANS, Удружење студената фармације
- Клуб студената стоматологије Стоматолошког факултета у Новом Саду
- Медицински факултет Универзитета у Новом Саду
- Патронажна секција Савеза здравствених радника Војводине
- СОС Дечје село „Др М. Павловић“, Сремска Каменица
- Позориште младих Нови Сад
- Удружење за јавно здравље Србије, Београд

- НВО „Chill out“ Нови Сад
- Удружење за подршку особама са Даун синдромом Нови Сад
- медији са седиштем/представништвом у Јужнобачком округу (7 ТВ, 18 радија и 11 штампаних медија)
- Спортско удружење *FitNex* Нови Сад
- НВО „Живот и здравље“ Бачка Паланка
- „Baby exit“
- Организација *EXIT*
- Војвођански омладински центар
- ТЦ Меркатор Нови Сад

У 2013. години реализовано је 47 догађаја у области васпитања за здравље:

- Обележавање 31. јануара, Националног дана без дуванског дима
- Обележавање Европске недеље превенције рака грлића материце, 23-29. јануар
- Обележавање Марта, месеца борбе против рака
- Обележавање 22. марта, Светског дана вода
- Обележавање Недеље здравих зуба
- Обележавање 7. априла, Светског дана здравља
- Обележавање Националне недеље здравља уста и зуба
- Обележавање Међународног дана физичке активности
- Обележавање 31. маја, Светског дана без дуванског дима
- Обележавање 5. јуна, Дана заштите животне средине
- Обележавање 26. јуна, Међународног дана борбе против злоупотребе и незаконите трговине дрогама
- Обележавање 11. јула, Светског популацијског дана
- Обележавање 10. септембра, Светског дана превенције самоубиства
- Обележавање 29. септембра, Светског дана срца
- Обележавање Недеље промоције дојења
- Обележавање Октобра, месеца правилне исхране и 16. октобра, Светског дана хране
- Обележавање 1. октобра, Међународног дана старих
- Обележавање 8. новембра, Европског дана правилне исхране и кувања заједно са децом
- Обележавање 14. новембра, Светског дана борбе против шећерне болести
- Обележавање 1. децембра, Светског дана борбе против ХИВ/АИДС
- Рад ДПСТ саветовалишта
- Учешће у организацији и спровођењу серијала квиз-такмичења „Шта знаш о здрављу?“ у организацији Градске организације Црвеног крста Новог Сада
- Сарадња са СЛД ДЛВ
- Сарадња са Патронажном секцијом Савеза здравствених радника Војводине
- Активности Комисије за борбу против дрога Града Новог Сада
- Учешће у раду Комисије за превенцију употребе дувана Министарства здравља РС
- Активности Радне групе за репродуктивно здравље Секретаријата за спорт и омладину АП Војводине
- Активности Радне групе за израду Стратегије јавног здравља у РС
- Активности Канцеларије за скрининг рака грлића материце
- Пројекат „Здравствено васпитање о репродуктивном здрављу“
- Пројекат „Депресија као јавноздравствени проблем – Заједно против депресије“
- Пројекат „Здравствено стање становништва Новог Сада“
- Пројекат „Здравствено стање становништва Војводине“
- Пројекат „Здравље за најмлађе – календар за 2013. годину“
- Пројекат „Помозимо деци да остану непушачи“

- Пројекат „Супстанцу на дистанцу 2“
- Пројекат „Ускраћен сан, покварен дан“
- Пројекат „Здрав град“
- Пројекат „Васпитање за здравље“
- Пројекат „Постани непушач“
- Пројекат „Надзирем свој ХПВ профил“
- Пројекат „Недеља промоције дојења 2013. године“
- Пројекат „Октобар, месец правилне исхране“
- Пројекат „Ни 1 ни 2 а камоли 5“
- Пројекат „Унапређење оралног здравља деце“
- Пројекат „Превенција повреда код старих особа“
- Пројекат „Здравље за најмлађе – календар за 2014. годину“

У току 2013. године одржано је 59 састанака ради успостављања партнерских активности у области васпитања за здравље на којима је присуствовало 408 учесника партнерских организација.

Путем здравствено-промотивних кампања обележена су 20 значајних датума из Календара здравља и реализовано 18 пројеката (истраживачки и здравствено-васпитно интервентни).

Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља

У току 2013. године одржано је 44 едукативних семинара.

Едукативни семинари (19) за едукацију едукатора на којима је учествовало 1.144 учесника:

- 1 едукација "Постављање и одржавање система управљања медицинским отпадом у здравственим установама", 1. марта 2013. године - 49 учесника;
- 1 едукација "Нутритивне алергије", 15. март 2013. године - 60 учесника;
- Учешће 31. маја 2013. године на Стручној конференцији ИЗЈЗ Србије „Др М. Ј. Батут“: „Забрана рекламирања и промоције дувана и спонзорстава од стране дуванске индустрије“ са темом „Социјални маркетинг у контроли дувана у Србији, 2008-2012. година“ (око 100 учесника);
- Едукација 20 вршњачких едукатора у оквиру пројекта „Здравствено васпитање о репродуктивном здрављу“ (6.06.2013. године, Вршац);
- Учешће као предавача на курсу „Управљање укупним квалитетом /TQM/ у систему здравствене заштите“ (у заједничкој организацији Секције за социјалну медицину СЛД-ДЛВ и СЛД), са темом „Асертивна комуникација“, у Сомбору, 7. јуна 2013. године – 100 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Постављање и одржавање система управљања медицинским отпадом у здравственим установама“ 01.03.2013. године – 49 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Нутритивне алергије“ 15.03.2013. године – 60 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Промоција здравља у превенцији масовних незаразних болести“, 19.04.2013. године - 200 учесника;
- 1 едукација „Обука учесника у систему управљања медицинским отпадом“, 10.09.2013. године - 40 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Значај и промоција дојења“, 26.09.2013. године - 36 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Улога медицинске сестре у промоцији дојења“, 2.10.2013. године - 83 учесника;

- 1 програм континуиране медицинске едукације “Унос течности и здравље”, 16.10.2013. године - 80 учесника;
- 1 едукација “Рад патронажне сестре са особама са инвалидитетом”, 12.10.2013. године - 80 учесника;
- 1 едукација “*Multi country - Workshop on Preventive Actions against Excessive Salt intake* (радионица о превенцији прекомерног уноса соли)”, 25-26. новембар 2013. године - 30 учесника;
- 2 програма КМЕ “Здравствени значај смањења уноса соли”, 20. и 29. новембра 2013. године - 175 учесника
- 1 едукација “Како побољшати пословну комуникацију”, 5.12.2013. године - 6 учесника;
- 1 едукација 3 едукатора, студената докторских студија Медицинског факултета, тема: Превенција повреда и падова код старих особа;
- 1 едукација 7 здравствених радника ГЦ “Нови Сад”, тема: Превенција повреда и падова код старих особа
- 1 едукација “*Joint multisectoral workshop on strategies to reduce salt intake and content of salt in foods*” - Заједничка мултисекторска радионица о стратегији смањења уноса соли и садржаја соли у храни, 15. децембар 2013. године - 15 учесника.

Едукативни семинари (25) за едукацију становништва на којима је учествовало 855 учесника:

- 1 семинар “*Strategic Noise Mapping and Action Plan IPA project*”, 28.01.2013. године - 20 учесника;
- 1 семинар „Превенција злоупотребе психоактивних супстанци“ одржан 8. фебруара 2013. године у Црвеном крсту Војводине уз учешће 30 представника 8 општина Војводине (секретар ЦК, лекар и просветни радника).
- „Волонтирање и јавно здравље“ 28. фебруара 2013. године у сарадњи са Клубом волонтера Савеза студената Медицинског факултета у Новом Саду - 80 студената.
- 1 семинар „Супстанцу на дистанцу - здравствено-васпитни филм у превенцији злоупотребе дрога“ одржан у Панчеву 21. 02. 2013. године за 19 учесника.
- 1 едукација 31 едукатора за вођење радионице са децом млађег основношколског узраста на тему оралног здравља;
- 1 едукација 85 деце путем едукативне позоришне представе о оралној хигијени;
- учешће у 2 обуке за потенцијалне волонтере Центра „Срце“ (Центра за превенцију самоубиства и помоћ особама у кризи), 18 и 19. марта 2013. године, са темом „Упућивање на друге службе“ за укупно 40 учесника;
- 1 едукација 14 ученика и 14 наставника из 9 основних школа и 5 средњих школа са територије Новог Сада на тему очувања и унапређења здравља (Квиз такмичење „Шта знаш о здрављу“);
- 6 радионица за 60 ученика на тему очувања оралног здравља;
- 1 квиз „Здравље је највеће богатство“: едукација ученика 4. разреда 15 основних школа у Новом Саду, око 100 деце на теме здравље и здрав стил живота, орално здравље, поступци код одређених стања и обољења, превенција заразних болести и др.
- 1 едукација 36 учесника Медицинске школе „7. април“ Нови Сад 7. јуна 2013. године, тема: Значај дојења;
- 1 едукација 30 особа на тему унапређења оралног здравља, 1.10.2013. године;
- 1 јавна трибина “Здравствена безбедност воде за пиће на територији АПВ”, 22. октобар 2013. године - 50 учесника;
- 1 едукација 46 просветних радника и стручних сарадника “Унос течности и здравље”, 28.10.2013. године;
- 1 едукација 30 деце на тему правилне исхране, припрема оброка по принципима правилне исхране, 31.10.2013. године;
- 1 едукација 30 деце на тему припреме оброка по принципима правилне исхране, 8.11.2013. године;

- 1 јавна трибина “Завршна конвенција поводом обележавања Светског дана борбе против шећерне болести”, 15. новембар 2013. године - 70 учесника;
- 1 едукација 40 едукатора, ученика и наставника Медицинске школе “7. април” Нови Сад, 18.12.201. године, тема: Унапређење оралног здравља деце;
- 1 едукација 30 старих особа 26.12.2013. године, тема: Превенција повреда и падова код старих особа.

На 44 едукативна семинара учествовало је укупно 1.999 учесника. Профил учесника из предшколских установа: деца, васпитачи, здравствени радници, педагози и психолози; из основних и средњих школа: учитељи, наставници, педагози и психолози, ученици - едукатори; из здравствених установа: лекари, медицинске сестре и патронажне сестре; студенти медицине, стоматологије, фармације и здравствене неге; волонтери из невладиних организација; из локалне заједнице: представници локалне власти, активисти месних заједница и становништво.

Активности на унапређењу здравља вулнерабилних групација

У току 2013. године здравствено-промотивним активностима установа примарне здравствене заштите обухваћено је 85 основних школа, 30 средњих школа, 11 предшколских установа на територији Јужнобачког округа и 18 приватних вртића из Новог Сада. Здравствено-промотивним активностима обухваћено је 46.274 детета узраста од 7 до 19 година и 17.619 деце предшколског узраста на територији Јужнобачког округа.

У 2013. години здравствено промотивним активностима радом сарадника из института обухваћено је 4500 ученика основних школа. Организована су предавања, креативне радионице, демонстрације различитих вештина, израда ликовних и литерарних радова и друге активности, на следеће теме: превенција пушења, орално здравље, правилна исхрана, унапређење здравља, превенција злоупотребе психоактивних супстанци (ПАС), *HIV/AIDS*.

У току 2013. године здравствено промотивним активностима радом сарадника из института обухваћено је 2350 ученика средњих школа. Организовани су различити видови едукације на следеће теме: превенција пушења, превенција злоупотребе алкохола и психоактивних супстанци, орално здравље, *HIV/AIDS*.

У 2013. години здравствено промотивним активностима радом сарадника из института обухваћено је 2200 деце предшколског узраста. Организована су предавања, креативне радионице, демонстрације на следеће теме: превенција пушења, орално здравље, физичка активност, лична и општа хигијена, здравље, брига о телу, правилна исхрана, превенција заразних болести.

Здравствено васпитање у оквиру Програма за спречавање и сузбијање заразних болести

У току 2013. године у установама примарне здравствене заштите на територији Јужнобачког округа у вези са превенцијом заразних болести спроведено је 13.613 индивидуалних здравствено-васпитних активности и 791 групна здравствено-васпитна активност.

Едукативни семинари (8) за едукацију едукатора на којима је присуствовао 978 учесника:

- 1 програм континуиране медицинске едукације „Заразне болести код деце“ одржан 29. јануара 2013. године уз присуство 83 лекара и медицинских сестара;

- 1 стручни састанак „Епидемиолошке карактеристике и надзор Западно нилске грознице људи“ 15.01.2013. године – 40 учесника;
- 1 семинар „Арбовирусне инфекције“ 16.05.2013. године – 15 учесника;
- 1 едукација “XXXVIII Стручни скуп епидемиолога Војводине”, 19.04.2013. године - 200 учесника;
- 1 предавање на Епидемиолошкој секцији СЛД ДЛВ 10.06.2013. године – 40 учесника;
- 1 симпозијум епидемиолога 19.04.2013. године – 200 учесника;
- 1 програм континуиране медицинске едукације „Скрининг програми“ 19.04.2013. године – 200 учесника;
- 1 предавање на Конгресу микробиолога Србије 30.05.2013. године – 200 учесника.

Едукативни семинари (11) за едукацију становништва на којима је учествовало 3.948 учесника:

- 1 семинар „Превенција заразних болести код деце“ одржан 30. јануара 2013. године уз присуство 98 просветних радника и стручних сарадника;
- 8 едукација на тему превенције рака грлића материце за 850 учесника.
- 1 едукација путем индивидуалног здравствено-васпитног рада у ДПСТ саветовалишту (1500 особа);
- 1 едукација путем индивидуалног здравствено-васпитног рада о превенцији заразних болести (1500 особа).

Спровођење националних кампања за промоцију здравља

У току 2013. године организовано је обележавање укупно 22 кампање (15,8% више у односу на 2012. годину, када је обележено 19 кампања) и то 10 обавезних кампања из Програма (31. јануар - Национални дан без дуванског дима, Март - национални месец борбе против рака, 22. март - Светски дан вода, 7. април – Светски дан здравља, Национална недеља здравља уста и зуба, 31. мај – Светски дан без дуванског дима, 29. септембар – Светски дан срца, Недеља промоције дојења, Октобар - месец правилне исхране, 1. децембар – Светски дан борбе против ХИВ/АИДС) и 12 додатних (Европска недеља превенције рака грлића материце, Међународни дан деце оболелих од рака, 14. март - Светски дан бубрега, 20. март - Национални дан превенције рака дојке, Светска недеља здравих зуба од 26. до 31. марта, Међународни дан физичке активности, 5. јун – Светски дан заштите животне средине, 26. јун - Међународни дан борбе против злоупотребе и незаконите трговине дрогама, 11. јул - Светски популацијски дан, 10. септембар - Светски дан превенције самоубиства, 1. октобар - Међународни дан старих, 14. новембар - Светски дан борбе против шећерне болести).

Укупан број учесника у 22 кампање износио је 2085. Активности реализоване у кампањама представљене су са 129 презентација у мас медијима и то 21 радио прилог, 50 телевизијских прилога, 26 чланака у штампи и 32 веб презентације.

Број штампаног здравствено-васпитног материјала

У току 2013. године укупно је штампано 18.870 примерака здравствено-васпитног материјала (едукативног и промотивног) (4,5% више у односу на 2012. годину, када је штампано 18.050 примерака) и то:

8.000 лифлета: 3.000 агитки „Помозимо деци да остану непушачи“, 3.000 налепница „Супстанцу на дистанцу“, 2.000 агитки “Постани непушач”;

6.200 постера: 1.000 плаката „Помозимо деци да остану непушачи“, 200 плаката „Супстанцу на дистанцу“, 500 постера “Дојење”, 500 плаката “Наздравите водом”, 1.000 плаката “Вода за здравље”, 1.000 плаката “Мој рецепт за здрав зуб”, 1.000 плаката “Превенција повреда код старих особа”, 1.000 плаката “Постани непушач”;

4.170 брошура: 500 примерака теоријског прилога уз едукативни календар „Чувај се заразе у 2013. години“, 50 CD-а са *Power Point* презентацијама „Помозимо деци да остану непушачи“, 500 бојанки „Недеља здравих зуба“, 3.000 бојанки „Моја бојанка о исхрани“; 120 примерака „Здравственог стања становништва Новог Сада за 2012. годину“;

500 комада промотивног материјала: 200 мајица са штампом „Вода за здравље“, 200 балона са дршком, 100 мајица са штампом „Зубићи“.

Материјал је Институт за јавно здравље Војводине припремио у оквиру пројеката/кампања „Помозимо деци да остану непушачи“, „Супстанцу на дистанцу“, „Постани непушач“, „Октобар, месец правилне исхране“, „Унапређење оралног здравља деце“, „Превенција повреда код старих особа“, „Недеља промоције дојења“, „Недеља здравих зуба“, „Здравствено стање становништва Новог Сада за 2012. годину“.

Број дистрибуираног промотивног и едукативног материјала

У току 2013. године укупно је дистрибуирано 75.070 примерака здравствено-васпитног материјала (едукативног и промотивног) који је достављен Институту од стране Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну политику и демографију и других организација (256,4% више у односу на 2012. годину, када је дистрибуирано 21.064 примерака здравствено васпитног материјала). Дистрибуирано је:

71.270 лифлета: 70.000 флајера „Будите у предности обавите преглед“, 270 флајера „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 1.000 агитки „Шта треба да знаш о дрогама“

600 постера: 400 плаката „Будите у предности, обавите преглед“, 150 плаката „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 50 плаката „10 корака за здравље деце“;

1.800 брошура: 900 брошура „Увођење немлечне исхране“, 900 брошура „Правилна исхрана деце узраста 1 до 5 година“;

1.400 осталог здравствено-васпитног и промотивног материјала: 60 брошева „Бисер мудрости“, 120 мајица са штампом „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 190 крпица за брисање наочара, 30 балона са штампом „31. мај, Светски дан без дуванског дима“, 1.000 кондома.

Материјал је дистрибуиран у оквиру обележавања пројекта Покрајинског секретаријата за здравство АП Војводине „Буди бржа – обави преглед“, кампања: Европска недеља превенције рака грлића материце, 31. мај – Светски дан без дуванског дима, 26. јун – Међународни дан борбе против злоупотребе и кријумчањења дрога и Октобар - месец правилне исхране, пројекта „Хит је бити сит, а фит“.

У току 2013. Године, у вези са кампањама, организовано је учешће на укупно 15 конференција за медије, и то 12 редовних и 3 ванредне (поводом Светске недеље здравих зуба, Недеље промоције дојења, Октобра - месеца правилне исхране) (што је исто у односу на 2012. годину).

Редовне конференције за медије Института за јавно здравље Војводине одржавају се сваке треће среде у месецу и на њима се редовно најављују активности у оквиру кампања промоције здравља. Током 2013. године на редовним конференцијама представљене су следеће теме/кампање: 31. јануар - Национални дан без дуванског дима, Европска недеља превенције рака грлића материце, Март – месец борбе против рака, 22. март – Светски дан вода, 7. април – Светски дан здравља, Национална недеља здравља уста и зуба, 31. мај – Светски дан без дуванског дима, Светски дан срца, Недеља промоције дојења, Октобар – месец правилне исхране, Европски дан

рационалне употребе антибиотика, 1. децембар – Светски дан борбе против ХИВ/АИДС).

У току 2013. године реализована су 3 конкурса за кампање, поводом Националне недеље здравља уста и зуба, Недеље промоције дојења и Октобра, месеца правилне исхране. Учествовала су деца из свих 11 предшколских установа и 57 основних школа са територије Јужнобачког округа. Пристигло је укупно 1.013 литерарних и ликовних радова, а за најуспешније ауторе организоване су и свечаности на којима су додељене награде.

Континуирани рад са мас медијима

У току 2013. године објављено је 58 чланака у штампи у виду најаве догађаја, саопштења за медије, извештаја са манифестација и акција, популарних чланака и изјава стручњака, објављено је 51 радио и 130 телевизијских прилога, организовано је учешће на укупно 16 конференција за медије и постављено је 73 прилога на *web* страни Института за јавно здравље Војводине.

Штампани новински чланци (58), теме: 31. јануар, Национални дан без дуванског дима, Европска недеља превенције рака грлића материце, Март – месец борбе против рака, Недеља здравих зуба, Пројекат „Здравље за најмлађе – календар за 2012. годину“, Здравствена исправност воде за пиће града Новог Сада, Исхрана деце у школама, Пројекат „Супстанцу на дистанцу“, Светски дан вода, 31. мај – Светски дан без дуванског дима, Пројекат „Васпитање за здравље“, 5. јун – Дан животне средине, Контрола хране у објектима у којима се она продаје, Епидемиолошка ситуација грипа, Светски дан срца, Недеља промоције дојења, Октобар – месец правилне исхране, Афлатоксин у млеку, Здравствена безбедност конзерви, Поплаве, Грозница Западног Нила, Дечије глисте, Вакцинација, *Clostridium difficile*.

Чланке су објавиле дневне новине и часописи: „Дневник“, „24 сата“, „Вечерње новости“, „*Maquar Szo*“, „Блиц“, „НС репортер“.

Телевизијски прилози (130), теме: 31. јануар, Национални дан без дуванског дима, Европска недеља превенције рака грлића материце, Март – месец борбе против рака, Национална недеља здравља уста и зуба, Правилна исхрана код деце, Пројекат „Здравље за најмлађе – календар за 2012. годину“, Грип, Здравствено стање становништва Војводине, 5. јун – Дан животне средине, Утицај буке на здравље, Исхрана деце и одраслих, Гојазност деце, Здравствена исправност воде за пиће, Стање животне средине и исправност намирница у Граду Новом Саду, Безбедност хране у летњем периоду, Имунизација, Грип, Поплаве, Грозница Западног Нила, Дечије глисте, Вакцинација, *Clostridium difficile*, Светски дан срца, Недеља промоције дојења, Октобар – месец правилне исхране, ХИВ, Афлатоксин у млеку, Здравствена безбедност конзерви.

Прилоге су објавили: РТВ Војводине, ТВ Панонија, Новосадска ТВ, ТВ Канал 9, РТВ Делта и ТВ Мост.

Радијски прилози (51), теме: 31. јануар, Национални дан без дуванског дима, Европска недеља превенције рака грлића материце, Март – месец борбе против рака, Национална недеља здравља уста и зуба, Пројекат „Супстанцу на дистанцу“, 31. мај – Светски дан без дуванског дима, Пројекат „Васпитање за здравље“, Значај чистих руку – болести прљавих руку, Лична хигијена, Пестициди у храни биљног порекла, Климатске промене и здравље, Квалитет воде купалишта у Новом Саду, Светски дан срца, Недеља промоције дојења, Октобар – месец правилне исхране, ХИВ, Стање животне средине, Здравствена исправност намирница у Новом Саду, Дечије глисте, Вакцинација.

Прилоге су објавили: Радио Нови Сад, Радио Сајам, Радио 021, Радио 5, Радио Футог, ИН радио, Радио Б92, Радио Београд.

Прилози (73) на интернет страни Института за јавно здравље Војводине у вези са активностима промоције здравља: Европска недеља превенције рака грлића материце, 31. јануар - Национални дан без дуванског дима, Пројекат „Здравље за најмлађе – едукативни календар за децу за 2012. годину“, Светски дан бубрега, Март – месец борбе против рака, Недеља здравих зуба, 22 март - Светски дан воде, Национална недеља здравља уста и зуба, Међународни дан физичке активности, Светски дан без дуванског дима, Дан заштите животне средине, Међународни дан борбе против злоупотребе и незаконите трговине дрогама, 11. јул - Светски популациони дан, Светски дан срца, 10. септембар - Светски дан превенције самоубиства, Недеља промоције дојења, Октобар – месец правилне исхране, Грозница западног Нила, 1. октобар - Светски дан старих, 15. октобар – Светски дан чистих руку, 16. октобар - Светски дан хране, 18. новембар – Европски дан посвећен рационалној употреби антибиотика, 1. децембар – Светски дан борбе против ХИВ/АИДС, Вакцинација, Грип, Исхрана старих особа, Исхрана трудница, породилја и дојилја, Понашање и мере заштите здравља старијих особа та време таласа врућине, Воде базена, ажурирање изложбе здравствено-васпитног материјала.

Поред овога, током целог периода постављани су дневни и месечни извештаји о контроли здравствене исправности воде за пиће, контроли ваздуха, резултати контроле нивоа комуналне буке и здравствене исправности воде за пиће на територији Града Новог Сада.

Конференција за медије (16), и то 12 редовних и 4 ванредне (поводом Светске недеље здравих зуба, Недеље промоције дојења, Октобра - месеца правилне исхране и поводом Првог састанка Колаборационог центра СЗО МО).

ОБЕЛЕЖАВАЊА ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА ИЗ КАЛЕНДАРА ЗДРАВЉА У 2013. ГОДИНИ

Здравствено-промотивне кампање на територији Јужнобачког округа имале су за циљ подизање нивоа свести и информисање заједнице о одређеном здравственом проблему, мотивацију и утицај на промену понашања и стицање вештина, унапређење развоја партнерства и стимулисање акције.

У оквиру обележавања значајних датума из Календара здравља организоване су јавне манифестације, медијски прилози и гостовања релевантних стручњака, припремљена су и дистрибуирана здравствено-васпитна средства, спроведене едукације, иновирање знања и стицање практичних вештина здравствених и просветних радника у здравствено-васпитним раду са одређеним популационим групама, едукације и стицање вештина очувања и унапређења здравља деце у предшколским и школским установама, као и покретање активности у локалној заједници.

У току 2013. године спроведене су 22 здравствено-промотивне кампање:

- ❖ 31. јануар - Национални дан без дуванског дима,
- ❖ Европска недеља превенције рака грлића материце,
- ❖ Међународни дан деце обелеле од рака,
- ❖ Март - национални месец борбе против рака,
- ❖ 14. март - Светски дан бубрега,
- ❖ 20. март - Национални дан превенције рака дојке,
- ❖ 22. март - Светски дан вода,

- ❖ Светска недеља здравих зуба од 26. до 31. марта,
- ❖ 7. април – Светски дан здравља,
- ❖ Међународни дан физичке активности,
- ❖ Национална недеља здравља уста и зуба,
- ❖ 31. мај – Светски дан без дуванског дима,
- ❖ 5. јун – Светски дан заштите животне средине,
- ❖ 26. јун - Међународни дан борбе против злоупотребе и незаконите трговине дрогама,
- ❖ 11. јул - Светски популацијски дан,
- ❖ 10. септембар - Светски дан превенције самоубиства,
- ❖ 29. септембар, Светски дан срца,
- ❖ Недеља промоције дојења,
- ❖ 1. октобар - Међународни дан старих,
- ❖ Октобар - месец правилне исхране,
- ❖ 14. новембар - Светски дан борбе против шећерне болести,
- ❖ 1. децембар – Светски дан борбе против ХИВ/АИДС.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 31. ЈАНУАРА, НАЦИОНАЛНОГ ДАНА БЕЗ ДУВАНСКОГ ДИМА

Институт за јавно здравље Војводине у оквиру обележавања 31. јануара, „Националног дана без дуванског дима“ спровео је следеће активности:

- Свим установама примарне здравствене заштите Јужнобачког округа (12) достављен је електронском поштом допис о Националном дану без дуванског дима са предлогом активности;
- Дистрибуиран је постер „Помозимо деци да остану непушачи“ израђен под покровитељством Градске управе за здравство Града Новог Сада, свим домовима здравља Јужнобачког округа за родитеље ученика од I до IV разреда основних школа као и CD-ови са *Power Point* презентацијама за родитеље и ученике (узраст I-IV разред), електронски облик агитке „Не пали“, као и текст који се може користити за детаљније информисање о штетности дуванског дима;
- Дистрибуирана је агитка „Не пали“ за родитеље ученика од I до IV разреда, израђена под покровитељством Градске управе за здравство Града Новог Сада, свим основним школама на територији Града Новог Сада у предвиђеном тиражу;
- Медијска промоција кампање:
  - Редовна конференција за медије Института за јавно здравље Војводине, у оквиру које је тема била посвећена обележавању 31. јануара, одржана је 16. јануара 2013. године, уз присуство новинара из 3 ТВ станице (РТВ Војводине, РТВ Делта и Новосадска ТВ) и дневних новина „Дневник“;
  - Интернет страница Института за јавно здравље Војводине је опремљена информацијама о обележавању 31. јануара, штетностима дуванског дима, препорукама за одвикавање од пушења и електронским обликом агитке и постера;
  - 1 прилог на ТВ Панонија у емисији „Дневник“.

Обележавање кампање у Јужнобачког округу

Од укупно 12 установа ПЗЗ извештаје о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 6 домова здравља.

Кратак опис активности:

- **Дом здравља Бачка Паланка**
Одржано је 15 предавања о штетности пушења за 200 деце I-IV разреда и 160 деце VII-VIII разреда основношколског узраста, за 50 деце предшколског узраста и за 200 одраслих. Организовано је 10 здравствено васпитних изложби. Организован је

индивидуално здравствено васпитни рад са 450 особа и 5 групних здравствено-васпитних активности. Подељено је 30 постера и 100 лифлета (50 „Како оставити пушење“ и 50 „Никад нећу пропуштити“). Остварено је 5 медијских наступа (1ТВ, 1 радио и 3 чланка у новинама).

- **Дом здравља Србобран**

Дом здравља „Др Ђорђе Бастић“ из Србобрана је поставио обавештење на интернет страници установе. Спроведен је индивидуални здравствено-васпитни рад са 22 особе и једна групна здравствено-васпитна активност. Организоване су јавна манифестација и 2 здравствено-васпитне изложбе на којима је присуствовало 100 посетилаца. Остварен је 1 медијски наступ на радију.

- **Дом здравља Жабал**

Поливалентана патронажна служба дома здравља организовала је 3 предавања о штетности и последицама дуванског дима као и методама одвикавања од пушења. Предавањима је обухваћено 99 учесника. Спроведене су 3 индивидуалне здравствено-васпитне активности.

- **Дом здравља Бечеј**

Организован је индивидуални здравствено васпитни рад са 29 особа, 2 групне здравствено-васпитне активности и 4 здравствено-васпитне изложбе.

- **Дом здравља Тител**

Организована су 2 предавања на којима је присуствовало 110 посетилаца, спроведене су 2 групне здравствено-васпитне активности и постављене 2 здравствено-васпитне изложбе. Подељен је здравствено-васпитни материјал.

- **Дом здравља Нови Сад**

Саветовалиште за младе и Центар за превентивне здравствене услуге, Национални дан без дуванског дима обележили су низом активности:

- одржано је 23 предавања у четрнаест основних и једној средњој школи. Предавањима је присуствовало 901 дете и 20 одраслих, уз ангажовање 18 здравствених радника;
- у Саветовалишту за младе постављена је здравствено-васпитна изложба коју је посетило 150 деце;
- организоване су 2 јавне манифестације на којима је подељен је здравствено-васпитни материјал.

Медијска промоција кампање:

- достављено обавештење у 6 ТВ станица;
- остварена гостовања у 2 ТВ емисије;
- дат интервју за 2 ТВ станицу;
- извештај са терена објавила 1ТВ станица;
- постављено обавештење на интернет страници дома здравља и опремљена је *Facebook* страница „Мрежа без дуванског дима“.

Табела бр. 129 Активности поводом 31. јануара, Националног дана без дуванског дима у установама ПЗЗ у Јужнобачком округу

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	2	16		16
Предавање-број		43		43
Предавање-број учесника		1690		1690
Број медијских наступа (укупно)	5	10		15
Број наступа на ТВ	4	6		10
Број наступа на радију		2		2
Број писаних медија	1	3		4
Сајт	1	3		4
Остале активност укупно	едукативни материјал*	700 саветовања		700
Превентивни прегледи		5		5
Индивидуални здравствено васпитни рад		475		475
Групни здравствено васпитни рад		48		48
Јавне манифестације		5		5
Процена броја учесника на јавној манифестацији		1420		1420
Здравствено васпитне изложбе		35		35
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре				
Број дистрибуираних брошура	3000	805 од ИЗЈЗВ		3000
Број дистрибуираних постера	1000	34 од ИЗЈЗВ		1000
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)		100 лифлета		100
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)		7		7

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЕВРОПСКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања ЕВРОПСКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ од 21. до 27. јануара 2013. године спровео следеће активности:

- Састављено је и послато обавештење за 11 домова здравља Јужнобачког округа и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад са предлогом активности и радним материјалом;
- Дистрибуирано је здравственим установама у Војводини (домови здравља и опште болнице) 400 плаката и 70.000 агитки «Будите у предности, ОБАВИТЕ

преглед» које је обезбедио Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводине;

- Центар за контролу и превенцију болести ИЗЈЗВ је у Европској недељи превенције рака грлића материце спроводио индивидуални здравствено васпитни рад у Одељењу за здравствени надзор. Приликом здравствених прегледа одређених категорија становника које подлежу здравственом надзору, у Одељењу и на терену вођени су разговори у којима је објашњена важност одласка на гинеколошки преглед. Индивидуалним здравствено васпитним радом обухваћено је 800 жена;
- Учешће на јавној манифестацији „Буди бржа од болести“ на Тргу Светозара Милетића у Новом Саду уз поделу здравствено-васпитног материјала (2500 примерака) и заједничко пуштање балона.. Јавна манифестацију је организовао Дом здравља „Нови Сад“ у партнерству са Унститутом за јавно здравље Војводине, ученицама акушерског смера Средње медицинске школе „7. април“ Нови Сад и „Универекспорт“-ом.
- Дистрибуиран је брош „Бисер мудрости“ у складу са добијеном количином од Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“;
- Прикупљени су релевантни епидемиолошки подаци о раку грлића материце;
- Састављено је саопштење за медије и достављено свим релевантним медијима Јужнобачког округа;
- На редовној конференцији Института за јавно здравље Војводине (16. јануара 2013. године) представљена је кампања, а конференцији су присуствовали новинари *РТВ Војводине*, *РТВ Делта*, *Новосадске ТВ* и *Дневника*;
- Опремљена је интернет страница Института.

Активности поводом ЕВРОПСКЕ НЕДЕЉЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ РАКА ГРЛИЋА МАТЕРИЦЕ у установама примарне здравствене заштите на територији Јужнобачког округа

Од укупно 12 установа ПЗЗ извештаје о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 10 домова здравља и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад.

Кратак опис активности:

- **Дом здравља Бачка Паланка**
Одржана су 3 организациона састанка, 4 предавања на којима је било присутно 75 посетилаца. Превентивним прегледима је прегледано 40 жена, организован је и индивидуални здравствено васпитни рад са 350 жена као и 5 групних здравствено-васпитних активности. Постављене су две здравствено васпитне изложбе, подељено је 1300 лифлета, 20 постера и 100 кондома. Остварено је 5 медијских наступа (1 ТВ, 1 радио и 3 новинска чланка у локалним штампаним медијима).
- **Дом здравља Бачки Петровац**
Поводом Европске недеље превенције рака грлића материце одржана су 2 организациона састанка. Опремљена је интернет страница дома здравља. Подељен је укупан број лифлета добијених од Института за јавно здравље Војводине.
- **Дом здравља Беочин**
Служба за здравствену заштиту жена организовала је превентивне прегледе за 50 жена. У свим објектима Дома здравља дељен је лифлет „Будите у предности, обавите преглед“. Одржана су 4 предавања којима је присуствовало 200 посетилаца. Остварено је 6 медијских наступа (3 ТВ и 3 радио).

- **Дом здравља Бечеј**

У свим објектима Дома здравља Бечеј постављене су здравствено-васпитне изложбе и организовани су превентивни прегледи (100 прегледа), а такође је спроведен и индивидуално здравствено васпитни рад са 60 жена. Подељен је здравствено-васпитни материјал (600 агитки и 5 постера). Опремљена је интернет страница дома здравља и објављен један чланак у локалним новинама.

- **Дом здравља Бач**

Поводом Европске недеље превенције рака грлића материце одржано је 1 предавање на којем је присуствовало 30 посетилаца. Превентивним прегледима је прегледано 20 жена, а организован је и индивидуални здравствено васпитни рад са 11 жена као и 1 групна здравствено-васпитна активност. Подељен је укупан број лифлета добијених од Института за јавно здравље Војводине. Дати је интервју за 1 радио станицу.

- **Дом здравља Жабал**

Диспанзер за здравствену заштиту жена и Поливалентна патронажа организовале су 2 организациона састанка ради договора и спровођења активности у Европској недељи превенције рака грлића материце. Одржано је 6 предавања за укупно 167 посетилаца. Урађено је 56 превентивних прегледа, а кроз индивидуални здравствено васпитни рад прошло је 58 жена. Поливалентна патронажа је организовала и 6 групних здравствено васпитних активности. Организована је једна здравствено васпитна изложба и подељено 600 лифлета.

- **Дом здравља Нови Сад**

Центар за превентивне здравствене услуге дома здравља, Служба за здравствену заштиту жена и Служба за поливалентну патронажу спровеле су низ активности: Организовано је 8 предавања о раку грлића материце и значају превентивних прегледа на којима је присуствовало 295 слушалаца. Одржана је 1 јавна манифестација на Тргу Светозара Милетића у Новом Саду уз поделу здравствено-васпитног материјала (2500 примерака). Јавна манифестација је организована у партнерству са Унститутом за јавно здравље Војводине, ученицама акушерског смера Средње медицинске школе „7. април“ Нови Сад и „Универекспорт“-ом. Организоване су 32 здравствено-васпитне изложбе. Остварена су 4 медијска наступа (2 ТВ, 1 радио и 1 у дневним новинама) и опремљена је интернет страница дома здравља.

- **Дом здравља Србобран**

Одржана су 3 организациона састанка. Спроведено је 57 превентивних прегледа, индивидуалним здравствено васпитниом радом обухваћено је 37 жена, а организоване су и 3 групне здравствено васпитне активности. Опремљена је интернет страница дома здравља и остварена су 2 медијска наступа (1 ТВ и 1 радио). Подељено је 100 примерака штампаног едукативног материјала.

- **Дом здравља Темерин**

У сарадњи са локалном заједницом и организацијом црвеног крста је одржан је један организациони састанак. Организовано су 2 предавања којима је присуствовало 30 посетилаца. Спроведено је 77 превентивних прегледа и индивидуални здравствено-васпитни рад са 83 кориснице и 10 групних здравствено-васпитних активности. Остварена су 3 медијска наступа (1 прилог на радију и 2 у писаним медијима) и одржана је конференција за медије. Организована је једна здравствено васпитна изложба у холу Дома здравља.

▪ **Дом здравља Тител**

Дом здравља Тител у сарадњи са партнерима (ОШ и СШ) одржао је два организациона састанка у оквиру којих је сачињен план активности. Организована су два предавања за 42 учесника, 4 здравствено-васпитне изложбе, а спроведене су и по 2 индивидуалне и групне здравствено васпитне активности. У току превентивног рада поводом Европске недеље превенције рака грлића материце подељено је 350 примерака штампаног материјала, као и беџеви, налепнице и презервативи.

▪ **Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад** обележио је Недељу превенције рака грлића материце од 21.01. до 27.01.2013. године организовањем низа активности: одржане су едукативне радионице за све заинтересоване студенте у чекаоници Завода испред Службе гинекологије, две трибине и јавна манифестација. Јавна манифестација је одржана у ресторану колективне исхране „Велика студентска менза“ у сарадњи са Студентским центром. Манифестација је организована у партнерству са студентским организацијама ИФМСА – Медицинског факултета и ПСАНС – Одсека за фармацију. Током манифестације студенткињама/студентима дељени су здравствено–васпитни материјал, кондоми и позиви изабраног гинеколога Студентске поликлинике на бесплатне ПАПА тестове.

Табела бр. 130 Активности поводом Европске недеље превенције рака грлића материце у установама ПЗЗ на Јужнобачком округу

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	1	24		25
Предавање-број		28		28
Предавање-број учесника		859		859
Број медијских наступа (укупно)	4	23		27
Број наступа на ТВ	3	7		10
Број наступа на радију		8		8
Број писаних медија	1	8		9
Сајт	1	4		5
Остале активност укупно				
Превентивни прегледи на рак грлића материце		450		450
Индивидуални здравствено васпитни рад	800	671		1471
Групни здравствено васпитни рад		35		35
Јавне манифестације		2		2
Процена броја учесника на јавној манифестацији		334		334
Здравствено васпитне изложбе		54		54
Трибине, округли сто		2		2
Конференције за новинаре	1	1		2
Број дистрибуираних лифлета	70000	6630 лифлета од ИЗЈЗВ		70000
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)	400 постера	28 постера од ИЗЈЗВ, беџеви, налепнице, 200 кондома		400 постера 200 кондома
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)		17		17

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ КАМПАЊЕ МАРТ, МЕСЕЦ БОРБЕ ПРОТИВ РАКА

Институт за јавно здравље Војводине у оквиру обележавања кампање „Март, национални месец борбе против рака“ спровео је следеће активности:

- Организован је састанак уз учешће представника Центра за контролу и превенцију болести, Центра за хигијену и хуману екологију и Центра за промоцију здравља Института на којем је донет акциони план;
- Припремљено је обавештење о кампањи „Март, месец борбе против рака“ са предлогом активности и додатним текстовима о превенцији и контроли малигних болести и достављено установама примарне здравствене заштите Јужнобачког окрига (11 домова здравља и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад);
- Установама примарне здравствене заштите Јужнобачког округа достављено је обавештење о 20. марту, Националном дану борбе против рака дојке и прослеђено обавештење Министарства здравља;
- У чекаоницама Института су постављене здравствено васпитне изложбе, а на свим шалтерима штампана здравствено васпитна средства;
- Спроведено је индивидуално саветовање 1000 корисника Центра за контролу и превенцију болести, Одељење за санитарне прегледе, и обезбеђен штампани едукативни материјал о превенцији и раном откривању рака;
- Интернет страница Института за јавно здравље Војводине опремљена је најновијим епидемиолошким подацима и информацијама о превенцији најчешћих малигних обољења у Србији и значају спровођења Националног програма организованог скрининга;
- На интернет страни Института постављен је текст о 20. марту, Националном дану борбе против рака дојке са најважнијим информацијама о превенцији и раном откривању рака дојке;
- Тема и активности Института за јавно здравље Војводине су представљени на редовној конференцији за медије 20. марта 2013. године, када су били присутни новинари 4 медијске куће: *Новосадска ТВ, Радио Нови Сад, дневне новине Дневник и Вечерње новости.*

Обележавање кампање у Јужнобачког округу

Извештај је доставило 11 установа ПЗЗ Јужнобачког округа (10 домова здравља и Завод за здравствену заштиту студената):

- **Дом здравља Бач:** Организовано је 48 превентивних прегледа на рак грлића материце, 20 на рак дебелог црева и 24 на рак дојке. Спроведено је 92 индивидуалне здравствено васпитне активности. Дистрибуирано је 100 лифлета „Србија против рака“. Остварено је 15 медијских наступа на радију. У активности је био укључен 1 партнер.
- **Дом здравља Бачка Паланка:** Одржано је 15 организационих састанака. Организовано је 18 предавања са 300 учесника, од тога једно акредитовано предавање „Колоректални карцином – шта га узрокује?“ за здравствене раднике. Организовано је 220 превентивних прегледа на рак грлића материце, 35 на рак дебелог црева и 115 на рак дојке (45 мамографија и 70 УЗ дојки). Спроведено је 420 индивидуалних и 7 групних здравствено васпитних активности. Организовано је 5 здравствено-васпитних изложби. Дистрибуирано је 250 флајера „Србија против рака“, 50 флајера за самопреглед дојке и 70 флајера „Рак грлића материце“. Одржана је 1 конференција за медије и остварено 12

медиских наступа (5 ТВ, 5 радио и 2 у локалним дневним новинама). У активностима је учествовало 12 партнера.

- **Дом здравља Беочин:** Одржано је 10 организационих састанака и 10 предавања са 200 слушалаца. Организовано је 100 превентивних прегледа на рак грлића материце, 72 на рак дебелог црева и 80 на рак дојке. Спроведено је 250 индивидуалних и 3 групне здравствено васпитне активности. Одржане су 2 јавне манифестације на којима је присуствовало 200 посетилаца. Дистрибуирано је 200 примерака промотивног и едукативног материјала. Организовано је 9 здравствено васпитних изложби. Одржане су 2 конференције за медије и остварено 6 медијских наступа (3 ТВ и 3 радио). У активности је било укључено 9 партнера.
- **Дом здравља Бечеј:** Одржано је 7 предавања на којима је присуствовало 115 посетилаца. Организовано је 150 превентивних прегледа на рак грлића материце, 25 на рак дебелог црева и 92 на рак дојке. Организовано је 8 здравствено васпитних изложби. Остварен је 1 медијски наступ у дневним новинама.
- **Дом здравља Бачки Петровац:** Одржан је 1 организациони састанак и опремљена интернет страница дома здравља.
- **Дом здравља Врбас:** Одржана су 3 организациона састанка. Организована су 92 превентивна прегледа на рак грлића материце и 16 на рак дебелог црева. Остварена су укупно 3 медијска наступа (по 1 на радију, телевизији и штампаном медију).
- **Дом здравља Жабал:** Одржана су 2 организациона састанка. Организована су 4 предавања са 513 слушалаца. Организовано је 62 превентивна прегледа на рак грлића материце и 25 на рак дојке. Спроведено је 104 индивидуалних и 2 групне здравствено васпитне активности. Организована је 1 здравствено-васпитна изложба. У активности је било укључено 5 партнера. Опремљена је интернет страница дома здравља.
- **Дом здравља Нови Сад:** Центар за превентивне здравствене услуге организовао је 9 предавања на којима је присуствовало 238 слушалаца. Организована је јавна манифестација у СПЦ „Војводина“ са преко 130 посетилаца. Током кампање подељено је 1000 лифлета и 600 флајера „Србија против рака“. Постављене су 32 здравствено-васпитне изложбе у објектима дома здравља. Остварена су 3 медијска наступа (1 ТВ, 1 радио и 1 чланак у дневним новинама). Опремљена је интернет страница дома здравља. Партнери са којима су остварене активности у кампањи: Средња медицинска школа „7 април“ Нови Сад, СПЦ „Војводина“ Нови Сад и Месна заједница „Лиман“ Нови Сад.
- **Дом здравља Србобран:** Одржана су 2 организациона састанка. Организован је 1 медијски наступ на радију. Објављена су 2 обавештења на сајту дома здравља. Организовано је 200 превентивних прегледа на рак грлића материце, 170 на рак дебелог црева и 150 на рак дојке. Организована је 1 јавна манифестација на којој је било 500 посетилаца. Организована је 1 здравствено васпитна изложба.
- **Дом здравља Тител:** Одржана су 2 организациона састанка и 2 предавања. Организовано је 25 превентивних прегледа на рак грлића материце, 25

превентивних прегледа на рак дојке и 3 превентивна прегледа на рак дебелог црева. Спроведено је 15 индивидуалних и 3 групне здравствено васпитне активности. Организоване су 2 јавне манифестације на којима је присуствовало 200 посетилаца и подељено 150 флајера.

- **Дом здравља Темерин:** Одржан је 1 организациони састанак и 3 предавања са 45 учесника. Организовано је 220 превентивних прегледа на рак грлића материце, 54 на рак дебелог црева и 34 на рак дојке. Спроведено је 297 индивидуалних и 30 групних здравствено васпитних активности. Организована је 1 здравствено-васпитна изложба. Одржана је 1 трибина. Дистрибуирано је 15 примерака промотивних и едукативних материјала. Остварена су 3 медијска наступа (1 радио и 2 у дневним новинама). У активности су била укључена 3 партнера.
- **Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад:** Одржана су 2 организациона састанка и 13 креативних радионица на тему „10 корака до здравља“ којима је присуствовало 120 студената. Организовано је 200 превентивних прегледа на рак грлића материце. Спроведено је 13 групних здравствено васпитних активности. Одржана је 1 јавна манифестација са око 150 учесника. Посебна пажња посвећена је превенцији карцинома дојке и самопрегледу дојке, а за демонстрацију самопрегледа коришћени су балони. Организована је 1 здравствено васпитна изложба. Опремљена је интернет страница Завода. У активностима су као партнери биле укључене 2 студентске организације (ПСАНС и ИФМСА).

Табела бр. 131 Реализација активности поводом обележавања Март-месец борбе против рака 2013. године у Јужнобачком округу

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	1	48		49
Предавање-број		63		63
Предавање-број учесника		1315		1315
Број медијских наступа (укупно)	4	28		32
Број наступа на ТВ	1	10		11
Број наступа на радију	1	11		12
Број писаних медија	2	7		9
Сајт	1	5		6
Остале активност укупно				
Превентивни прегледи на рак грлића материце		977		977
Превентивни прегледи на рак дебелог црева		297		297
Превентивни прегледи на рак дојке		381		381
Индивидуални здравствено васпитни рад	1000	1081		2081
Групни здравствено васпитни рад		58		58
Јавне манифестације		7		7
Процена броја учесника на јавној манифестацији		709		709
Здравствено васпитне изложбе	1	61		62
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре	1	3		4
Број дистрибуираних лифлета	1000	2335		2335
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)				
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)		34		34

ИЗВЕШТАЈ О ОБЕЛЕЖАВАЊУ 22. МАРТА, СВЕТСКОГ ДАНА ВОДА

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања 22. марта, Светског дана вода спровео следеће активности:

- Адаптиран је текст Организације за храну и пољопривреду Уједињених Нација за потребе кампање и припремљен едукативни материјал;
- Опремљена је интернет страна Института информацијама за јавност;
- Свим основним и средњим школама (120) са територије Јужнобачког округа достављено је обавештење о Светском дану вода са предлогом активности за његово обележавање као и едукативни плакат (електронски облик) о кружењу воде у природи и теоријски прилог;
- Медијска промоција:
  - ✓ Састављено је обавештење за медије и достављено свим релевантним медијским кућама;
  - ✓ На редовној конференцији за медије Института која је одржана 20. марта 2013. године, асист. др Милка Поповић, начелница Центра за хигијену и хуману екологију представила је тему Светског дана вода и активности Института. Са конференције известили *Новосадска ТВ*, *Радио Нови Сад* и дневни листови *Дневник* и *Вечерње новости*.

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 7. АПРИЛА, СВЕТСКОГ ДАНА ЗДРАВЉА

Поводом обележавања 7. априла, Светског дана здравља на тему „Хипертензија“, Институт за јавно здравље Војводине спровео следеће активности:

- Организован је састанак уз учешће представника Центра за хигијену и хуману екологију и Центра за промоцију здравља Института на којем је донет акциони план;
- Припремљено је обавештење о обележавању 7. априла, Светског дана здравља са предлогом активности и достављено установама примарне здравствене заштите Јужнобачког округа (11 домова здравља и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад);
- На интернет страни Института постављен је текст о 7. априлу, Светском дану здравља са најважнијим информацијама о раширености високог крвног притиска, превенцији, контроли и лечењу;
- Организована је јавна манифестација 5. априла 2013. године у холу Института на којој су посетиоци могли да измере крвни притисак и добију индивидуални савет о правилној исхрани као и здравствено васпитно средство агитку „Србија за здраво срце“. Подељено је више од 100 агитки док је крвни притисак измерило 90 посетилаца;
- У сарадњи са Превентивним центром Дома здравља „Нови Сад“, Заводом за здравствену заштиту студената Нови Сад и Заводом за хитну медицинску помоћ Нови Сад организована је јавна манифестација на платоу испред Српског народног позоришта 15. априла 2013. године на којој су спроведене следеће активности: мерење крвног притиска (ТА), мерење ТВ и ТМ, израчунавање индекса телесне масе (ИТМ), контрола шећера из капи крви, ЕКГ мониторинг као и пружање савета о правилној исхрани и здравом стилу живота;
- Са манифестације су известили новинари 7 медија: *РТВ Војводина, ТВ Канал 9, ТВ Новосадска, Радио Нови Сад, Радио 021*, дневни листови: *Блиц и Вечерње новости*.

Обележавање кампање у Јужнобачког округу

Извештај је доставило 8 установа ПЗЗ Јужнобачког округа:

- **Дом здравља Бач:** Одржан је 1 организациони састанак. Спроведено је 172 индивидуалне здравствено васпитне активности и остварен 1 медијски наступ на радију;
- **Дом здравља Бачка Паланка:** Одржана су 3 организациона састанка. Организовано је 5 предавања за 105 одраслих и 20 деце основношколског узраста. Спроведено је 255 индивидуалних здравствено васпитних активности и 3 групне. Организована је јавна манифестација у холу дома здравља на којој је присуствовало 50 посетилаца. Током манифестације подељен је здравствено-васпитни материјал, мерен ТА и пружани савети пацијентима о правилној исхрани, значају физичке активности и здравом стилу живота. Организоване су 3 здравствено-васпитне изложбе. Остварена су 1 ТВ и 1 радио гостовање (Радио БАП) и објављена су 2 новинска чланка у локалним новинама;
- **Дом здравља Бечеј:** Спроведено су 292 индивидуале и 4 групне здравствено васпитне активности. У спроведене активности укључена су 4 партнера (месне заједнице);
- **Дом здравља Србобран:** Одржана су 3 организациона састанка. Организована су 2 предавања за 60 посетилаца. Спроведене су 593 индивидуалне и 9 групних здравствено васпитних активности. Организоване су 3 јавне манифестације и 3 здравствено васпитне изложбе на којојима је присуствовало 700 посетилаца. Остварена су 2 медијска наступа (1 Радио и 1 новински чланак) и опремљена је интернет страница дома здравља;

- **Дом здравља Беочин:** Достављено је 1 обавештење локалној ТВ станици у којем се говори о урбанизацији, загађености воде и ваздуха, изложености факторима ризика, кампањи „Остави и победи“ и препорукама о бављењу физичком активности;
- **Дом здравља Жабал:** Одржан је 1 организациони састанак. Одржана су 3 предавања за 65 посетилаца. Спроведене су 153 индивидуалне здравствено васпитне активности;
- **Дом здравља Нови Сад:** Одржано је 7 организационих састанака. Одржано је 1 предавање за 50 посетилаца. Спроведене су 645 индивидуалних и 2 групне здравствено васпитне активности. Организоване су 2 јавне манифестације, у холу дома здравља (организациона јединица „Лиман“) и на платоу код Српског народног позоришта где су посетиоцима мерени ТА, ТВ и ТМ, индекс телесне масе (ИТМ), шећер из капи крви, ЕКГ мониторинг и пружени савети о правилној исхрани и здравом стилу живота. Подељен је и здравствено васпитни материјал (2500 примерака агитки). На јавним манифестацијама укупно је присуствовало 1400 посетилаца. Организоване су 4 здравствено васпитне изложбе. Остварено је 7 медијских наступа (3 ТВ, 2 Радио и 2 новинска чланка у дневним новинама): *РТВ Војводина, ТВ Канал 9, ТВ Новосадска, Радио Нови Сад, Радио 021, Блиц и Вечерње новости*. Опремљена је и интернет страница дома здравља;
- **Дом здравља Тител:** Одржан је 1 организациони састанак. Одржана су 3 предавања за 55 посетилаца. Спроведене су 23 индивидуалне здравствено васпитне активности и 1 групна. Организована је 1 здравствено васпитна изложба и подељен је здравствено васпитни материјал (30 флајера и 4 постера). Остварена су 3 медијска наступа (1 Радио и 2 новинска чланка);
- **Дом здравља Темерин:** Одржан је 1 организациони састанак. Одржано је 1 предавање за 44 посетиоца. Спроведено је 15 индивидуалних здравствено васпитних активности и 4 групне. Организоване су 2 здравствено васпитне изложбе и подељен је здравствено васпитни и промотивни материјал (170 примерака);

Табела бр. 132 Реализација активности поводом обележавања 7. априла, Светског дана здравља 2013. године у Јужнобачком округу

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	1	17		18
Предавање-број		12		12
Предавање-број учесника		334		334
Број медијских наступа (укупно)		18		18
Број наступа на ТВ		4		4
Број наступа на радију		7		7
Број писаних медија		7		7
Сајт	1	2		3
Остале активност укупно				
Индивидуални здравствено васпитни рад		1995		1995
Групни здравствено васпитни рад		23		23
Јавне манифестације	2	6		8
Процена броја учесника на јавној манифестацији	90	2150		2240
Здравствено васпитне изложбе		13		13
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре				
Број дистрибуираних лифлета	120	2900		3020
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)		55		55
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)	3	17		20

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 10. МАЈА, МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања 10. МАЈА, МЕЂУНАРОДНОГ ДАН ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ спровео следеће активности:

- Састављено је и послато обавештење за 11 домова здравља Јужнобачког округа и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад, свим предшколским установама и школама Јужнобачког округа са предлогом активности, радним и едукативним материјалом;
- Опремљена је интернет страница Института.

Обележавање кампање у Јужнобачког округу

Од укупно 12 установа ПЗЗ извештаје о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 4 дома здравља и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад.

Кратак опис активности:

- **Дом здравља Бач**

Дома здравља Бач у сарадњи са локалном заједницом организовао је вожњу бицикла под називом „Трка здравља“ на којој је учествовало око 50 учесника. Достављено је сопштење за медије свим релевантним медијским кућама које је и објављено.

- **Дом здравља Бачка Паланка**

У ОШ у Обровцу одржан је крос, на којем је учествовало око 250 деце и наставника. Здравствени радници су присуствовали овој манифестацији где су пре и после говорили о значају физичке активности. У ОШ у Бачкој Паланци, на фудбалском терену, одржан јавни час физичког васпитања и вожња бициклом „У служби здравља“ где је било присутно око 300 деце свих разреда. Подељено је 70 лифлета о физичкој активности. Локални медији су сликом и речју информисали јавност о овом догађају, остварено је и 1 гостовање на локалном радију. Сви локални медији су обавештени о Међународном дану физичке активности

- **Дом здравља Жабал**

Организована је јавна манифестација у двористу ОШ „Милош Црњански“ за децу свих разреда која је подразумевала јавни час физичког васпитања. Урађено је 105 превентивних прегледа и одржано 5 предавања.

- **Дом здравља Нови Сад**

Центар за превентивне здравствене услуге Дома здравља и саветовалиште за младе спровели су следеће активности:

- Организовано је 2 предавања о значају физичке активности за здравље на којем је било присутно око 60 слушалаца.
- Саветовалиште за млад је у ОШ „22. август“ у Буковцу организовало предавање на тему „Значај физичке активности у очувању здравља и превенцији болести“ на којем је било присутно око 250 деце. После предавања дељен је здравствено промотивни материјал о значају физичке активности.
- У просторијама Саветовалиште за младе организована је и постављена здравствено васпитна изложба посвећена Међународном дану физичке активности.
- Опремљена је интернет страница Дома здравља.

- **Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад**

Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад је уз подршку Градске управе за здравство, Покрајинског секретаријата за спорт и омладину и Института за јавно здравље Војводине, и у сарадњи са разним спортско-рекреативним центрима и клубовима организовао јавну манифестацију на простору испред студентских домова „С. Бајић“ и „В. Влаховић“. На манифестацији је учествовало око 100 учесника који су демонстрирали разне облике вежби и приказали своје спортске дисциплине присутним посетиоцима којих је било око 250. Посетиоци су могли да учествују у мини такмичењу из стоног тениса и да провере своје вредности БМИ, проценат масног ткива, степен кондиције и крвни притисак. Фолклорни ансамбли су представили традиционалне игре са ових подручја, Креативни и орјентални плесови такође су допринели одличном расположењу и здрављу.

Табела бр. 133 Реализација активности поводом обележавања 10. маја,
Међународног дана физичке активности

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	2	6		8
Предавање-број		11		11
Предавање-број учесника		930		930
Број медијских наступа (укупно)				
Број наступа на ТВ		1		1
Број наступа на радију		4		4
Број писаних медија		2		2
Сајт	1	1		2
Остале активност укупно	12			12
Превентивни прегледи		110		110
Индивидуални здравствено васпитни рад				
Групни здравствено васпитни рад		1		1
Јавне манифестације		5		5
Процена броја учесника на јавној манифестацији		1629		1629
Здравствено васпитне изложбе		3		3
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре				
Број дистрибуираних лифлета		70		70
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)				
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)	1	3		4

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ НЕДЕЉЕ ЗДРАВИХ УСТА И ЗУБА

Институт за јавно здравље Војводине је на подручју Града Новог Сада обележио „Светску недељу здравих зуба“ од 25. до 31. марта 2013. године у сарадњи са Црвеним крстом Новог Сада, Клиником за стоматологију Нови Сад, Домом здравља „Нови Сад“, Клубом студената стоматологије, Предшколском установом „Радосно детињство“, Медицинском школом „7 април“ Нови Сад, Музејом Града Новог Сада, Музејом Војводине и Покрајинским заводом за заштиту природе, као и мрежом основних школа у Новом Саду. Активности су спроведене под слоганом „Зубиће опери па утони у сан, и ово понављај баш сваки дан“.

Обзиром да наши партнери спроводе кампању по календару СЗО у марту, на територији Града Новог Сада активности су реализоване у марту и почетком априла, а на територији Јужнобачког округа активности су спроведене од 13. до 19. маја 2013. године.

АКТИВНОСТИ ИНСТИТУТА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ У НОВОМ САДУ

- Одржани су **организациони састанци** (4) са партнерима у спровођењу активности: Црвеним крстом Новог Сада, Клубом студената стоматологије, Клиником за стоматологију Војводине, Домом здравља „Нови Сад“, Предшколском установом „Радосно детињство“ Нови Сад, Медицинском школом „7 април“ Нови Сад, Музејом Града Новог Сада, Музејом Војводине и Покрајинским заводом за заштиту природе, на којима су договорени садржај и динамика активности партнера, садржај и динамика едукације предшколске и школске деце у Новом Саду и садржај едукативних материјала.
- Припремљено је **штампано здравствено-васпитно средство, радни листови**, у електронској форми намењено деци узраста 6 до 10 година. Приказ средства је постављен на интернет страни Института, а по једна штампана верзија достављена свим школама и вртићима са територије Града Новог Сада.
- Одржана је **едукација едукатора** за вођење креативне радионице са децом млађег основношколског узраста о оралном здрављу за 31 ученика Медицинске школе „7. април“ Нови Сад.
- Свим основним школама и ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад поред **обавештења о кампањи и штампаног средства** достављен је позив за организовање вршњачке едукације од стране ученика Средње медицинске школе „7. април“ Нови Сад.
- Обучени едукатори одржали су **67 креативних радионица** уз демонстрацију правилног прања зуба деци нижих разреда 20 основних школа у Новом Саду. Едукацијама је укупно обухваћено 1560 деце.
- Компанија *Colgate-Palmolive-Adria* је донирала 500 комплета, четкица за зубе и паста за зубе, који су подељени деци током кампање.
- Чланови Клуба студената стоматологије организовали су **креативне радионице** посвећене оралној хигијени у 8 вртића ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад у сарадњи са здравственим радницима Службе за превентивну здравствену заштиту ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад. Радионицама је обухваћено око 1.000 малишана.
- Чланови Клуба студената стоматологије извели су **едукативну позоришну представу** под називом „Зубић вила и шумске животиње“ 26. марта 2013. године у Позоришту младих у Новом Саду, посвећену промоцији оралног здравља и његовом утицају на квалитет живота и едукацију о оралној хигијени. Едукативној представи присуствовало је 85 деце предшколског узраста.
- Музеј Града Новог Сада, Музеј Војводине и Покрајински завод за заштиту природе организовали су **радионице** под називом „**Зубић вила и Милија је посетила**“, за ученике нижих разреда новосадских основних школа, у сарадњи са Клубом студената стоматологије Медицинског факултета у Новом Саду. Радионице су посетили ученици следећих новосадских основних школа: ОШ „Жарко Зрењанин“, ОШ „Ђура Даничић“, ОШ „Соња Маринковић“, као и предшколци из вртића „Весели патуљци“ из Руменке.
- **Медијска промоција кампање**
  - На *web-site* Института за јавно здравље Војводине постављен је едукативни материјал о оралној хигијени и креативне радионице за рад са децом.
  - Свим релевантним медијима достављено је обавештење о кампањи, епидемиолошки подаци о болестима уста и зуба за подручје Новог Сада и Јужнобачког округа и информације о значају оралне хигијене и стоматолошких прегледа.
  - Заједничка конференција за медије одржана је 22. марта 2013. године у просторијама Црвеног крста Новог Сада, на којој су партнери у спровођењу кампање представили активности: Црвени крст, Клиника за стоматологију,

Клуб студената стоматологије, Дом здравља Нови Сад, ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад, Медицинска школа „7. април“ Нови Сад, Институт за јавно здравље Војводине и Градска управа за здравство Града Новог Сада. Конференцији присуствовао члан Градског већа задужен за здравство - прим. др Петар Новаковић и начелница Градске управе за здравство Града Новог Сада - др Мила Уверић-Радовић. Са конференције известили *Новосадска ТВ* и дневни лист *Дневник*.

- Све активности током „Недеље здравих зуба“ најављене су путем обавештења за медије.

АКТИВНОСТИ ИНСТИТУТА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ

- Свим домовима здравља Јужнобачког округа достављено је обавештење о кампањи са предлогом активности за обележавање, као и обавештење о Симпозијуму стоматологије.
- Свим основним школама (88 школа) и 11 предшколских установа Јужнобачког округа послато је обавештење о кампањи уз предлог активности, едукативни материјал о оралном здрављу, креативне радионице за рад са децом и обавештење о ликовном и литерарном конкурс.
- На интернет страни Института постављена је презентација о кампањи.

АКТИВНОСТИ ПОВОДОМ XXIII НЕДЕЉЕ ЗДРАВЉА УСТА И ЗУБА У УСТАНОВАМА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА

Од укупно 12 установа примарне здравствене заштите у планираном року извештај је доставило 8 домова здравља.

Дом здравља Бач

- Служба стоматолошке здравствене заштите одржала је креативну радионицу з вртићу којој је присуствовало 30 деце. На радионици су деца на моделу вилица демонстрирали правилно прање зуба, а затим одиграли како изгледа преглед код стоматолога.

Дом здравља Бачки Петровац

- Служба стоматолошке здравствене заштите организовала је превентивне прегледе за 232 деце.

Дом здравља Бачка Паланка

- У обележавању „Недеље здравља уста и зуба“ учествовале су све основне школе на територији општине Бачка Паланка (11), Предшколска установа „Младост“ и приватни вртић „Различак“. Носилац активности била је Стоматолошка служба Дома здравља „Др Младен Стојановић“ Бачка Паланка који је и донирао награде за најуспешније ликовне и литерарне радове (четкице, пасте за зубе, Флуорогал раствор). Све школе и вртићи су учествовали на конкурс за ликовне и литерарне радове. У холу ОШ „Вук Караџић“ одржана је изложба ликовних и литерарних радова деце до IV разреда на тему „Здрави зуби за здрав живот“. У холу ове школе постављен је видео бим са филмом о здравој исхрани и правилном одржавању оралне хигијене (рад школског стоматолога) који је видело око 260 ђака школе.
- У свим вртићима и основним школама, за децу до IV разреда и њиховим родитељима, одржана су предавања, као и животне демонстрације у малим групама о правилној исхрани и обучавање правилне технике прања зуба. Активностима је обухваћено 760 ученика.

- У свим стоматолошким ординацијама у Дому здравља Бачка Паланка (8), поред стоматолошких прегледа (250) урађено је и заливање фисура и флуор профилакса (80).
- Јавна манифестација је одржана на платоу у центру Бачке Паланке, уз слоган „Здрави зуби за здрав живот“. Манифестацију су заједнички организовали Стоматолошка служба Дома здравља Бачка Паланка, ПУ „Младост“, приватни вртић „Различак“ уз помоћ Патронажне службе дома здравља, активиста Општинске организације Црвеног крста и АД „Подунавље“ Бачка Паланка као донатор (јабуке и сокићи без шећера). Рецитаторски и драмски програм су приредила деца предшколског узраста са васпитачима. На манифестацији су изложени ликовни радови, а троје најбољих су и награђени. Учествовало је укупно 200 особа, деце – учесника и родитеља и грађана. Сви локални медији су медијски подржали манифестацију, најављивали је неколико пута, присуствовали и известили јавност сликом и речју о овој манифестацији и њеном значају.
- Стоматолог и специјалиста ортопедије вилица гостовали су у локалним медијима (ТВ и Радио БАП и Радио Тавор) промовишући значај очувања и унапређења здравља уста и зуба. Остварено је 8 медијских активности.
- Све активности су спроведене са укупно 15 партнера. Најуспешније установе на општини су ПУ „Младост“ и ОШ „Вука Караџић“ Бачка Паланка, а појединац Зоран Гашић из АД „Подунавље“ Бачка Паланка.

Дом здравља Бечеј

- Служба стоматолошке заштите организовала је 35 предавања и 140 групних облика рада којима је присуствовало 1200 ученика. Укупно 425 деце је превентивно прегледано, спроведено је 119 индивидуалних здравствено-васпитних саветовања. Постављено је укупно 6 здравствено-васпитних изложби.

Дом здравља Жабаљ

- Служба стоматолошке здравствене заштите активности је реализовала у сарадњи са четири основне школе и предшколском установом. Организована су предавања (укупно 74) за укупно 1650 деце предшколског и школског узраста. Реализовано је једно гостовање на радију. Постављене су 4 здравствено-васпитне изложбе. Спроведен је наградни конкурс за ликовне радове и постављена изложба у општинском Универзитету. За најуспешније ауторе обезбеђене су награде.

Дом здравља Нови Сад

Носилац активности била је Служба стоматолошке здравствене заштите, а активности су спроведене и током марта (Светска недеља здравих зуба) и у оквиру XXIII Недеље здравља уста и зуба. Активности:

- Стоматолози су самостално или са студентима Стоматолошког факултета обилазили вртиће ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад, где су са децом спровели креативне радионице посвећене оралном здрављу. У већини вртића израђени су ликовни радови на тему здравља зуба, и они су изложени у чекаоницама амбуланти.
- У сарадњи са Центром за превентивне здравствене услуге Дома здравља „Нови Сад“ и Медицинском школом „7. април“ Нови Сад организована је здравствено-промотивна акција 27. марта 2013. године у Тржном центру „Меркатор“. Посетиоцима манифестације су дељени флајери о превентивној стоматолошкој заштити деце и жена у вези са трудноћом. Старији суграђани су могли да провере ниво шећера у крви и измере крвни притисак.
- Током априла и маја организоване су за децу из ПУ „Радосно детињство“ Нови Сад посете стоматолошким амбулантама. Циљ ових посета је едукација деце о важности редовног одласка код стоматолога, упознавање са инструментима и материјалима у ординацији, могућност информисања о начину лечења зуба, као и ослобађање од страха. Деца су имала прилику да опипају огледалца, сонде,

пинцете, кљешта за вађење зуба, разне тубице са материјалима, четкице, ватеролнице, тампончиће и друго, као и да постављају питања. Фотодокументација у прилогу.

- Укупним активностима Службе стоматолошке здравствене заштите било је обухваћено 7000 деце.
- Медијске активности:
  - са јавне манифестације известила *Новосадска ТВ*,
  - остварено гостовање у емисији „Разгледнице“ *РТ Војводине*,
  - остварено гостовање у емисији „Јутарњи програм“ *Новосадске ТВ*,
  - опремљена интернет страна Дома здравља.

Дом здравља Србобран

- Поводом „Недеље здравља уста и зуба“ Стоматолошка служба дома здравља је одржала 5 организационих састанака, остварене су 2 медијске активности, 65 деце је превентивно прегледано, спроведено 55 индивидуалних саветовања, постављено је 5 здравствено-васпитних изложби у основним школама. Активности су спроведене у партнерству са 6 установа/организација.
- Свим основним и вртићима са територије општине Србобран достављено је обавештење о кампањи као и радна свеска коју је припремио Институт за јавно здравље Војводине.

Дом здравља Тител

- Служба стоматолошке здравствене заштите у пратнерству са ОШ „Светозар Милетић“ Тител и предузећем „*NeoYuDent*“ организовала је предавање о значају оралне хигијене и значају правилне исхране за здравље зуба. Предавању је присуствовало 158 деце. Након предавања деца су погледала дугометражни цртани филм. Спроведен је наградни конкурс за ликовне радове на тему „Здрави зуби за здрав живот“, а најуспешнији аутори су похваљени. У оквиру „Недеље здравља уста и зуба“ организован је укупно 21 групни здравствено-васпитни рад, постављена је здравствено-васпитна изложба, а индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено је 170 деце.

Табела бр. 134 Реализација активности поводом обележавања XXIII НЕДЕЉЕ
ЗДРАВЉА УСТА И ЗУБА

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТ И/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	4	38		42
Предавање-број	68	136		204
Предавање-број учесника	1581	3798		5379
Број медијских наступа (укупно)	3	15		18
Број наступа на ТВ	1	5		6
Број наступа на радију		5		5
Број писаних медија	1	3		4
Сајт	1	2		3
Остале активност укупно		10		10
Превентивни прегледи у стоматолошкој служби укупно		972		972
Индивидуални здравствено васпитни рад		7946		7946
Групни здравствено васпитни рад	43	69		112
Јавне манифестације	1	2		3
Процена броја учесника на јавној манифестацији	85	400		485
Здравствено васпитне изложбе	2	88		90
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре	1			1
Број дистрибуираних постера				
Број дистрибуираних лифлета		400		400
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)	500 ком радни листови 500 четкица			1000
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)	9	34		
Именовати најуспешнију (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета) у обележавању	Црвени крст Новог Сада а			
Именовати најуспешнијег појединца (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета) у обележавању	Драган Лазић, самостални референт у Црвеном крсту Новог Сада			

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 31. МАЈА, СВЕТСКОГ ДАНА БЕЗ ДУВАНСКОГ ДИМА

Институт за јавно здравље Војводине у оквиру обележавања 31. маја, „Светског дана без дуванског дима“ спровео је следеће активности:

- Израђен је акциони план за обележавање 31. маја, Светског дана без дуванског дима;
- Израђена су обавештења са предлогом активности и радним материјалом за све установе Јужнобачког округа ;
- Дистрибуиран је здравствено-васпитни и промотивни материјал добијен од Института за јавно здравље Србије „Др М. Ј. Батут“ установама примарне здравствене заштите Јужнобачког округа: 150 плаката „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 270 флајера „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 120 мајица са штампом „Светски дан без дуванског дима – 100% без дуванског дима“, 190 крпица за брисање наочара и 30 балона са штампом „31. мај, Светски дан без дуванског дима“;
  - Организована је јавна манифестација у Институту за јавно здравље Војводине (75 учесника);
- Медијска промоција:
  - најава кампање на редовној конференцији за медије ИЗЈЗВ 15.05.2013. г. (присутни: „Радио 021“, „Новосадска ТВ“, „Канал 9“, дневни лист „Дневник“) и на интернет страници ИЗЈЗВ;

Кампања у установама примарне здравствене заштите са територије Јужнобачког округа

Од укупно 12 установа примарне здравствене заштите извештаје о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 10 домова здравља (Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Бечеј, Беочин, Жабал, Нови Сад, Врбас, Темерин и Тител). Кратак опис активности:

• Дом здравља „Бач“

Одржан је 1 организациони састанак, 1 радионица за децу (групни здравствено-васпитни рад), постављена 1 здравствено-васпитна изложба и дистрибуирано 30 едукативних материјала (брошуре „Помозимо деци да остану непушачи“). Остварено је 1 гостовање на радију. У активности је био укључен 1 партнер – ПУ „Колибри“.

• Дом здравља „Бачка Паланка“

Одржана су 2 организациона састанка, 6 предавања (145 деце из основних школа и 60 одраслих), 2 радионице (групни здравствено-васпитни рад), постављене 3 здравствено-васпитне изложбе, и дистрибуирано 130 примерака едукативног материјала (20 постера „Одвикавање од пушења“, 60 брошура „Помозимо деци да остану непушачи“ и 50 летака „Exit“). Обавештење за медије је достављено у: 1 ТВ станицу, 3 радио станице и 2 дневних новина. У активности је било укључено 6 партнера (5 основних школа и удружење грађана „Живот и здравље“ – у коме су 2 пацијента прошла програм одвикавања „7 корака до здравља“).

• Дом здравља „Бачки Петровац“

Одржан је 1 организациони састанак, 1 радионица (групни здравствено-васпитни рад), организована је 1 јавна манифестација (50 учесника) и постављене су 3 здравствено-васпитне изложбе. Остварено је 1 гостовање на радију. У активности је био укључен 1 партнер – ПУ „Колибри“. У активности је било укључено 3 партнера.

• Дом здравља „Беочин“

Одржана су 2 организациона састанка, 5 предавања (473 учесника), 20 радионица (групни здравствено-васпитни рад), постављене 2 здравствено-васпитне изложбе (у ДЗ „Беочин“ и основној школи у Беочину – 50 ликовних радова ученика 5. и 8. разреда) и дистрибуирано 83 примерка едукативних и промотивних материјала (20

постера „Одвикавање од пушења“, 60 брошура „Помозимо деци да остану непушачи“ и 3 промотивна средства).

- **Дом здравља „Врбас“**

Одржан је 1 организациони састанак и остварена су 2 ТВ прилога, 1 радијски прилог и 1 прилог у дневним новинама.

- **Дом здравља „Бечеј“**

Одржано је 11 предавања (119 учесника), 12 радионица (групни здравствено-васпитни рад), а индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено је 45 особа. У активности је било укључено 3 партнера.

- **Дом здравља „Жабал“**

Одржан је 1 организациони састанак, 9 предавања (209 учесника; теме: штетности дувана, забрана рекламирања дуванских производа), 2 радионице (групни здравствено-васпитни рад), индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено је 12 особа, дистрибуирано је 65 едукативних материјала (15 постера „Одвикавање од пушења“, 50 брошура „Помозимо деци да остану непушачи“) и опремљена је интернет страница Дома здравља „Жабал“. У активности је било укључено 7 партнера (1 предшколска установа, 1 основна школа, 1 средња школа, удружење жена, удружење пензионера, пошта и месна зајеница).

- **Дом здравља „Нови Сад“**

Одржано је 5 предавања са обухватом 145 одраслих и 1 група за одвикавање од пушења (5 полазника, који су прошли и превентивне прегледе).

- **Дом здравља „Тител“**

Одржан је 1 организациони састанак, 5 предавања, 2 радионице (групни здравствено-васпитни рад), индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено је 12 особа, организована је 1 јавна манифестација (75 учесника) и дистрибуирано је 250 едукативних материјала (плаката и брошура). У активности је била укључена као партнер локална заједница.

- **Дом здравља Темерин**

Одржан је 1 организациони састанак, 3 предавања (45 учесника), 2 радионице (групни здравствено-васпитни рад), индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено је 58 особа, организована је 1 конференција за медије (са 1 прилогом на радију и 2 у дневним новинама) и дистрибуирано је 34 примерка едукативног материјала (3 плаката, 30 лифлета и 1 пано). У активности је било укључено 5 партнера.

одраслих. Достављено је обавештење за медије за 1 радио станицу. Касно је допремљена мала количина здравствено-васпитног материјала.

- **Дом здравља Жабал**

Одржана су 24 предавања са обухватом 642 деце и 10 одраслих на тему: „Пушење и болести које настају као последица пушења“, у основним школама у Чуругу, Ђурђеви, Госпођинцима и Жабљу. Подељено је 31 примерак здравствено-васпитног материјала у Служби опште медицине и АТД-у. ДЗ „Жабал“..

Табела бр. 135 Активности поводом Светског дана без дуванског дима 2013. године у установама ПЗЗ Јужнобачког округа (без ИЗЈЗВ)

АКТИВНОСТИ	Број	Обухват	Место одржавања
Предавања	40	1201 (од тога 145 деце)	5 ДЗ, 2 ОШ; 1 СШ и 1 ПУ
Групни здравствено-васпитни рад (креативне радионице)	42	-	7 ДЗ, 2 ОШ
Индивидуални здравствено-васпитни рад	5	332	5 ДЗ
Јавне манифестације	2	100	2 ДЗ
Подела здр-васп. материјала	552	-	6 ДЗ
Здравствено-васпитне изложбе	14	-	5 ДЗ, 1 ОШ
Групе за одвикавање од пушења	2	7	Удружење „Живот и здравље“
Остало (превентивни прегледи и др.)	2	5	2ДЗ

Медијска промоција:

МЕДИЈИ	Достављена обавештења
Број наступа на ТВ	4
Броја наступа на радију	7
Број писаних медија	5
Сајт	1
Конференције за новинаре	1

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 26. ЈУНА МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ПРОТИВ ЗЛОУПОТРЕБЕ И КРИЈУМЧАРЕЊА ДРОГЕ

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања 26. ЈУНА, МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА ПРОТИВ ЗЛОУПОТРЕБЕ И КРИЈУМЧАРЕЊА ДРОГЕ спровео следеће активности:

- Одржан је организациони састанак Центра за промоцију здравља Института за јавно здравље Војводине на којем су договорене активности;
- Припремљено је обавештење за 11 домова здравља Јужнобачког округа и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад са предлогом активности;
- Опремљена је интернет страница Института информативним текстом на тему овогодишње кампање;
- Организовано је учешће на “Baby EXIT” фестивалу 8. јуна 2013. године на којем су спроведене следеће активности: подељене су налепнице „Супстанцу на дистанцу“ и постављена је изложба плаката „Супстанцу на дистанцу“ (за ученике узраста 13-18 година) и 5 едукативних интерактивних паноа на тему превенције пушења за ученике узраста 7-10 година (са демонстрацијом радионица). Фестивалу је присуствовало око 500 посетилаца;
- Израђен је план поделе едукативног материјала достављеног од стране ИЗЈЗС „Др М. Ј. Батут“ (агитке „Шта треба да знаш о дрогама“);
- Доц. др Снежана Укропина присуствовала је као консултант на 2 пробе едукативне представе „700 пута не“ на тему примарне превенције злоупотребе дрога (пројекат удружења грађана *Chill-out*, под покровитељством ГУ за здравство Града Н. Сада);

- Доц. др Снежана Укропина учествовала је на XII и XIII седници Комисије за борбу против дрога Града Новог Сада (13. и 25. јуна 2013. године).

Табела бр. 136 Реализација активности поводом обележавања „Међународног дана борбе против злоупотребе и кријумчарења дроге“

АКТИВНОСТИ		ИНСТИТУТ/ ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	ОСТАЛЕ ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1		2	3	4	5
Организациони састанак		1			1
Број медијских наступа	на ТВ-у				
	на радију				
	у штампи				
	укупно				
Сајт (број информација/прилога објављених на сајту)		1			1
Остале активности (број) *					
Предавање - број					
Предавање - број учесника					
Групни здравствено васпитни рад (радионице)					
Групни здравствено васпитни рад - број обухваћених лица					
Јавне манифестације (број)		2			2
Врсте јавних манифестација (улични перформанси, базари здравља, акције у тржним центрима, квиз такмичења, спортска такмичења, конкурси за јабољи филм, видео, билборд...)**					
Процена броја учесника на јавној манифестацији		600			600
Здравствено васпитне изложбе		1			1
Трибине, округли сто					
Конференције за новинаре					
Број дистрибуираних промотивних и едукативних материјала	Постер				
	Лифлет				
	Приручник/ брошура				
	Остало (навести врсте)				
Број партнера укључених у активности	Локална заједница				
	Предшколска установа				
	Основна школа				
	Средња школа				
	Црвени крст				
	НВО/Удружење грађана	2			2
	Канцеларија за младе Остало (навести)				

Именовати најуспешнијег партнера (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета) у обележавању уз образложење активности	
Именовати најуспешнијег појединца (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета) у обележавању уз образложење активности	

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 10. СЕПТЕМБРА, СВЕТСКОГ ДАНА ПРЕВЕНЦИЈЕ САМОУБИСТВА

Институт за јавно здравље Војводине у оквиру обележавања 10. септембра, „Светског дана превенције самоубиства“, спровео је следеће активности:

- Интернет страница Института за јавно здравље Војводине опремљена је информацијама о превенцији и стопи самоубиства као и комплексности овог феномена у свету и Војводини;
- Медијска промоција кампање:
- Гостовање у емисији „Разгледнице“ РТВ „Војводине“ у трајању од 7 минута, поводом обележавања 10. септембра, Светског дана превенције самоубиства;

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ 29. СЕПТЕМБРА, СВЕТСКОГ ДАНА СРЦА

Институт за јавно здравље Војводине организовао је обележавање 29. септембра, „Светског дана срца“ под слоганом „**Крени путем здравог срца**“, који се одржава под координацијом Светске Федерације за Срце (*World Heart Federation*).

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања 29. септембра, „Светског дана срца“ спровео следеће активности:

- Припремљено је обавештење за све домове здравља Јужнобачког округа са предлогом активности и пропратним едукативним материјалом;
- Интернет страница Института за јавно здравље Војводине опремљена је информацијама о факторима ризика као и препорукама за спречавање настанка болести срца и крвних судова у свим популационим групама;
- Саопштење за медије је припремљено и дистрибуирано свим електронским и штампаним медијима;
- Медијска промоција кампање:
  - редовна конференција за новинаре Института за јавно здравље Војводине одржана је 18. септембра 2013. године. Са конференције су извештавали: 1 ТВ станица (*ТВ Канал 9*) и 1 Радио станица (*Радио 021*).

Кампања у установама примарне здравствене заштите са територије Јужнобачког округа

Од укупно 12 установа примарне здравствене заштите извештај о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 8 домова здравља.

- **Дом здравља Беочин:** Запослени у дому здравља организовали су предавање на којем су присуствовала 52 учесника и 13 индивидуалних здравствено-васпитних активности. Организовали су јавну манифестацију „Базар здравља“ под слоганом „Твоје срце у твојој руци“ на којој је присуствовало 150 учесника током које је подељен здравствено васпитни материјал. Одржане су и 4 здравствено-васпитне изложбе. Остварена су 2 медијска наступа, 1 на ТВ и 1 на радију у оквиру конференције за медије. Партнери: локална заједница, предшколска установа, основна школа, НВО и Канцеларија за младе.
- **Дом здравља Жабаљ:** Поливалентна патронажна служба дома здравља организовала је 40 индивидуалних здравствено васпитних активности и једну групну здравствено-васпитну активност којом је обухваћено 28 учесника. Организоване су 4 јавне манифестације (Жабаљ, Чуруг, Ђурђево и Госпођинци) под називом „Базар здравља“, на којима су пружани стручни савети о правилној исхрани, подељен здравствено васпитни материјал, мерен шећер у крви и пулсни оксимоетар. Партнери: локална заједница, предшколска установа, основна школа, Удружење жена „Олорија“ и Удружење пензионера. Опремљена је интернет страница локалне самоуправе са два садржаја на тему Светског дана срца.
- **Дом здравља Врбас:** Запослени у дому здравља организовали су 3 јавне манифестације под називом „Базар здравља“ којима је обухваћено 317 учесника. Током јавне манифестације подељено је 250 лифлета. Остварена су 2 медијска наступа на радију.
- **Дом здравља Тител:** Поводом Светског дана срца, запослени у дому здравља организовали су предавање којем је присуствовало 79 учесника и једну групну здравствено-васпитну активност којом је обухваћено 6 учесника. Организовали су јавну манифестацију на којој је присуствовало 100 учесника и 1 здравствено васпитну изложбу. Свим посетиоцима подељен је здравствено-васпитни материјал (4 постера, 25 брошура, 100 флајера) као и кратки анкетни упитник да попуне.
- **Дом здравља Бачки Петровац:** Одржан је 1 организациони састанак. Запослени у дому здравља спровели су 5 индивидуалних здравствено васпитних активности. Опремљена је интернет страница дома здравља.
- **Дом здравља Бач:** Запослени у дому здравља спровели су 60 индивидуалних здравствено-васпитних активности. Остварен је 1 медијски наступ на радију. Партнери: Црвени крст.
- **Дом здравља Бачка Паланка:** Поводом Светског дана срца организовано је 10 предавања којима је обухваћено 225 учесника (170 деце и 55 одраслих). Индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено 280 становника различитих популационих група док је 1 групном здравствено васпитном активности обухваћено 35 становника. Организована је 1 јавна манифестација и 5 здравствено-васпитних изложби. Организована је јавна манифестација „Базар здравља“ на којој је присуствовало 250 учесника. Током манифестације мерена је ТТ, ТВ, БМИ, ниво шећера у крви и подељено 300 флајера „Ти си моје срце“ као и јабуке као симбол превилне исхране. Остварено је укупно 6 медијских наступа: 1 на ТВ, 3 на радију и 2 у штампаним медијима. Партнери: ПУ „Младост“ Бачка Паланка, ОШ „Свети Сава“ и Црвени крст „Бачка Паланка“.
- **Дом здравља Бечеј:** Поводом Светског дана срца организовано је 9 предавања којима је обухваћено 144 учесника. Индивидуалним здравствено-васпитним радом обухваћено 434 становника док је кроз 8 групних здравствено васпитних активности обухваћено 78 становника. Организоване су 4 здравствено-васпитне изложбе.

Табела бр. 137 Реализација активности поводом обележавања Светског дана срца, 29. септембра 2013. године

АКТИВНОСТИ		ИНСТИТУТ/ ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	УКУПНО
1		2	3	4
Организациони састанак		1	15	16
Број медијских наступа	на ТВ-у	1	2	3
	на радију	1	7	8
	у штампи		2	2
	укупно	2	11	13
Сајт (број информација/прилога објављених на сајту)		1	3	4
Остале активности (број) *				
Предавање – укупан број предавања			21	21
Предавање - број учесника			540	540
Индивидуални здравствено васпитни рад - саветовање			865	865
Групни здравствено васпитни рад (број радионица)			10	10
Групни здравствено васпитни рад - број обухваћених лица			147	147
Јавне манифестације (број)			10	10
Врсте јавних манифестација (улични перформанси, базари здравља, акције у тржним центрима, квиз такмичења, спортска такмичења, конкурси за најбољи филм, видео, билборд. и друго..)			Базари здравља	
Процена броја учесника на јавној манифестацији			817	817
Здравствено васпитне изложбе			14	14
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре		1	1	1
Број дистрибуираних промотивних и едукативних материјала	Постер			
	Лифлет		610	610
	Приручник/ брошура		25	25
	Остало (навести врсте)		100 флајера	100
Број партнера укључених у активности	Локална заједница		3	3
	Предшколска установа		3	3
	Основна школа		4	4
	Средња школа		2	2
	Црвени крст		2	2
	НВО/Удружење грађана		3	3
	Канцеларија за младе		1	1
	Остало (навести)		Општа болница Врбас две фармацеутске куће	
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета) у обележавању уз образложење активности				

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ СВЕТСКЕ НЕДЕЉЕ ПОДРШКЕ ДОЈЕЊУ

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања *Недеље промоције дојења 2013. године* спровео следеће активности:

- Одржана су 2 организациона састанка са партнерима у спровођењу кампање: Домом здравља „Нови Сад“, Клиником за гинекологију и акушерство Клиничког центра Војводине и представницима Градске управе за здравство Града Новог Сада. Постигнут је договор око организације заједничке конференције за медије и едукације здравствених радника;
- Састављено је обавештење за 11 домова здравља Јужнобачког округа и Завод за здравствену заштиту студената Нови Сад са предлогом активности за спровођење кампање и теоријским прилогом;
- Спроведен је наградни конкурс за ликовне и литерарне радове на тему „Подршка дојењу = ближи мајка“:
  - састављено је обавештење о кампањи и наградном конкурс у достављено свим основним школама (88) и предшколским установама (11) са територије Јужнобачког округа;
  - на конкурс је пристигло укупно 264 рада (249 ликовних и 15 литерарних) из 15 основних школа и 10 вртића са територије Јужнобачког округа. Стручна комисија Института за јавно здравље Војводине одабрала је најуспешније радове и проследила их на такмичење на републичком нивоу;
- На редовној конференцији за медије која је одржана 18. септембра 2013. године најављена је кампања и упозната јавност са конкурсом за ликовне и литерарне радове. Известили: *ТВ Канал 9, Радио Нови Сад и Радио 021*;
- Одржана је заједничка конференција за медије 30.09.2013. године у Свечаној сали Градске куће. На конференцији су учествовали и о значају дојења и начинима пружања подршке дојењу становницама Новог Сада говорили представници Клинике за гинекологију и акушерство Клиничког центра Војводине (управник Клинике др Драган Стајић, начелница Центра за неонатологију др Љиљана Добрић, др Наташа Сташук и главна сестра Клинике Јелена Доведан), Дома здравља “Нови Сад” (начелница Службе за здравствену заштиту деце др Бранислава Станимиров и начелница Патронажне службе Кристина Недељковић), Института за јавно здравље Војводине (начелница Центра за промоцију здравља доц. др Оља Нићифоровић Шурковић), члан Градског већа задужен за здравство проф. др Золтан Хорват и начелница Градске управе за здравство Града Новог Сада мр сци. мед. Мила Уверић Радовић. Са конференције известили *Новосадска ТВ* и дневни лист *Дневник*;
- У Свечаној сали Градске куће постављена је изложба радова пристиглих на конкурс “Подршка дојењу = подршка мајкама које доје”, а ауторима најуспешнијих радова (укупно 13) додељене су награде. Награде је доделио члан Градског већа задужен за здравство Града Новог Сада проф. др Золтан Хорват. Манифестацији је присуствовало око 70 особа (добитници награда, њихови едукатори и родитељи). Фотодокументација у прилогу;
- Одржан је едукативни семинар - курс I категорије „Значај и промоција дојења“ 26. септембра 2013. године у просторијама Института уз учешће 36 лекара. Курс је акредитован одлуком Здравственог савета Србије број 153-02-3136/2013-01 од 16.09.2013. године, евиденциони број А-1-2166/13 у Збирној табели Лекарске коморе Србије и намењен је лекарима. На едукацији су презентоване следеће теме:
  - Значај дојења за мајку и одојче
  - Правилна исхрана и физичка активност у трудноћи и дојењу
  - Значај уноса течности током трудноће и дојења
  - Превенција и контрола инфекција у периоду дојења
  - Поступци и стања која могу да угрозе дојење
  - Здравствено-васпитна кампања „Недеља промоције дојења“
  - Упознавање са „Међународним кодексом за маркетинг млечних формула“

- Радионица: Знаци ситог одојчета
- Радионица: Индивидуално саветовање
- Одржан је едукативни семинар – курс I категорије „Улога медицинске сестре у промоцији дојења“ 2. октобра 2013. године у просторијама Института уз учешће 83 медицинске сестре-техничара. Курс је акредитован одлуком Здравственог савета Србије број 153-02-3136/2013-01 од 16.09.2013. године, евиденциони број Д-1-1520/13 у Збирној табели Коморе медицинских сестара и здравствених техничара Србије, а намењен медицинским сестрама-техничарима. На едукацији су презентоване следеће теме:
  - Значај дојења за мајку и одојче
  - Правилна исхрана и физичка активност трудница и породилја
  - Значај уноса течности током трудноће и дојења
  - Превенција и контрола инфекција у периоду дојења
  - Чување мајчиног млека
  - Кодекс маркетинга замена за мајчино млеко
  - Здравствено-промотивна кампања „Недеља промоције дојења“
  - Улога здравствених радника у промоцији дојења
  - Радионица: Најчешће заблуде о дојењу
  - Радионица: Поступци и стања која могу да угрозе дојење
  - Радионица: Знаци ситог одојчета
  - Радионица: Индивидуално саветовање - Подршка дојењу мајци и члановима породице на терену/у саветовалишту
- Припремљено је штампано здравствено-васпитно средство, плакат “Дојење”, одштампан у тиражу од 500 примерака. Плакат је дистрибуиран установама примарне здравствене заштите са територије Јужнобачког округа, Институту за здравствену заштиту деце и омладине Војводине, Клиници за гинекологију и акушерство Клиничког центра Војводине, Апотеци “Нови Сад” и Медицинској школи “7. април” Нови Сад.

Медијска промоција кампање

- Опремљена је интернет страница Института;
- Састављено је саопштење за све релевантне медијске куће Јужнобачког округа;
- Са редовне конференције за медије Института за јавно здравље Војводине известили *ТВ Канал 9, Радио Нови Сад и Радио 021*;
- Са заједничке конференције за медије извистиле медијске куће *Новосадска ТВ* и дневни лист *Дневник*;
- Фоно изјава за *Радио Нови Сад*.

Обележавање кампање у Јужнобачком округу

Извештаје о спроведеним активностима од укупно 12 установа примарне здравствене заштите у предвиђеном року доставило 6 домова здравља.

Дом здравља Бачка Паланка

- Одржана су три организациона састанка и шест предавања за укупно 45 учесника. Са трудницама и породилјама реализовано је 45 индивидуалних и 6 групних здравствено-васпитних активности. Постављене су три здравствено-васпитне изложбе. Медијска промоција: реализован је 1 наступ на локалној ТВ станици, 2 гостовања на радио станици и достаљена 2 текста за новине.

Дом здравља Беочин

- Одржано је 5 организационих састанака и три предавања за 87 учесника. Са 45 трудница и породилја спроведен је индивидуални здравствено-васпитни рад. Спроведено је 15 групних здравствено-васпитних активности и постављене 3 изложбе. Одржана је једна јавна манифестација испред Дома културе у Беочину под слоганима “Мамино и најбоље” и “Храна, лек, љубав = мајчино млеко”. Укупно 5 партнера било је

укључено у активности. Одржана је конференција за медије и остварена су два медијска наступа, на локалној ТВ и радио станици.

Дом здравља Бечеј

- Одржана су 4 предавања за 36 учесника и спроведено 196 индивидуалних и 5 групних облика здравствено-васпитног рада. У здравственим установама постављено је укупно 10 здравствено-васпитних изложби.

Дом здравља Жабалъ

- Организован је један састанак и једно предавање за 28 трудница и породиља. Индивидуални здравствено-васпитни рад на тему важности дојења и подршке мајкама да одрже дојење спроведен је са 40 породиља. Одржана су два групна облика здравствено-васпитног рада. У диспанзеру за здравствену заштиту жена постављена је здравствено-васпитна изложба и дистрибуирано 10 плаката “Дојење”.

Дом здравља Нови Сад

- Поливалентна патронажна служба одржала је 6 организационих састанака са партнерима у спровођењу кампање (укупно пет партнера). На тему значаја дојења одржана су три предавања којима је присуствовало 79 трудница. Са 132 породиље спроведен је индивидуални здравствено-васпитни рад. Одржане су 22 радионице са трудницама. Током Недеље промоције дојења одржане су 4 јавне манифестације које је укупно посетило око 500 особа. У амбулантама дома здравља постављено је 55 здравствено-васпитних изложби. Дистрибуирано је 96 плаката и 1000 лифлета. Медијска промоција: остварено је једно гостовање на ТВ станици, а са укупно шест текстова у штампаним медијима пропраћене су активности дома здравља; остварено је учешће на заједничкој конференцији за медије и опремљена је интернет страница дома здравља.

Дом здравља Тител

- Током Недеље промоције дојења реализовано је 11 индивидуалних и 2 групне здравствено-васпитне активности. Постављене су две здравствено-васпитне изложбе.

Табела бр. 138 Реализација активности поводом Недеље промоције дојења 2013. године под слоганом „Подршка дојењу – ближи мајкама“

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВ И ЗДРАВ ЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	2	15		17
Предавање-број	2	17		19
Предавање-број учесника	119	275		394
Број медијских наступа (укупно)	7	17		24
Број наступа на ТВ	2	3		5
Број наступа на радију	3	3		6
Број писаних медија	1	8		9
Сајт	1	3		4
Остале активност укупно (навести врсту) наградни конкурс – број радова	264			264
Индивидуални здравствено васпитни рад		499		499
Групни здравствено васпитни рад		52		52
Јавне манифестације	1	5		6
Процена броја учесника на јавној манифестацији	70	700		770
Здравствено васпитне изложбе	2	74		76
Трибине, округли сто		1		1
Конференције за новинаре	2	2		4
Број дистрибуираних постера за ННД 2013.	500			500
Број дистрибуираних лифлета		1000		1000
Број дистрибуираних осталих промотивних и едукативних материјала (навести врсте)				
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)	29 (школе, вртићи, локална заједница, КЦВ)	10		39

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ОКТОБРА, МЕСЕЦА ПРАВИЛНЕ ИСХРАНЕ И 16. ОКТОБРА, СВЕТСКОГ ДАНА ХРАНЕ

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру обележавања кампање „Октобар, месец правилне исхране“ спровео активности од 16. октобра, Светског дана хране, па до 8. новембра, Европског дана правилне исхране и кувања заједно са децом (*European Day of Healthy Food and Cooking with Children*). Циљ овогодишњих активности је поред едукације о правилној исхрани, да се укаже на значај уноса довољних количина течности за здравље за све старосне категорије.

Институт за јавно здравље Војводине је у оквиру кампање спровео следеће активности:

- Одржано је 8 организационих састанка Центра за промоцију здравља и то: 2 са Центром за хигијену и хуману екологију Института за јавно здравље Војводине, 3 са партнерима у спровођењу кампање: 2 састанка са представницима Службе за превентивну здравствену заштиту ПУ “Радосно детињство” Нови Сад, тема: организовање предавања за васпитаче, завршне приредбе и демонстрације припреме оброка по принципима правилне исхране, све у оквиру кампање “Октобар, месец правилне исхране” и 1 састанак комисије за избор најуспешнијих радова пристиглих на конкурс “Шта треба да једемо, како и зашто”;
- Израђен је акциони план, припремљен радни и едукативни материјал, припремљене *Power Point* презентације за едукативне семинаре;
- Припремљено је саопштење за медије и дистрибуирано свим електронским и штампаним медијима (9 ТВ станица, 18 радио станица и 11 дневних новина) у којем су представљене активности Института у оквиру кампање.
- Свим домовима здравља Јужнобачког округа и Заводу за здравствену заштиту студената Нови Сад достављено је обавештење, радни материјал о Светском дану хране и кампањи „Октобар, месец правилне исхране“ уз предлог активности за његово обележавање;
- Организована је континуирана едукација 16.10.2013. Године под називом “Унос течности и здравље” уз присуство 80 здравствених радника из установа примарне здравствене заштите са територије Јужнобачког округа.;
- Организована је едукација просветних радника и стручних сарадника из новосадских основних школа и Предшколске установе “Радосно детињство” Нови Сад под називом “Унос течности и здравље” 28. октобра 2013. године. На семинару се говорило о значају уноса довољних количина течности током живота, врстама течности, хидрацији у физичкој активности и спорту, као и маркетингу хране и напитака намењених деци. Након предавања учесницима семинара приказана су здравствено-васпитна средства које је припремио Институт, а намењена су едукаторима за рад са децом на тему правилне исхране и значаја уноса довољних количина течности. Предавачи на семинару су били стручњаци Института за јавно здравље Војводине, специјалисти хигијене и социјалне медицине. Семинару је присуствовало 46 учесника, и то: 27 васпитача и стручних сарадника из ПУ “Радосно детињство” Нови Сад и 19 просветних радника из 7 основних школа;
- Спроведен је наградни конкурс за ликовне и литерарне радове за децу школског и предшколског узраста на тему “Шта треба да једемо, како и зашто”;
- Заседала је Комисија за одабир најуспешнијих ликовних и литерарних радова пристиглих на конкурс „Шта треба да једемо, како и зашто”. Комисија је констатовала да је на конкурс пристигло укупно 686 ликовних и литерарних радова из вртића и основних школа са територије Јужнобачког округа, и то 596 ликовних радова, од тога 254 рада из 23 вртића, 342 ликовна рада из 25 основних школа и 90 литерарних радова из 10 основних школа.
- Припремљена су штампана здравствено-васпитна средства, плакат за одрасле “Наздравите водом”, плакат намењен деци “Вода за здравље” и бојанка на тему правилне исхране намењена деци предшколског узраста;

- У сарадњи са студентима и наставницима Департмана за географију, туризам и хотелијерство Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду организоване су две демонстрације припреме obroка по принципима правилне исхране, и то 31. октобра 2013. године у вртићу “Мрвица” и 8. новембра, на Европски дан правилне исхране и кувања заједно са децом у ОШ “Коста Трифковић” у Новом Саду;
- Завршна приредба са програмом у извођењу деце из ПУ “Радосно детињство” Нови Сад, изложбом дечијих радова пристиглих на конкурс са темом “Шта треба да једемо, како и зашто” и доделом награда ауторима најуспешнијих радова, организована је 6. новембра 2013. године у Свечаној сали Градске куће у Новом Саду. Том приликом је додељено 8 групних награда за категорију предшколски узраст ликовни радови, 6 појединачних награда за категорију школски узраст ликовни радови и 3 појединачне награде за категорију литерарних радова;
- Активности Института пропратиле новинари 6 медијске кућа: *РТВ Војводине, ТВ Панонија, ТВ Новосадска, дневни лист Дневник, дневни лист Данас и Радио Нови Сад.*
- Опремљена је интернет страница Института за јавно здравље Војводине;

Активности поводом ОКТОБРА МЕСЕЦА ПРАВИЛНЕ ИСХРАНЕ у установама примарне здравствене заштите на територији Јужнобачког округа

Од укупно 12 установа ПЗЗ извештаје о спроведеним активностима у предвиђеном року доставило је 7 домова здравља. Кратак опис активности:

Дом здравља Бач

Одржане су две креативне радионице у ПУ „Колибри“ за 30 деце узраста 4 године са називом „Здрава храна – здрав живот“. Том приликом је подељено и здравствено-васпитно средство плакат „Мој тањир“. Остварено је и једно гостовање на локалној радио станици на тему правилне исхране.

Дом здравља Бачки Петровац

Организован је један састанак са представницима ОШ у којој је одржано 6 предавања којима је обухваћено 180 деце и уприличена здравствено – васпитна изложба ученика школе на тему правилне исхране. Дат је интервју за 1 радио станицу.

Дом здравља Бачка Паланка

Током месеца октобра одржано је 3 састанка везана за организацију 5 предавања у основним школама и дечијем диспанзеру Дома здравља. У Служби опште медицине и Школском диспанзеру у Дому здравља реализовано је 110 индивидуалних саветовања родитеља о исхрани деце и 300 одраслих. Организоване су и 3 јавне манифестације на којима је било присутно око 225 деце. Том приликом је подељено око 150 примерака здравствено-васпитног материјала. Дати су интервјуи за 1 ТВ станицу, 1 радио станицу и саопштење за 1 писани медиј.

Дом здравља Бечеј

Одржана су два састанка везана за организацију 6 предавања на тему правилне исхране за 107 деце млађег основношколског узраста. Индивидуални здравствено васпитни рад током октобра месеца је обухватио 769 деце и одраслих, а 43 деце је обухваћено групним здравствено – васпитним радом. У 7 ОШ постављено је 7 здравствено – васпитних изложби.

Дом здравља Врбас

Запослени Дома здравља организовали су 5 организационих састанака са партнерима на обележавању кампање. У 4 Месне заједнице одржано је 4 Базара здравља на којима је било око 396 посетилаца који су имали могућност да им се одреди ниво шећера у крви, вредности холестерола и триглицерида, крвни притисак, висина, тежина, BMI, и на основу тих параметара да добију савете у вези са правилном исхраном од др Јадранке Маринковић спец.хигијене уз пратећи штампани материјал. Патронажна служба са др Маријом Возар је одржала 15 радионица у II

разредима ОШ у Врбасу на тему правилне исхране за 625 ученика. Уприличене су 4 здравствено – васпитне изложбе, 2 наступа на радију и 8 прилога на локалној ТВ станици.

Дом здравља Жабал

Служба Поливалентне патронаже организовала 1 састанак са представницима ОШ везано за 2 предавања ученицима 1. и 2. разреда на тему правилне исхране. Патронажне сестре су индивидуалним здравствено – васпитним радом обухватиле 126 породиља са којима су у кућним посетама разговарале о правилној исхрани породиље и новорођенчета и о уносу течности у организам.

Дом здравља Нови Сад

Центар за превентивне здравствене услуге Дома здравља спровео је следеће активности:

- Организовано је 3 састанка са партнерима у обележавању кампање.
- Центар за превентивне здравствене услуге је учествовао на Новосадском сајму „Фестивалу спорта“ са фитнес клубом „Фантази“ у обележавању Октобара, месеца правилне исхране где је суграђанима указано на значај физичке активности у борби против гојазности. Посетиоцима је контролисана вредност шећера у крви, телесна тежина и висина и израчунаван БМИ. Том приликом је подељено око 100 промотивних и едукативних материјала и давани савети о правилној исхрани. Процењено је да је на едукацији било око 200 посетилаца.
- У ТЦ „Меркатор –Родић“ Центар за превентивне здравствене услуге заједно са патронажном службом ДЗ „Нови Сад“ посетиоцима тржног центра контролисао крвни притисак, израчунавао БМИ и давао савете о правилно избалансираној исхрани.

Дом здравља Тител

Спроведено је 20 индивидуалних здравствено-васпитних саветовања и два груна здравственог рада за 20 корисника на тему правилне исхране.

Табела бр. 139 Укупан број активности и учесника у обележавању кампање „Октобар, месец правилне исхране“ и 16. октобра, Светског дана хране у ЈБО

АКТИВНОСТИ	ИНСТИТУТИ/ ЗАВОДИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ	ДОМОВИ ЗДРАВЉА	БОЛНИЧКЕ УСТАНОВЕ	УКУПНО
1	2	3	4	5
Организациони састанак	7	12		19
Предавање-број	2	44		46
Предавање-број учесника	127	1152		1279
Број медијских наступа (укупно)	15	6		21
Број наступа на ТВ	12	1		13
Број наступа на радију	1	3		4
Број писаних медија	2	2		4
Сајт	1	1		2
Остале активности укупно (навести врсту)		922		922
Индивидуални здравствено васпитни рад		33		33
Групни здравствено васпитни рад	2	2		4
Јавне манифестације	1	596		597
Процена броја учесника на јавној манифестацији	110	596		706
Здравствено васпитне изложбе	1	25		26
Трибине, округли сто				
Конференције за новинаре				
Број дистрибуираних промотивних и едукативних материјала (навести врсте)	4500	795		5295
Број партнера укључених у активности (локална заједница, удружења грађана, организације црвеног крста, просвета, ...)	7	30		37

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕДЛОГ МЕРА У ВЕЗИ СА ПРОМОЦИЈОМ ЗДРАВЉА, ЗДРАВСТВЕНИМ ВАСПИТАЊЕМ И ЗДРАВСТВЕНИМ ИНФОРМИСАЊЕМ СТАНОВНИШТВА

- ❖ Здравствене установе примарне здравствене заштите на територији Јужнобачког округа и Институт за јавно здравље Војводине су 2013. године спровели 22 здравствено-промотивне кампање. Припремљено је и дистрибуирано више од 30 врста штампаних и електронских здравствено-васпитних и здравствено-промотивних средстава у укупном тиражу од 93.940 примерка. У организацији Института за јавно здравље Војводине спроведено је 44 едукације за едукаторе из здравственог и нездравственог сектора. У оквиру програмског здравствено-васпитног рада установе примарне здравствене заштите реализовале су индивидуалне и групне методе рада, изложбе и едукативне семинаре у углавном одговарајућем обиму.
- ❖ Институт за јавно здравље Војводине током 2013. године континуирано је обавештавао јавност о својим активностима у оквиру редовних и посебних конференција за медије. Реализовано је 313 медијских садржаја и то у виду: извештаја, интервјуа и саопштења у штампаним медијима, гостовања, фоно укључења и прилога у радијским емисијама, гостовања и прилога у телевизијским емисијама и опремања интернет страница актуелним информацијама. Институт за јавно здравље Војводине, између осталог, на интернет презентацији чини доступним електронске облике здравствено-васпитних средстава, водиче за креативне радионице, презентације за спровођење едукација, као и стручно и популационо адаптиране преводе најактуелнијих информација о датумима из Календара јавног здравља, према упутству међународних организација и стручних удружења.
- ❖ Потребно је даље унапређење активности здравственог васпитања, континуирана сарадња здравственог и нездравственог сектора у планирању и реализацији активности промоције здравља, промоција здравља усмерена на осетљиве популационе групе и здравствене проблеме који највише доприносе оптерећењу болестима становништва Јужнобачког округа, путем обезбеђења здравствено-васпитних средстава, едукације едукатора и циљних популационих група, подстицања партнерства унутар здравственог система и са здравствено-одговорним представницима различитих друштвених делатности (а нарочито образовним установама) и јачањем кадровских потенцијала у погледу образовања (специјализације, субспецијализације и континуирана едукација) и броја здравствених радника који су ангажовани у промоцији здравља. Такође је потребно даље унапређење евалуације програмских здравствено-васпитних садржаја и посебних програма и пројеката у области промоције здравља.

САДРЖАЈ

УВОД.....	1
1. ВИТАЛНО-ДЕМОГРАФСКА СИТУАЦИЈА.....	2
1.1 БРОЈ И СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА.....	2
1.2 НАТАЛИТЕТ.....	6
1.3 ФЕРТИЛИТЕТ.....	8
1.4. МОРТАЛИТЕТ.....	12
1.4.1. ОПШТА И СПЕЦИФИЧНЕ СТОПЕ МОРТАЛИТЕТА.....	12
1.4.2. СТРУКТУРА УЗРОКА СМРТИ.....	16
1.4.3. СМРТНОСТ ОДОЈЧАДИ.....	20
1.4.4. МАТЕРНАЛНИ МОРТАЛИТЕТ.....	22
1.5. ПРИРОДНИ ПРИРАШТАЈ.....	22
1.6. ВИТАЛНИ ИНДЕКС.....	24
1.7. ЗАКЉУЧЕНИ И РАЗВЕДЕНИ БРАКОВИ.....	25
ПРЕПОРУКЕ.....	27
2. МОРБИДИТЕТ (ОБОЛЕВАЊЕ).....	28
2.1. ВАНБОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ.....	28
2.1.1. СЛУЖБА ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ.....	28
2.1.2. СЛУЖБА МЕДИЦИНЕ РАДА.....	30
2.1.3. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ (0-6 ГОДИНА).....	32
2.1.4. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ.....	34
2.1.5. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЖЕНА.....	37
2.2. БОЛНИЧКИ МОРБИДИТЕТ.....	39
3. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ.....	45
4. КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	52
4.1. КОРИШЋЕЊЕ ВАНБОЛНИЧКЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	52
4.1.1. СЛУЖБА ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ.....	52
4.1.2. СЛУЖБА МЕДИЦИНЕ РАДА.....	54
4.1.3. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ДЕЦЕ СТАРОСТИ 0 - 6 ГОДИНА.....	55
4.1.4. СЛУЖБА ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ШКОЛСКЕ ДЕЦЕ.....	57
4.1.6. СЛУЖБА ЗА ПОЛИВАЛЕНТНУ ПАТРОНАЖУ.....	59
4.1.7. СЛУЖБА ЗА ЗАШТИТУ И ЛЕЧЕЊЕ УСТА И ЗУБА.....	61
4.1.8. СЛУЖБА ХИТНЕ МЕДИЦИНСКЕ ПОМОЋИ.....	62
4.2. РАД И КОРИШЋЕЊЕ СТАЦИОНАРА.....	64
5. ОСТВАРИВАЊЕ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	71
6. АНАЛИЗА ЕПИДЕМИОЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ НА ПОДРУЧЈУ ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА У 2012. ГОДИНИ.....	76
6.1 ИНЦИДЕНЦИЈА И МОРТАЛИТЕТ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ.....	76
6.2 СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2013. ГОДИНИ	79
6.2.1. Респираторне заразне болести.....	80
6.2.2. Цревне заразне болести.....	81
6.2.3. Паразитарне заразне болести.....	83
6.2.4. Полно преносиве инфекције.....	84

6.2.5. Остале заразне болести	85
6.2.6. Векторске болести	85
6.2.7. Зоонозе.....	86
6.3 ЕПИДЕМИЈЕ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ.....	88
6.4 РЕЗУЛТАТИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА ОБАВЕЗНИХ ИМУНИЗАЦИЈА У ЈУЖНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2013. ГОДИНИ	89
6.4.1 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста	89
6.4.2 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по општинама ..	90
6.4.3 Обухват обавезним имунизацијама лица одређеног узраста по вакцинама ..	91
6.4.4 Разлози неимунизовања обвезника.....	97
6.4.5 Имунизација по епидемиолошким индикацијама	98
6.4.6 Регистроване нежељене реакције после имунизације	101
6.4.7. Дистрибуција и утрошак вакцина и имунобиолошких препарата	102
6.5 ЗАКЉУЧАК.....	107
7. ЗДРАВСТВЕНА ИСПРАВНОСТ ВОДЕ ЗА ПИЋЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ЈУЖНОБАЧКОГ ОКРУГА ТОКОМ 2013. ГОДИНЕ	108
8. КОНТРОЛА ЗДРАВСТВЕНЕ ИСПРАВНОСТИ НАМИРНИЦА НАМЕЊЕНИХ ЈАВНОЈ ПОТРОШЊИ.....	113
8.1 РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКЕ И ФИЗИЧКО-ХЕМИЈСКЕ КОНТРОЛЕ УЗОРАКА НАМИРНИЦА	113
9. ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	116